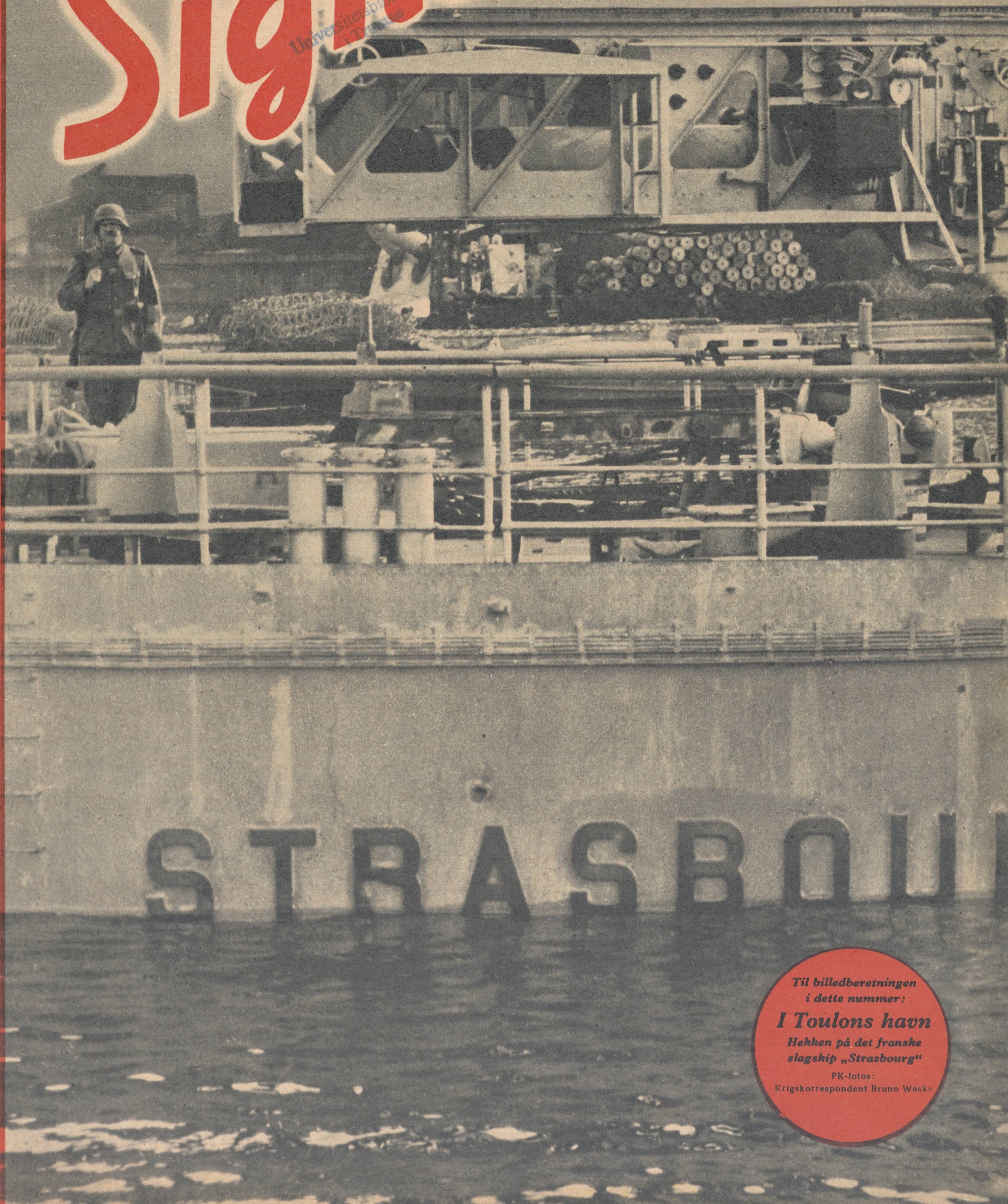

N Nr. 3

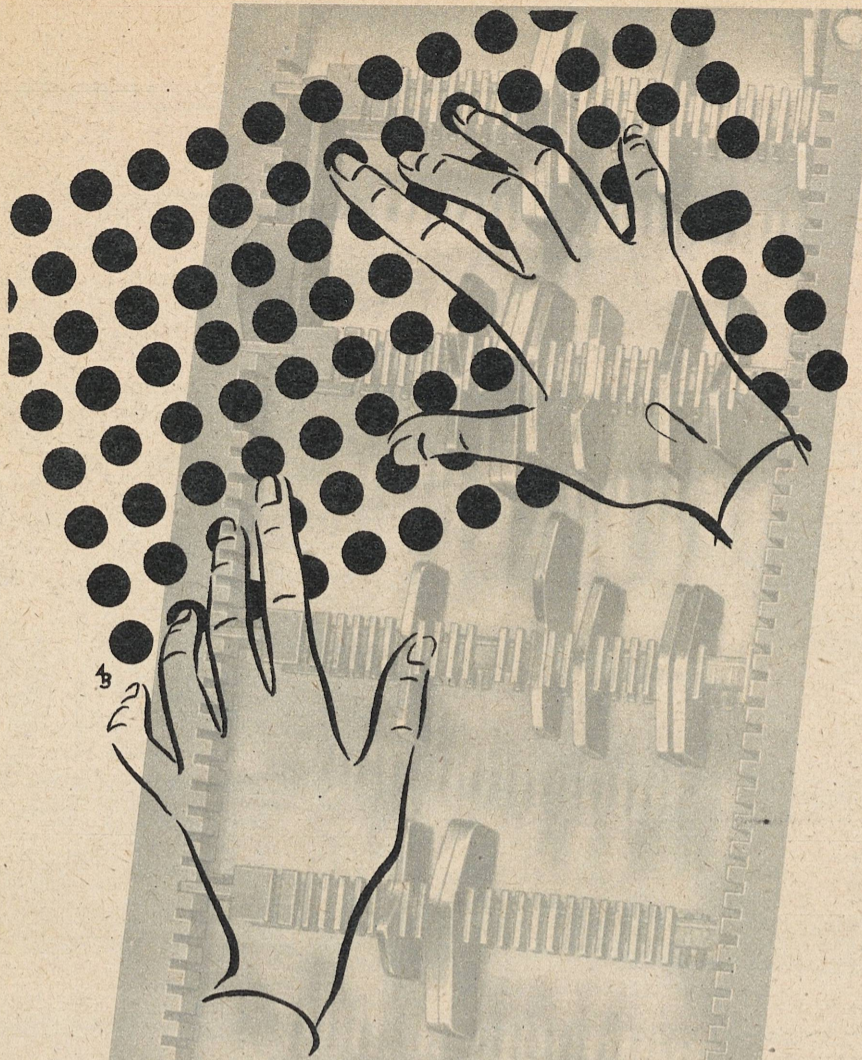
1. FEBRUARNUMMER 1943

Belgia 3.— fr. / Bohmen-Mähren 4.— kr. / Bulgaria 8 lewa / Danmark 50 øre / Finland 4.50 mk. / Frankrike 5 fr. / Hellas 150 dra. / Italia 3 lire / Kroatia 6 kuna / Nederland 25 cents / Norge 50 øre / Portugal 2.— esc. / Romania 25 lei / Serbia 6 dinar / Sverige 55 øre / Svelts 50 rappen / Slovakia 3 ks. / Spania 1.50 pts. / Tyrkia 20 kurus / Ungarn 40 fillér / Serstetermark, Ostland 40 Pig

Signal

Til billedberetningen
i dette nummer:
I Toulons havn
Hekken på det franske
slagsskip „Strasbourg“
PK-fotos:
Krigskorrespondent Bruno Waske

Hurtig omstilling

fra et arbeid til et annet — det er ne
av fordelene ved bokholderimaskinene

CONTINENTAL 500

I løpet av få øyeblikk kan man veksle
ut førerammen, og maskinen utfører et
helt annet arbeid på andre formularer.
Derved kan man ofte utlikne mangel
på arbeidskrefter og maskiner.

WANDERER-WERKE
AKTIENGESELLSCHAFT SIEGMAR-SCHÖNAU

ROOSEVELTS

Det er en dokumentert historisk kjensgjerning at president Roosevelt drev de politisk spente forhold i Europa til en krig, som — i det minste sett fra tysk standpunkt — var unngåelig. Men for mangen europeer er det kanskje enno ikke klart at han fører denne krig på grunnlag av forestillinger som man bare kan betegne som villfarelser og illusjoner. Hvori disse består og hvilken innflytelse de har på de alliertes krigføring, skildrer forfatteren av følgende artikkel

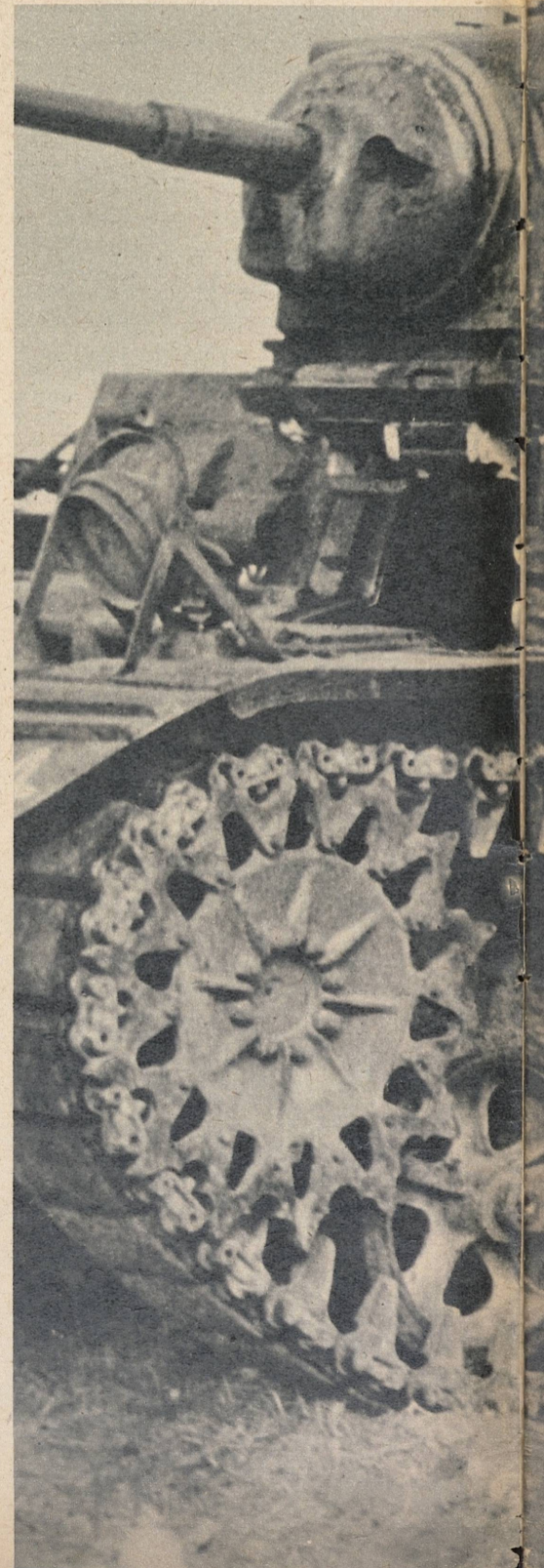
Fra den skare av journalister som trengte seg om hans skrivebord, ble Franklin Delano Roosevelt forelagt spørsmålet om han var enig i den oppfatning som den engelske minister Lyttelton hadde gitt uttrykk for etter det amerikanske kup mot Fransk Nord-Afrika, at den „europæiske fase“ av denne krig vil være avsluttet innen juli 1943. På dette svarte Roosevelt at man ikke kunde forlange en bindende uttalelse av presidenten herom. De amerikanske aviser lot imidlertid skinné igjennom at presidenten aldeles ikke syntes å holde den britiske ministers mening for å være så absurd.

Denne lille episode er karakteristisk for den omstendighet at de makter som står fiendtlig overfor ordningsmaktene i Europa og Øst-Asia, no er gått inn i det tredje stadium av de store illusjoner om den mulige utvikling av denne krig. I virkeligheten er det så at man i England som i De forente stater til å begynne med har hilst amerikanernes nord-afrikanske foretagende med en slik overstrømmende jubel, som om den endeløse serie av nederlag fra Polen til Pearl Harbour dermed skulde være utslettet. Entusiasmen antok slike former at en ukritisk iakttagger virkelig måtte tro at avgjørelsen av denne verdenskamp — hvis den ikke allerede var falt — helt var sikret englenderne og amerikanerne. Prognosene tok til fra dag til dag, ja fra time til time. Den intetanende avisleser i Los Angeles eller St. Louis måtte få det inntrykk at aksemaktene allerede var ferdige. Bare i Moskva holdt man seg, i steil motsetning til dette, tilbakeholdende og taus overfor denne opprettelse av en front i Fransk Nord-Afrika.

Altfor lenge og altfor seigt var den stille kamp mellom Stalin, Roosevelt og Churchill blitt ført om dette spørsmål, når og hvor de anglo-amerikanske maktens annen front skulde bli opprettet. Da Churchill i juli personlig forela for Stalin Roosevelts nordafrikanske planer, henviste Stalin med innett harme til Sovjetunionens veldige tap av mennesker, land og materiell og framfor alt av rustningskapasitet. Stalin hadde uopphørlig forlangt landing av en angloamerikansk millionhær i nærheten av det tyske maktområdes kjerneom, altså om mulig i Nord-Frankrike. Overfor dette hadde Churchill, som han selv seinere medga i underhuset, i timelange møysommelige konferanser forsøkt å gjøre klart for Sovjet-diktatoren, at de anglo-amerikanske sjøstridskrefter simpelthen ikke var sterke nok til et slikt veldig foretagende mot den mektige tyske festning ved Atlanterhavet.

Churchills stilling var her særlig vanskelig, fordi det samtidig var hensikten med hans misjon å overbevise Stalin om at den av Roosevelt og den amerikanske generalstab uttenkte plan i Fransk Nord-Afrika måtte forbindes med en kjempemessig sovjetrussisk vinteroffensiv. Stalin visste hva dette

hadde å bety for de tiloversblevne, enno anvendelige troppestykker etter sovjetarméenes fantastiske tap foran Rsjev, i Don-buen og ved Stalingrad. Han kunde ikke se bort fra at denne vinteroffensiv som Churchill etter oppdrag av Roosevelt forlangte av ham, var en kraftanstrengelse som den sovjetrussiske generalstab holdt mulig først på et seinere tidspunkt. For sovjetrusserne var det allerede den gang klart at en slik veldig ny operasjon, under hensyntaken til Sovjetunionens til det ytterste anspente krefter, bare kunde ha en mening, hvis den annen front i det umiddelbare europeiske kjerneom samtidig allerede var blitt til virkelighet. Men bare i dette område. Med den for ham karakteristiske hardnakkethet betonte han dette atter og atter. Da Stalin var bekjent med at det allerede for måneder siden

TREDJE ILLUSJON

AV GISELHER WIRSING

var utdannet en spesial-armé i England med et innfall i Nord-Frankrike for øye, forlangte han av Churchill at det i det minste med denne armé, som på det tidspunkt da denne lite oppbyggelige samtale mellom de to ulike forbundsfeller fant sted i Moskva, allerede var startklar, måtte bli gjort et forsøk på å danne et bruhode i Nord-Frankrike.

Resultatet var Dieppe. Ikke etter eget initiativ, men som følge av Stalins betingelser, var det at empire-generalstaben startet denne diletantiske manøver. I løpet av knapt en dag — sågar uten at det hadde vist seg nødvendig for de tyske forsvarere å trekke til seg forsterkninger — var det blitt ført bevis for umuligheten av en landing på Atlanterhavskysten. I Moskva var skuffelsen grenseløs. Selv Churchill måtte medgi dette i underhuset. Drømmen om en annen front i Europa var det slutt på.

Uenighet og skuffelse

No hadde Stalin intet annet å gjøre enn å iverksette den av Roosevelt for-

langte vinteroffensiv samtidig med den amerikanske aksjon i Fransk-Nord-Afrika. Mens sovjetrukkerne med den nye storm mot de utbygde tyske linjer på ny led de alvorligste og nesten uerstattelige tap, var det no klart, at amerikanerne på samme tid ikke tenkte på å foreta noe som kunde ha tvunget dem til en innsats med full risiko overfor den tyske hovedmakt. Roosevelt opererte videre i retning av den minste motstand, mens Stalin så seg stilt overfor en oppgave som Sovjet-ledelsen etter halvannet års erfaring allerede på forhand betraktet som uløselig.

Hvor dyp denne uoverensstemmelse mellom den sovjetrussiske og amerikanske oppfatning var allerede før på begynnelsen av det nordamerikanske foretagende i Afrika, beviser de ytringer som Willkie kom med under sitt besøk i Moskva i oktober. Først seinere kom det nemlig klart fram, at den egentlige betydning av Willkies energiske agitasjon for opprettelse av en

annen front og av hans uforblommede angrep på Roosevelt og Churchill, bare var en siste gjenspeiling av Stalins oppfatning som gikk ut på at denne annen front, koste hva det koste vilde, måtte opprettes ved den franske Atlanterhavskyst. Både Stalin og Willkie visste i oktober ikke bare om Roosevelts hensikter i Nord-Afrika, men også om at den tyske ledelse i lang tid hadde regnet med en slik hensikt, om hvilken der hadde foreligget mange hentydninger. En bare taktisk ment villedelse av den tyske generalstab kunde således ikke komme i betraktning. Bakgrunnen til dette Willkies løfte var derimot den mer enn alvorlige status som Stalin hadde satt opp for ham over innskrumpingen av hans reserver, av hans industrielle produktionskraft og framfor alt over de tap han hadde lidt i sommerens løp. Willkies tale var Moskvas siste forsøk — mens forberedelsene til besettelsen av Nord-Afrika allerede var i gang — på

å tvinge fram en koordinasjon av den sovjetrussiske vinteroffensiv med et virkelig alvorlig ment engelsk-aksisk angrep på den tyske makts sentrum. Dette forsøk slo feil. Snart etter inntrådte det som var å vente: I begynnelsen ble det under de største ofre oppnådd til dels heldige resultater, men så kjørte også denne sovjetrukkerens vinteroffensiv seg fast. Den ble oppfanget av den tyske østarmés suverene avvergeteknikk.

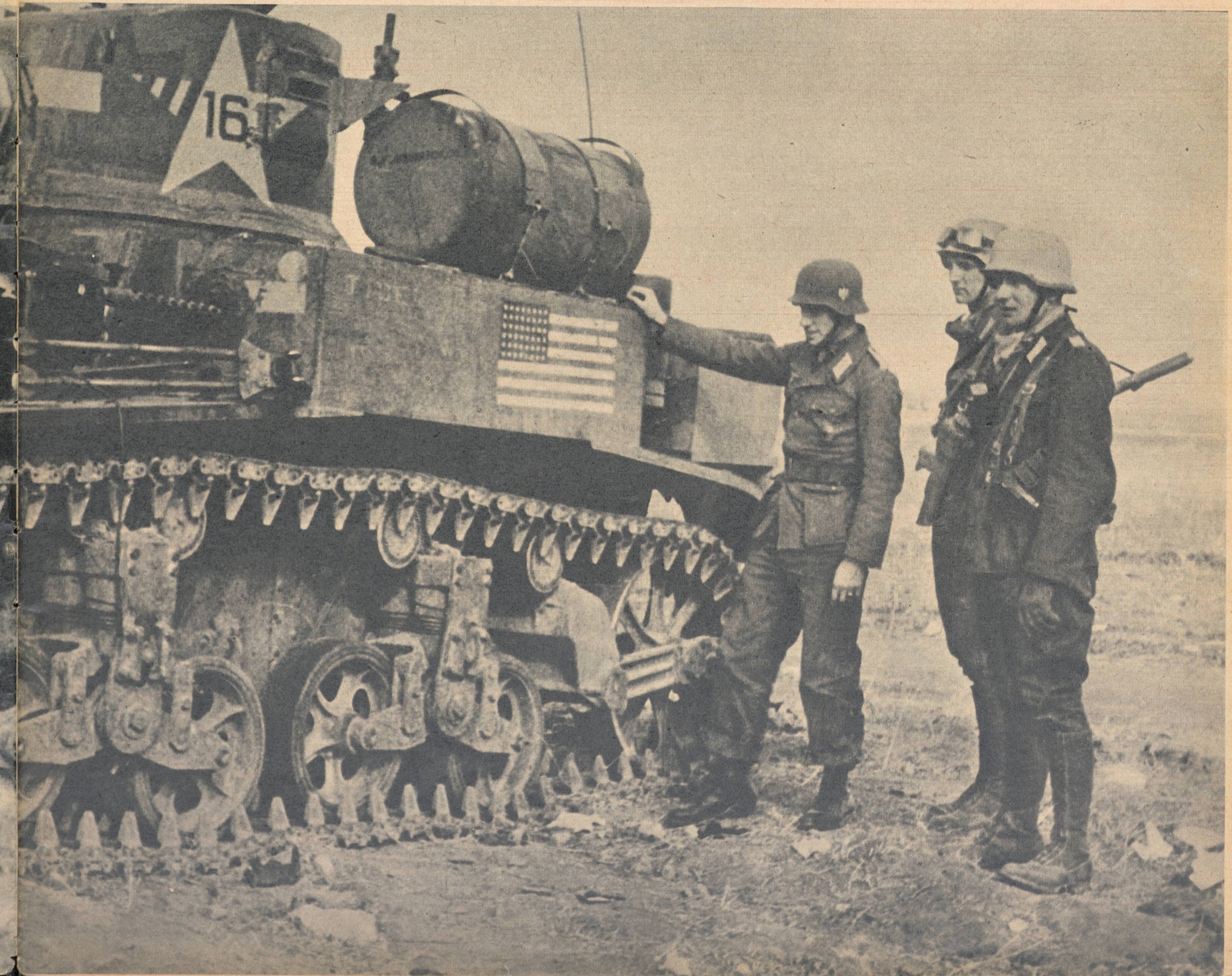
Her avsløres no den tredje store illusjon som engelsk-nordamerikanske motstandere til Europa nærer i denne krig.

Fra Maginotvillfarelsen til ...

Den første illusjon var den seinere selv i Amerika og England som „Maginotvillfarelsen“ betegnete feilaktige tro at man kunde vinne denne krig ved å holde seg på defensiven og gjennom blokade som en sjø- og „sitte“-krig. Ikke bare Frankrike, men hele den

Reisens slutt. En av de sønderskutte amerikanske panserkamprognere i Tunis. PK-foto: Krigskorrespondent Schneider

Fortsettes side 8

TYNGDEPUNKTETS HEMMELIGHET

AV KORVETTKAPTEIN RUDOLF KROHNE

Hvordan man kom fra Epaminondas' skjeve slagordning til tyngdepunkt-dannelsen i den moderne krig, skildrer en fagmann i følgende artikkel, som undersøker og framstiller befinnelsene for sjøkrigsføringen

Antagelig vilde slaget ved Leuktra (371 f. Kr.), da den tebanske felt-herre Epaminondas beseiret en spartansk angrepsstyrke, lengst ha gått i glemmeboken, hvis ikke Epaminondas ved denne anledning hadde skjenket krigshistorien dens kanskje største og mest forbløffende oppdagelse: den skjeve slagordning. Mens Epaminondas' slagordning ikke skulde være mer enn et par meter bred, fullførtes den tyske oppmarsj etter Schlieffenplanen på en strekning av ca 500 kilometer, inntil den etter glimrende resultater ble stan- set som følge av „underet ved Marne“. Var Schlieffenplanen blitt forstått galt eller ikke gjennomført konsekvent? Eller kunde Epaminondas' enkle tanke ikke lenger mestres, når den over- førtes til så stor målestokk? Sikkert er det at moderne landfronter — tys- kerne og deres forbundne tropper kjemper i Sovjet-Russland på en ca 3200 kilometer lang strekning! — ikke

lenger med utsikt til et heldig utfall kan marsjere opp etter Epaminondas' enkle prinsipp. At en krigføring i Epami- nondas' stil i oceanske rom er ute- lukket, forstår den som på kartet f. eks. betrakter sjøkrigens skueplass fra Barentshavet gjennom Atlanterhavet, Det karibiske hav, rundt Sør-Afrika til Madagaskar, og sammenlikner den med den tyske østfront, som sikkert langt overtreffer alle landkrigsføringens målestokker hittil. Er Epaminondas' geniale tanke derfor overvunnet? Nei! Men den har ved den nuværende krigs oseanske karakter fått en modifikasjon: tyngdepunkt-dannelsen.

Når begrepet tyngdepunkt-dannelse stadig dukker opp under denne krigen, eller når Churchill overfor det britiske parlament unnskylder seg med at „man ikke kan være like sterk overalt“, er det bare nok et bevis på denne krigs oseanske karakter. Ganske visst er det ikke i store rom nok å være sterk på det avgjørende punkt til rett tid. Begrepet tyngdepunkt-dannelse fordrer tvertimot at det allerede i plan- leggingen av en operasjon klarlegges, hvilke av de mo- derne våpenarter er pre- destinert for avgjørelsen. Har en funnet disse, gjelder det med alle midler å sikre overlegenheten tall- messig, konstruktivt, krigsøkonomisk, utdanningsmessig, operativt og poli- tisk og sette den inn på det riktige punkt og til rett tid. Først da er tyng- depunkt-dannelsen oppnådd. Så over- bevisende eksempler på tyngdepunkt- dannelse alle typiske „oseanske“ land- operasjoner under denne krigen enn ga, vil vi her bare bringe noen fra sjøkrigens forløp.

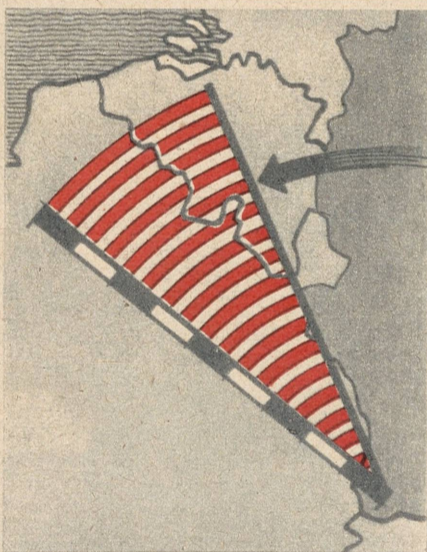
Ansikt til ansikt med den demrende britisk-u.s.-amerikanske trusel så Japan seg stilt overfor det vanskelige spør- mål, hvordan og når det måtte og kunde møte det sannsynlige angrep. Begge motstandere rådde over sterke flåte- styrker og støttepunkter som var skjø- vet langt fram mot Japan i Stillehavs- området, mens deres kraftsentrer ikke kunde nås av Japan. Riktignok hadde Japan selv en sterk flåte, hvis fulle innsats for å hitføre en avgjørelse på

sjøherredømmet gjennom et sjøslag ganske visst ved det bestående tall- forhold vilde ha betydd en anselig risiko. En beslagleggelse av de livs- viktige råstoffområder og de fiendtlige støttepunkter Filippinene, Insu- linder, Malakka og Burma kom ikke på tale så lenge de britiske og u.s.-ameri- kanske flåters flanketrusel ut fra Singa- pore og Honolulu besto.

„Hangarskip som tyngdepunkt“

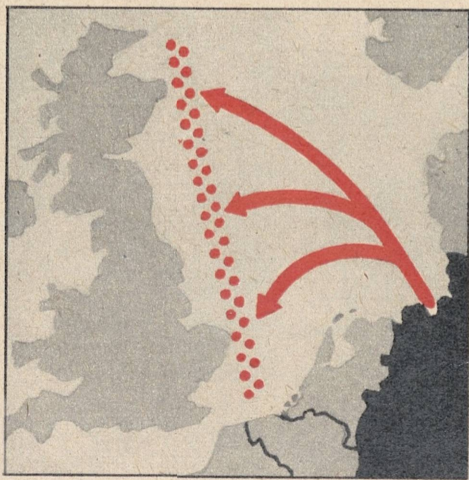
Japan erkjente tidlig at hangarskipet var den våpenart, som under disse for- hold i Stillehavsområdet var predesti- nert for avgjørelsen. For den japanske flåte var jo i den situasjon at den kunde gi den nødvendige støtte for enhver operativ innsats av hangarskip. I tilfelle det ett eller annet sted — til beskyttelse av hangarskipene — all- kevel skulde komme til sjøslag med sterke fiendtlige styrker, kunde den japanske flåte regne med at hangar- skipene ved innsatsen av torpedo- og bombe- fly i rett tid i det minste vilde tvinge fram en styrkeutlikning, om ikke selve avgjørelsen av slaget, hvis marineluftvåpnet oppfylte de forhåp- ninger en hadde stilt til det. På tilsva- rende måte hadde den japanske flåte i årelangt hardt arbeid skapt marine- luftvåpnet, utdannet det utrettelig og med betydelige ofre og alltid beslutt- somt satt det inn i det riktige øyeblikk og hver gang på det riktige sted (Pearl Harbour, tilintetgjørelsen av „Prince of Wales“ og „Repulse“ utenfor Kuan- tan, sjøslagene ved Sumatra og Java) — overraskende og hensynsløst. Vi ser altså i de framgangsrike japanske flåteoperasjoner — som var og måtte være forutsetning og grunnlag for alle landkrigsresultater i det indo-pasifiske rom! — resultatet av vidt forutseende, utholdende samt klokt forberedt og mesterlig utført tyngdepunkt-dannelse.

Selv om vi heller ikke må undre oss over at USA og Britannia no forsøkte å framstille de følgende begivenheter som „tegn på gjenvunne initiativer i Stillehavsområdet“, ja sågar som „seire“, var sjøslagene i Korallhavet, ved Midway, den resultatrike besettelse av Aleuten-øyene Attu og Kiska av ja-

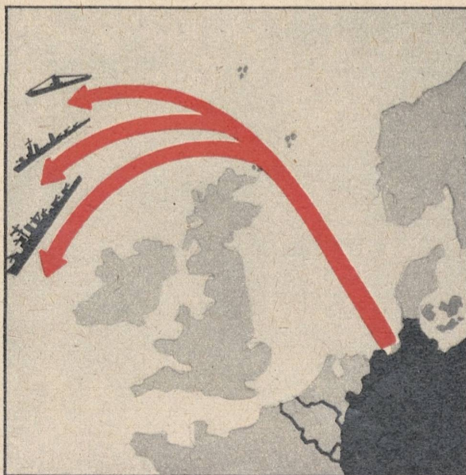

Eksempel: „skjev slag- ordning“. Etter den berømte Schlieffenplan stilte de tyske ar- mées i 1914 opp til kamp på en 500 kilometer langlinje, som med den venstre fløy dreide seg om sentrum på den sveitsiskegrense, og hvis høyre, betydelig forster- kede fløy skulde svinge inn over Belgia og Nord-Frankrike. Et hull, som var oppstått, førte til arbrytelse av den inntil da resultatrike framrykning og til det franske „under ved Marne“

Vegen til „tyngdepunkt-dan- nelsen“. Den oppgave, som den tyske sjøkrigsledelse så seg stilt overfor ved krigens begynnelse, var å skaffe et tyngdepunkt for marinen. Ved raske og dristige foretagender ble tyngdepunkt- dannelsen: „Ubåt-handelskrig“ forberedt og sikret

Ved krigsutbruddet dro tyske sjøstridskrefter ut for å legge miner ved Englands østkyst. Her- med var det første skritt gjort til befriel- sen fra den „våte trekant“. Tyskebukta

Tyske sjøstridskrefter, ubåter og hjelpe- kryssere støtte fram i Atlanterhavet til energisk handelskrig og trang den bri- tiske „flet in being“ til full innsats

Ved hjelp av det store foretagende, som førte til erobringen og besettelsen av Norge, var handelsfriheten i Nordsjøen sikret. Et avgjørende skritt var gjort

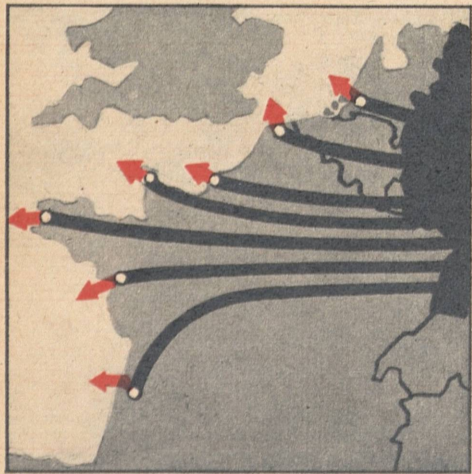

FØLGEN AV RIKTIG OPPRETTET TYNGDEPUNKT

Kartet viser resultatet av riktig „tyngdepunkt dannelse”, et begrep, som utredes i følgende artikkel „Tyngdepunktets hemmelighet”. I dag behersker den tyske krigsmarine det kjempestore område, som er farget svart på kartet, og som omtrent på høyde med Madagaskar ved Afrikas sørøstlige hjørne støter opp til områder som beherskes av Japans flåte (rødt betegnet). De hvite punkter på svart bunn viser senkninger ved tyske ubåter, de små skip senkninger ved tyske hjelpekryssere i tiden fra krigsutbruddet til Japans inntreden i krigen

Tegninger: Rudolf Heinisch

Da Kanal- og Atlanterhavskysten var nådd av hær og luftvåpen, hadde man oppnådd støttepunkter for ubåtene. Deres krigsavgjørende innsats kunde begynne

panske flåtestyrker og det problematiske USA-landingsforetagende i området ved Salomonøyene dog avgjørende bestemt ved den japanske flåtes besluttsomhet: det overraskelsesmoment, som de sterkt svekkede u.s.-amerikanske flåtestyrker regnet med ved sine framstøt (slaget i Korallhavet, Torres-stredet, Salomonøyene) er mislykket. Japanske flåtestyrker og marineluftvåpenet var hver gang til stede og rede til harde slag. Derimot lyktes den japanske erobring av den vestlige Aleutenøy, hvorved spissen på den lanssen, som ble rettet mot de japanske hovedøyer ut fra Dutch Harbour ble

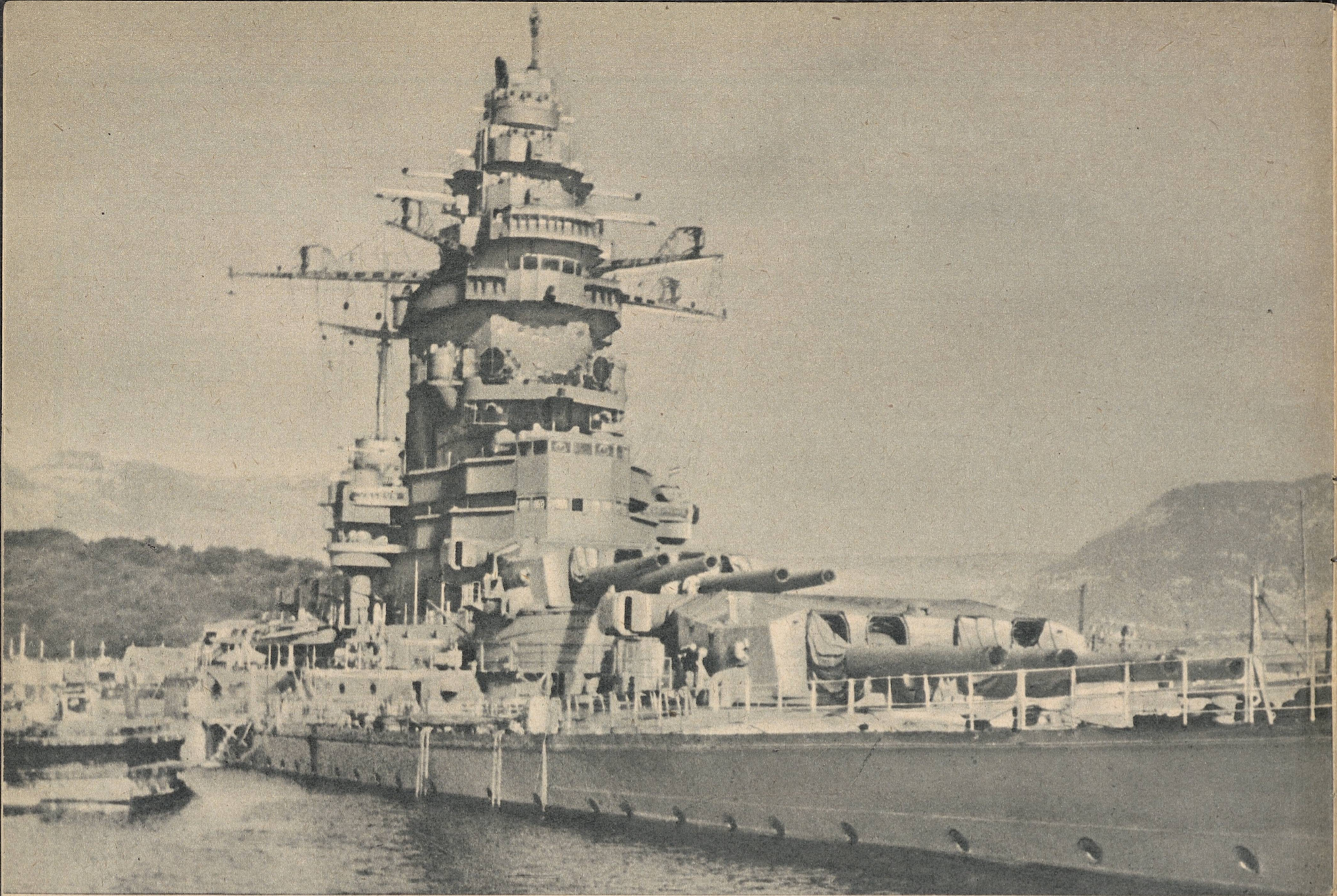
brutt av. Ved Midway begynte samtidig japanske flåtestyrker under ugunstige betingelser uten nølen et sjøslag innenfor de amerikanske land-luftstridskrefters område, da fienden ikke vilde oppta kampen på fritt sjøområde. Den japanske sjøkrigførings tyngdepunkt er på grunn av det endrede styrkeforhold og de vunne utstrakte støttepunkter blitt forlagt fra hangarskipet til den fulle innsats av hele flåten med målet: „utøvelse av sjøherredømmet”.

Improvisasjon blir tyngdepunkt

Likeoverfor det klassiske og innlysende eksempel på oseansk tyngde-

punktdannelse slik som den japanske flåte hadde oppnådd var forholdene for den tyske flåte til å begynne med betydelig mer komplisert. For det ene så den tyske flåte seg tvunget til en krig allerede i nyoppbyggingens første begynnelse. For det annet gjaldt det å utvide sjøkrigen fra begrenste sjøområder (Nordsjøen—Østersjøen) utholdende og målbevisst til oseanske romvidder (Nordishavet, Atlanterhavet, Det karibiske hav, Det indiske hav, Middelhavet, Svartehavet).

Forsettes side 26

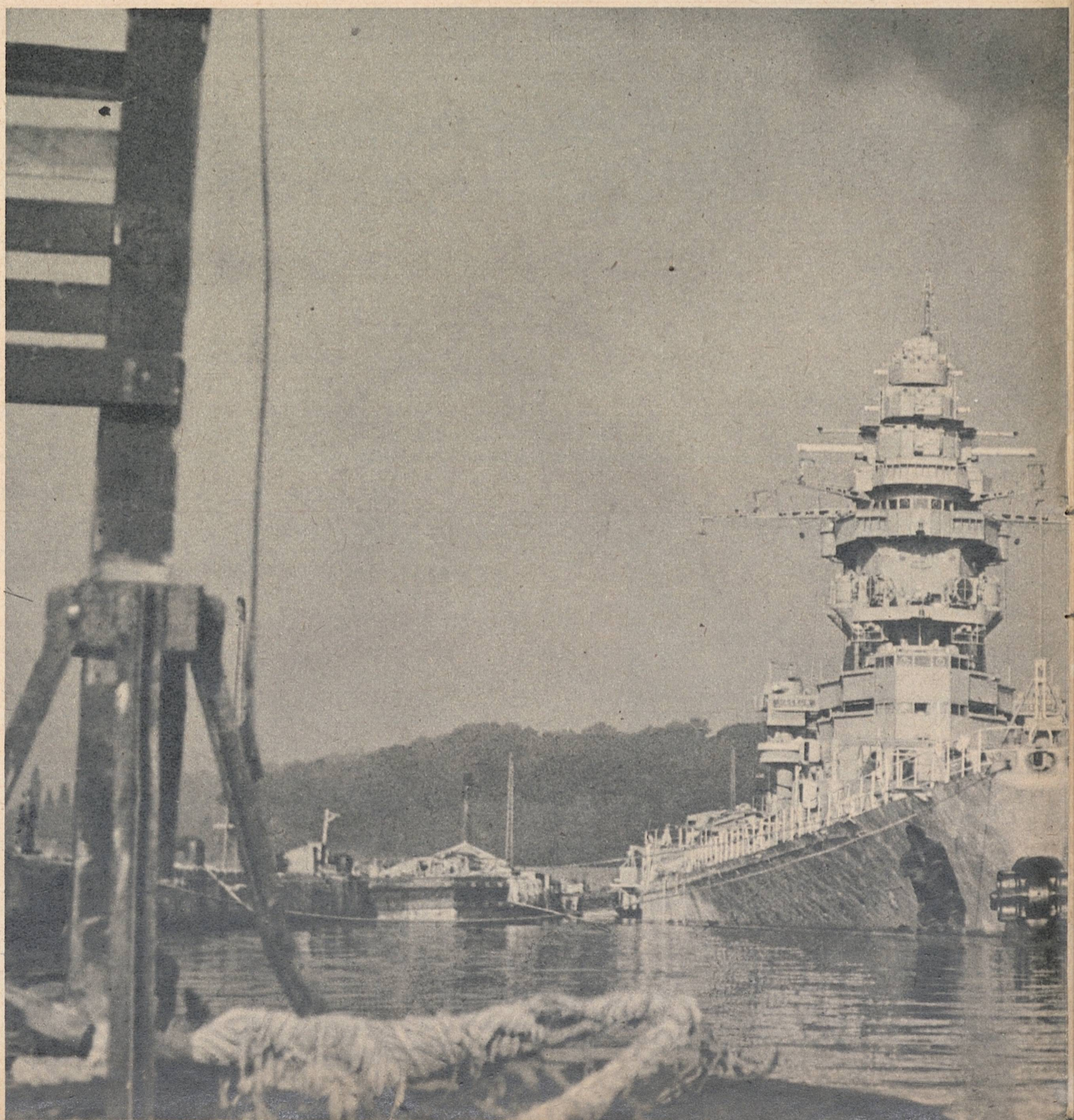

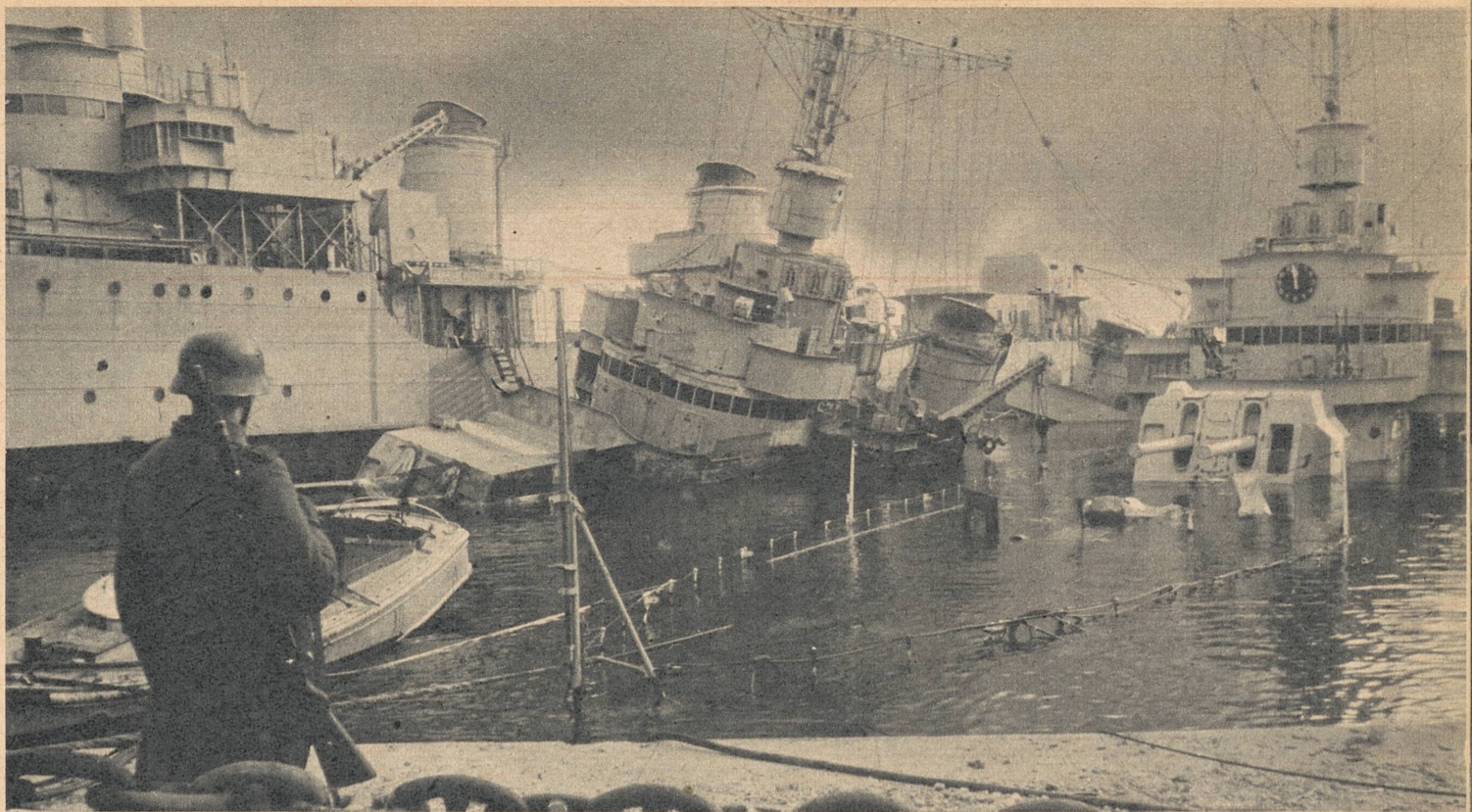
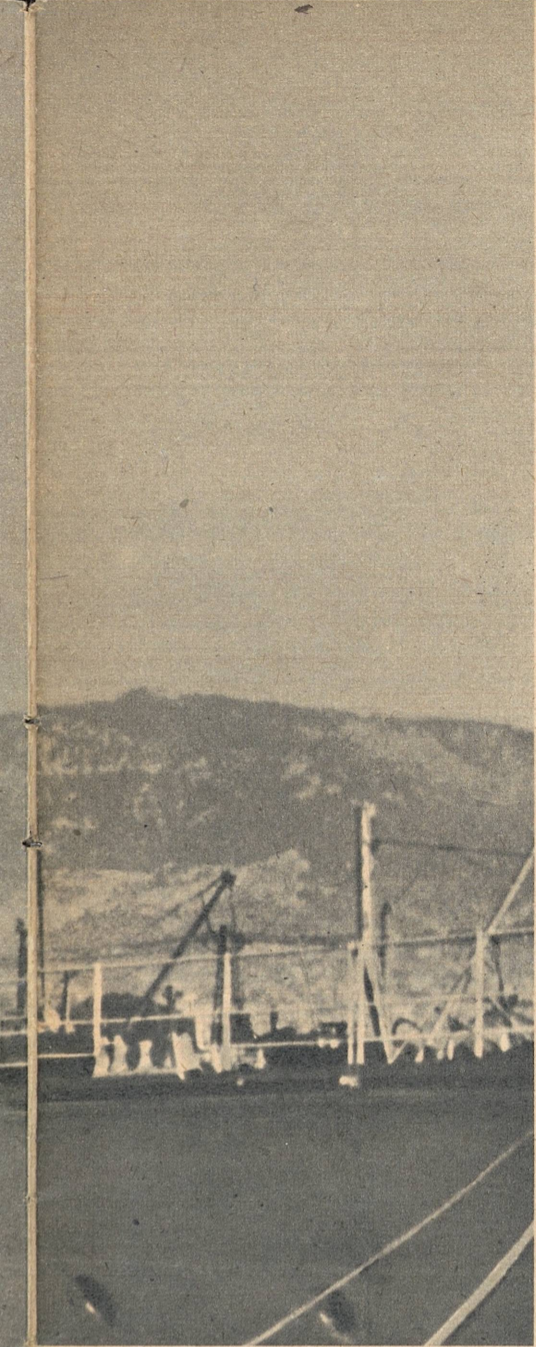
Den franske admirals flaggskip. På „Strasbourg“ befant flåtens admiral seg. Herfra ble senkningsforsøkene til den franske flåte, som lå i Toulon, foranlediget

I TOULONS HAVN

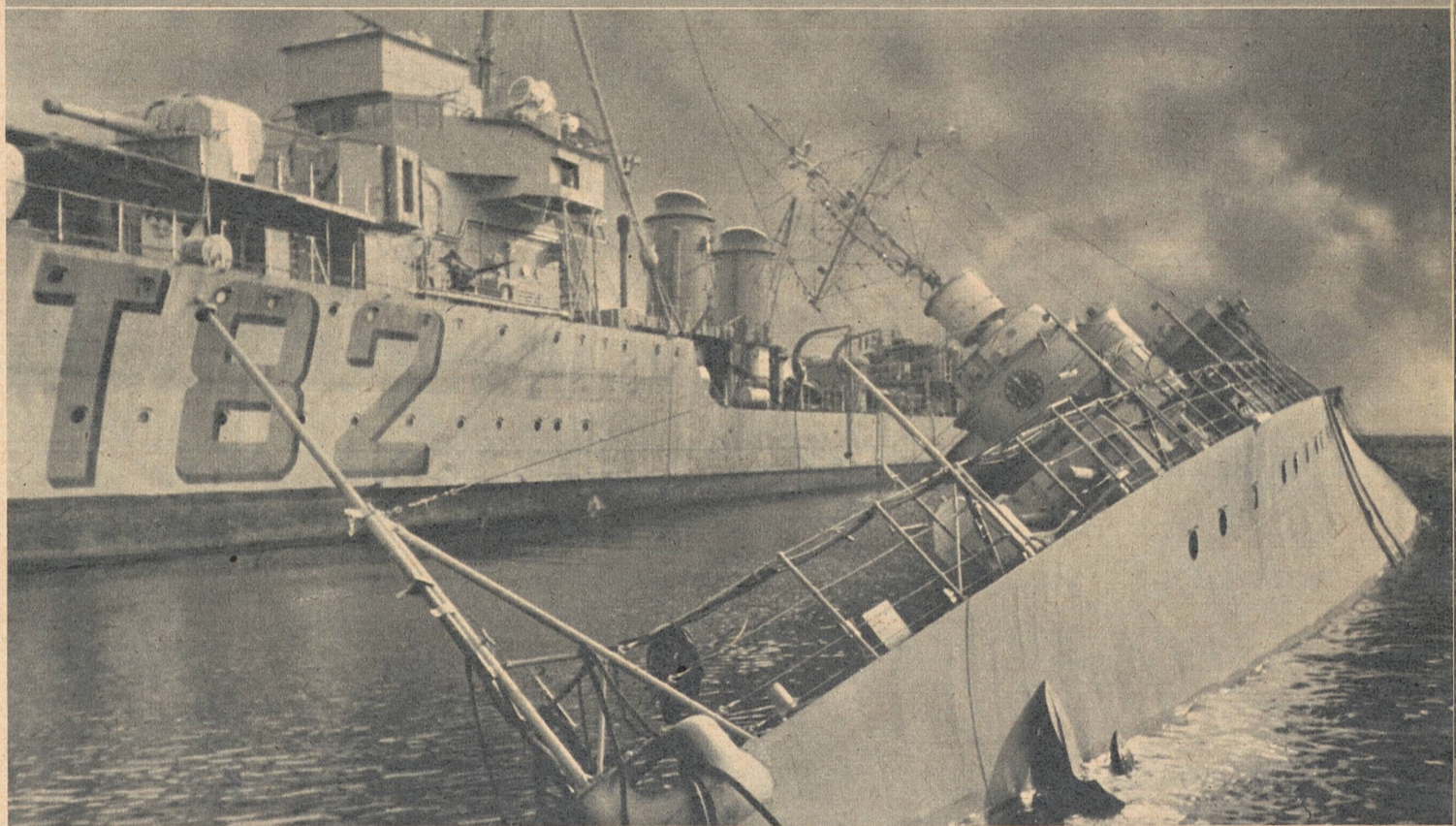
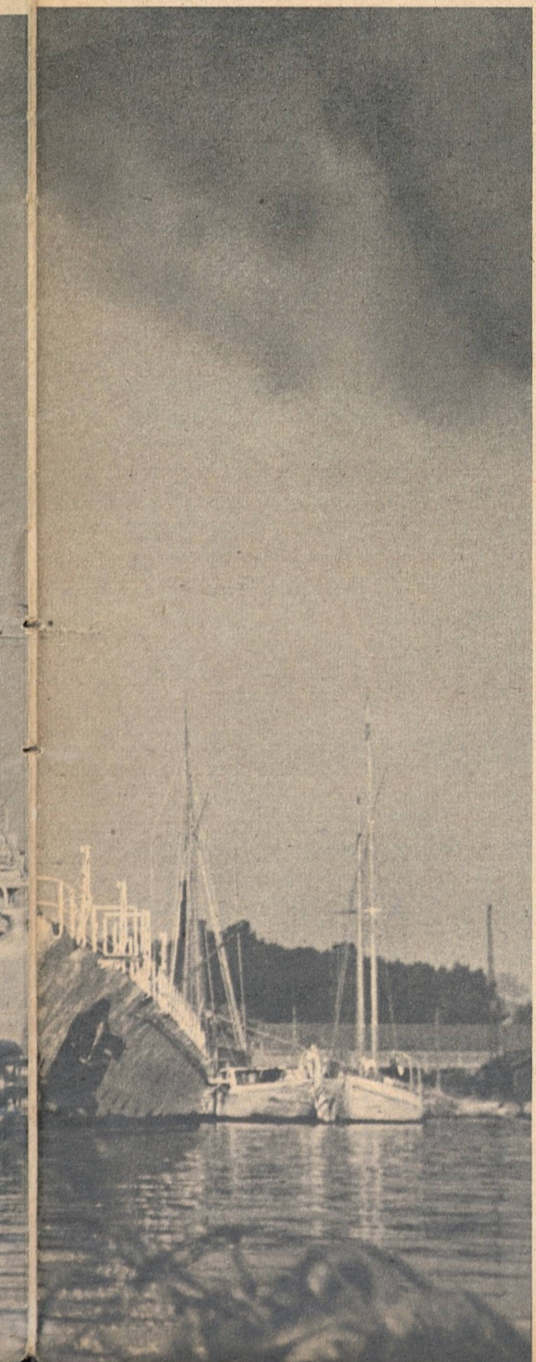
Billeddokumenter til begivenhetene i den franske krigshavn Toulon den 27. november 1942

Slagskip „Strasbourg“ på grunn. Etterat offiserer og menige var gått fra borde, ble det pumpet og skipet satt på grunn i den meget flate havnen. Slagskipet er på 26 500 tonn og gikk av stabelen den 12. desember 1936

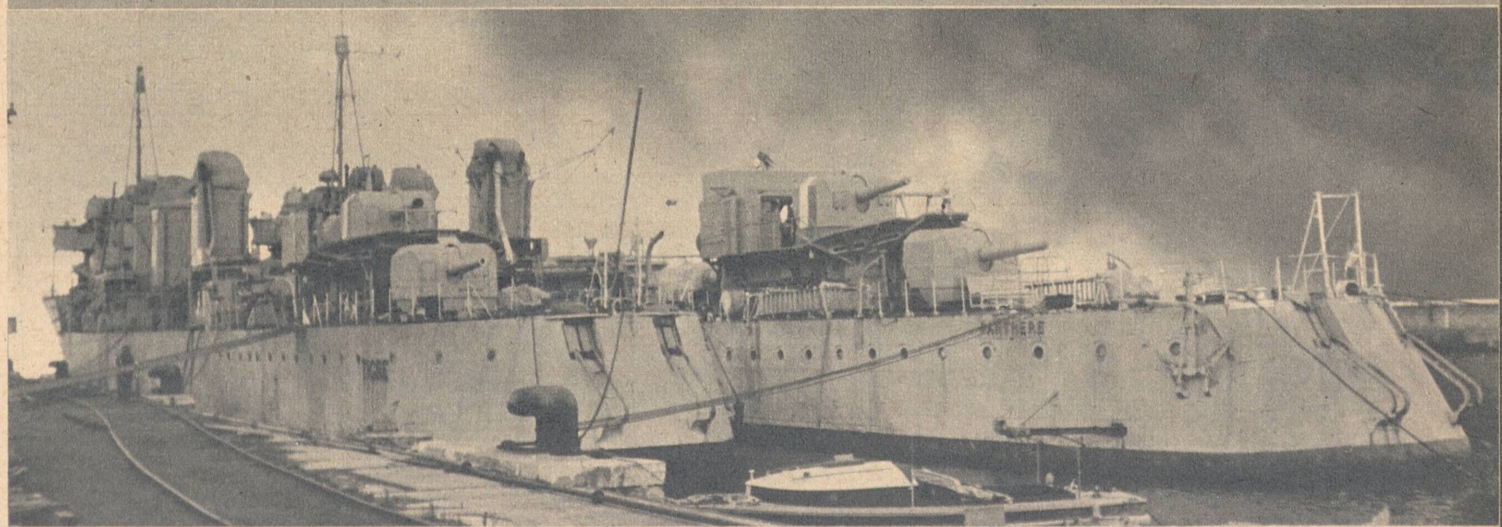

I torpedobåtenes og destroyernes havn. Ved siden av en uskadt stor-destroyer ligger det to små destroyere, hvor vannet spyles over dekket

Et annet hjørne i torpedobåt- og destroyerhavnen. Det er det samme bilde: ved siden av en uskadt flytende stordestroyer ligger det en liten destroyer på grunn med sterk slagside

Igjen svinger kameraet: de to stordestroyere „Tigre“ og „Panthère“, fortøyd ved sin liggeplass. De er på 2,126 tonn

Fortsatt fra side 3

vestlige verden, Chamberlain som Churchill og framfor alt også Roosevelt, trodde i dette første stadium av illusjoner som demokratiene befant seg i om utviklingen av denne krig, på Liddell Harts berømte tese om at forsvarende under alle omstendigheter hadde fordelene på sin side mot angriperen. Denne tese lot fullstendig ut av betraktning, at dette kanskje holder stikk for en stor landmakt som forføyde over den indre linje, men aldri for en sjømakt, som ikke kan besitte den hurtige bevegelse til dannelse av tyngdepunkter på de steder hvor motstanderen griper initiativet. Således var da også England ikke i stand til å hjelpe den franske forbundsfelle og måtte overlate ham til sin skjebne etter at den eneste chance til en tofronts-krig mot Tyskland i Europa var forsømt i september 1939. Og enno mindre formådde Roosevelt overfor Reynauds klagende hjelperop fra Bordeaux annet enn i salvesfulle telegrammer å uttrykke sin sympati. Dette første stadium av vestmaktens illusjoner opphørte ved Frankrikes militære sammenbrudd.

... de falske forestillinger om Japan

Illusjonenes annet stadium lå til å begynne med mindre på det militære enn på det politiske område. Det var den fullstendig feilaktige vurdering av stormakten Japan og dermed en overvurdering av den militære vekt som De forente stater verdenspolitisk sett hadde å kaste på vektskålen. Roosevelt og hans rådgivere trodde at Japan ved økonomiske tomteskruer og trusler kunde tvinges til å holde seg i ro under denne krig. Også Churchill bekjente seg til denne oppfatning da USA's østasiatiske politikk ble fastlagt ved det første Atlanterhavsmøte i august 1941. Hele den anglo-amerikanske krigsplan var basert på denne illusjon. Den gang trodde Roosevelt enno, at det i det vesentligste vilde være tilstrekkelig at De forente stater som „demokratiens arsenal“ bare vilde ha å fungere som storproducenten, som utleier og forpakkeren av krigsmateriell, hvorunder han i motsetning til den første verdenskrig denne gang tenkte å innkassere tributten med det samme. Etterat USA allerede i forvegen mot 50 gamle destroyere hadde tusket til seg britiske besittelser i Vestindia, så forlangte Roosevelt no „delaktighet“ i det britiske imperium.

I denne illusjonenes annen fase spilte opprustningen i De forente stater selv bare en underordnet rolle. Den skulde bare tjene til at USA, slik som Roosevelt så på tingene den gang, skulde gripe inn i krigens slutfase som den verdensmakt, der da med den eneste intakte flåte kunde diktere freden og rive til seg det faktiske verdensherredømme. Man følte seg sikker på at De forente stater aldri vilde måtte føre en to-fronts-krig ved randen av Atlanterhavet og Stillehavet; Japan vilde nok bjeffe og knurre, men det vilde dog ikke bite. „Den store, hvite fars“ fullstendige mangel på evne til så vel psykologisk som maktmessig riktig å vurdere de mektige faktorer som beveger verden i dag, ble allerede i dette

illusjonenes annet stadium åpenbar. Den 8. desember 1941 intrådte det som enhver, der kjente denne tidsalders drivende krefter i deres indre vesen, hadde regnet med. Bare Roosevelt samt hans så overmåte kloke admiraler og generaler viste seg å være overrasket over Japans tigersprang til Hawaii, Guam og Filippinene. Hele USA's og Englands krigsplan brøt i dette øyeblikk sammen. Følgen av de nye vestmaktens annen selvovervurdering og illusjon var ikke bare tapet av omtrent halvparten av de amerikanske slagskip, men tapet av et veldig imperium, da Nederlandsk-India for lengst syntes å være gått inn i den amerikanske arvemasse. Forgjeves forsøkte man no i De forente stater å lage nasjonalhelter av middelmådige generaler som f. eks. MacArthur. Den amerikanske generalstab, som i forvegen ved planmessig propaganda var blitt omgitt med den mystiske skimmer av å være den eneste innehaver av de vises stein, viste seg no å være en klubb av eldre gentlemen som hadde likeså liten forutseenhet som politisk førerevne. Generalstaben og det allerede den gang eksisterende dusin av krigsforsyningskontorer hadde ikke en gang sørget for de nødvendige gummiforråd, som man hadde så sterkt behov for til opprustnings fortgang! I den grad hadde man innlevd seg i illusjonen om at de fjernøstlige råstoffområder vilde stå til forføyning for USA gjennom hele krigen.

Det gikk noen måneder før Roosevelt og den amerikanske ledelse overhodet var i stand til å utarbeide planer som svarte til den nye situasjon. Enno i januar 1942 hadde man ved full innsats av den amerikanske sjømakt kunnet optre imot den hurtig om seg gripende japanske ekspansjon. Da man imidlertid fra før av i marindepartementet i Washington var av den oppfatning, at man bare kunde føre denne sjøkrig i Øst-Asia enten med den engelske flåtes fulle vekt eller først etter byggingen av den amerikanske „to-osean-flåte“ (altså etter 1945), så splittet man sine krefter på oppstykede offensiver som ikke innbrakte noen vinning, men som kostet den amerikanske flåte et betydelig antall av verdifulle slagskip, hangarskip og kryssere. 262 krigsskip, deriblant 11 slagskip, 11 hangarskip og 18 tunge kryssere gikk i løpet av et år tapt for de anglo-amerikanske sjømakter. Her begynner no den tredje illusjons stadium.

Etterlikningens illusjon

Dette tredje stadium kunde man betegne som etterlikningens illusjon. Dette gjelder i dobbelt betydning. For det første fordi amerikanerne er overbevist om at den nuværende krig militært sett bare er en gjentakelse av den første verdenskrig med noen varianter; videre fordi de tror at man bare behøver å etterape de store strategiske tanker som Adolf Hitler i stadig ny form har utviklet i Polen, Norge og Frankrike til kjempeslagene i Sovjetunionen og så gjøre tilsvarende bruk av dem mot Tyskland og Europa. Da vilde man leikende lett komme til målet.

For oss europeere kan det kanskje synes absurd, når det av den første verdenskrigs forløp blir trukket slike slutninger med hensyn til den nuvæ-

rende krig. Alle vesentlige faktorer på vår, den europeiske side, er jo no av en helt annen natur. Men dette gjelder ikke for amerikanerne. Roosevelts løpebane og åndelige utvikling viser derimot en forbløffende parallell med Wilsons, og den strekker seg langt ut over den omstendighet at Roosevelts politiske karriere begynte med opptagelsen i Wilsons krigskabinett. Wilsons valgkamp i 1912 ble vunnet mot republikanerne under parolen „New freedom“. Roosevelts valgkamp i 1932 satte med parolen „New Deal“ umiddelbart inn der hvor Wilson i indrepolitisk henseende var strandet allerede før sitt gjenvalg. Også Roosevelts indrepolitisk reformforsøk led skipbrudd. Akkurat som Wilson i 1916, lot Roosevelt seg under parolen om at han skulde holde det amerikanske folk utenfor krigen, velge til president i 1940. Som Wilson, men bare mer planmessig, drev han samtidig på med å føre De forente stater inn i den krig, som det overveiende flertall av det amerikanske folk i 1941, som i 1917, ikke vilde vite noe av. Parallellen rekker sågar helt til den omstendighet at Roosevelts krigspropaganda ikke i noe atskiller seg fra dem som Wilson forkynte for verden. „Make the world safe for Democracy“ — det var i like høy grad Wilsons slagord i 1917 som Roosevelts i 1940. Dette ble allerede godtgjort ved det intetsigende Atlantik-Charta av 1941, som derfor selv hos det amerikanske folk bare ble møtt med et skuldertrekk. Men i ett punkt atskiller den Rooseveltske idéverden seg fra Wilsons, idet Roosevelt blir ledet av et altomfattende krav på verdensherredømmet, mens Wilson bare krevde å spille rollen som den øverste voldgiftsdommer.

Hvordan ble jeg offensiv

Ser man altså på tingene slik som de fortøner seg for Amerika og spesielt for presidenten personlig, så kommer man virkelig til det resultat, at Roosevelt og hans nærmeste tilhengerkrets ganske bevisst har arbeidet med parallellen til Wilson for øye. Intet lå derfor nærmere enn at Roosevelt no også ganske enkelt satte forløpet av denne krig i parallell til den første verdenskrig. Han var i dypere betydning uten anelse om den revolusjonære forvandling som i mellomtiden hadde foregått i Europa og Asia, og søkte no blant de amerikanske generaler etter sin Pershing. Samtidig forsøkte den amerikanske generalstab å ta lærdom av følgene av Maginot-villfarelsen og undervurderingen av Japan. Allerede før Singapores fall hadde oberstløytnant W. F. Kernan skrevet en liten bok med titelen: „Defence will not win the War“. Idet han på det skarpeste kritiserte den hittil i de vestlige generalstaber framherskende teori om sjømaktens overvekt, krevde Kernan en offensivkrig mot Europa. Han forkynte — høyst originalt — at bare en lynhurtig overraskelses-offensiv kunde vinne krigen. Herunder skulde sjømakten bare spille en assisterende og hjelpende rolle. Han anbefalte å sette inn denne offensiv allerede våren 1942 mot Italia, som etter den geografiske situasjon angivelig var det ømfintligste punkt i det europeiske forsvarssystem. I det enkelte var hans resepter imidlertid nok så vage. De gikk ikke ut på noe annet enn

en etterlikning fra de alliertes side av Hitlers strategi.

I intet land på jorden har bøker med titelen: „Vegen til suksess“ eller „Hvordan blir jeg et geni“ fra gammel tid av funnet en større utbredelse enn i USA. Middelmådigheten har jo alltid strebet etter på en bekvem måte å komme etter hemmeligheten ved geniet — drevet av det skjulte ønske om i det små å kunne dra nytte av det geniales forsprang. Det var derfor intet under at Roosevelt og den amerikanske generalstab i all naivitet mente i Kernans tankegang å ha funnet et „Sesam-lukkedeg-opp“. Hvor fortreffelig syntes ikke alt dette å passe til den forutfattede mening om at denne krigen bare var en gjentakelse av den forrige. Tenkning er arbeid, fordømmer bare fornøyelse.

Da man så gikk til å utarbeide konkrete generalstabsplaner, så det hele snart ganske annerledes ut. Mens offensiv-propagandaen fikk utbre seg uten hinder og skrivebordsstrategene allerede marsjerte muntert løs på Rom, Wien og Berlin, måtte den amerikanske generalstab gjøre den bitre oppdagelse at situasjonen i Europa ikke på noen måte var den samme som i årene 1917/18. Den gang kunde de amerikanske divisjoner gå i land bare noen hundre kilometer fra de tyske sentralområder. U-båtkrigen hadde allerede overskredet sitt høydepunkt. Atlanterhavet ble i videste utstrekning behersket av den engelsk-amerikanske flåte. Den front, som amerikanerne kom til, forløp i Flandern nesten foran Tysklands porter. Blokaden hadde svekket de tyske arméer. Man hadde bare i ringe omfang kunnet utnytte de fruktbare områder i Ukraina for folkets og hærens ernæring. Råstofforsyningen hadde kjørt seg fast.

Laurbær i periferien

Hvor var parallellene til dette høsten 1942? Det europeiske kontinent var forvandlet til en festning med et sentralt ledet forsvar. Ethvert forsøk på å lande ved noen av de kyster som enno ikke var innbefattet i dette forsvarssystem, som f. eks. den franske Riviera, kunde bare ende med en fiasko slik som i Namsos, Dunkerque, Hellas, Kreta og Dieppe. Alle offensiv-operasjoner fra amerikanernes side hittil hadde måttet utvikle seg over en uhyre utstrakt linje rundt om aksens maktkjerne. Grønland, Island, Madagaskar, Martinique og Basra hørte til de stasjoner som man hadde beruset seg i, men som for krigens egentlige forløp ble av helt underordnet betydning. No vilde man altså føre „det avgjørende slag“. Men det viste seg at man bare kunde starte 1200 til 1600 kilometer fjernt fra Europas industrielle sentralområde! Den annen front var trengt ut til randen av Saharas ørkensone. Tross den ugunstige årstid brakte u-båtkrigen rekordtall av senkninger.

Ved dette første amerikanske foretagende i Europas omkrets dreide det seg ikke om paralleller til året 1917, men om akkurat det motsatte. General Eisenhower, som — i overensstemmelse med Kernans program — var blitt betegnet som befalshaver for de ameri-

Avsluttes side 28

Storadmiral Raeder
Øverstkommanderende for den tyske krigsmarine

1 Etter ukers resultatrikt tokt mot fienden — ni seiersvimpler er vitner — ligger no Atlanterhavets stormer og farer bak u-båtens besetning. No er de nesten alle kommet opp på dekk. De vinker over til land, til kameratene ved kystforsvaret og signal gasten besvarer signalstasjonens velkomsthilsen. Et stort sikringsfartøy (til høyre) har tatt u-båten under sin beskyttelse langt utenfor kysten og eskorterer den no inn i havnen

U-BÅT-

støttepunkt ved Atlanterhavet

I de følgende åtte kapitler av sin illustrerte beretning skildrer PK-krigskorrespondent Hanns Hubmann en tysk u-båts heimkomst til dens støttepunkt ved Atlanterhavskysten, besetningens korte rekreasjonsuker, reparasjon av båten og utreise til nytt tokt mot fienden

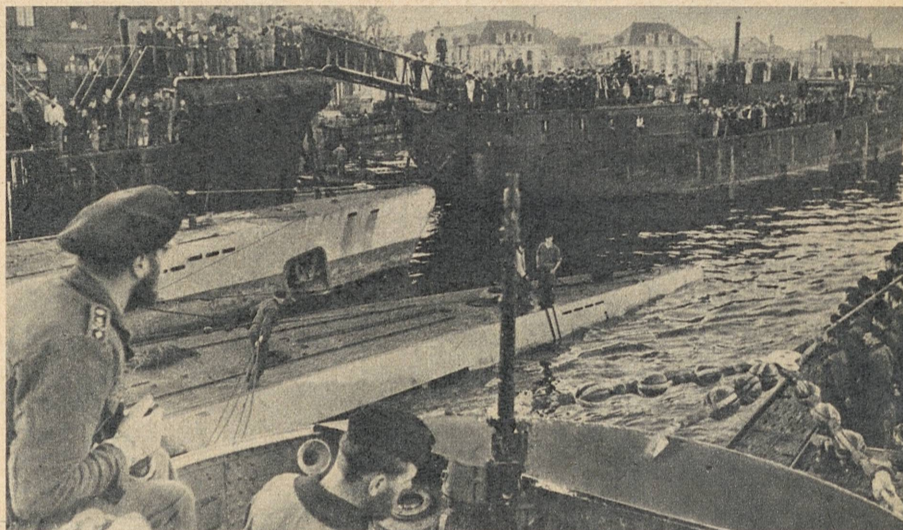
← Tokt mot fienden på høyde med Kapstaden

PK-foto: Krigskorrespondent, Løytnant Weiss

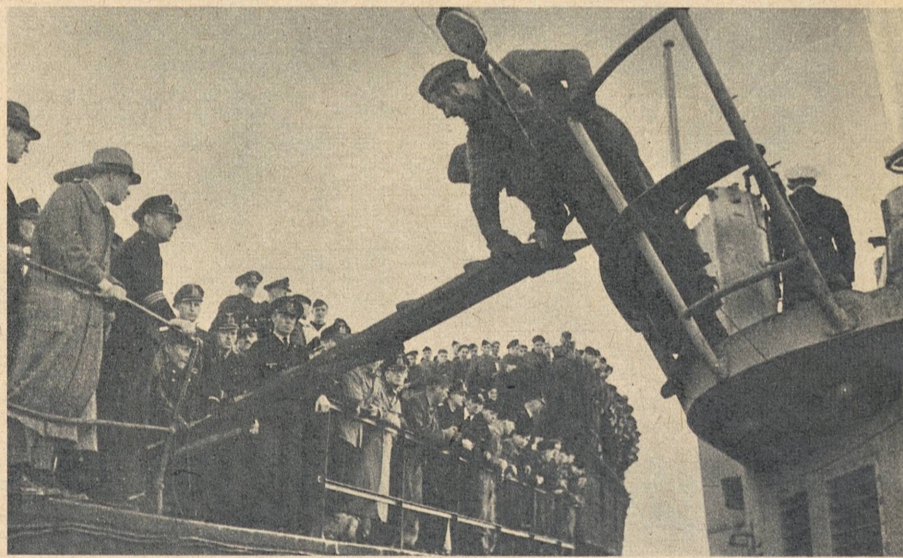
I. Heimkomsten

2 Besetningen har tatt oppstilling på fordekket og „pusser seg“ for sin tilbakevenden til sivilisasjonen. Luene settes så korrekt som mulig på den viltvokste hårlugg — med kokarden nøyaktig over nesetippen! — og de heimvendendes stolthet, mustasje og skjegg, får sitt siste strøk

3 No glir u-båten langsomt inn mot landingsplassen, førstestyrmannen leder manøveren, besetningen står i rad og rekke på fordekket, og der er kommet hundrevis av tilskuere for å hilse u-båten velkommen. Orkestret spiller: „Denn wir fahren gegen England...“ og straks slynges fortøyningstrossene ombord...

4 Båten er fortøyet, og etter mange ukers fiendetokt — fjerne land var ofte i sikte, men aldri betrådt — kommer det første stykke heimstavn ombord — en smal planke

5 Det lenge etterlengtede øyeblikk er kommet: atter en gang på land! Unge piker smykker de heimvendte med blomster

II. Atter øl, post, sold og såpe

6 Flotiljesjefen var den første som kom om bord, han tok besetningen med seg like fra landingsplassen bort til kantinen og serverte gutta et glass friskt, kaldt øl (fra Bremen!), en lenge savnet nytelse!

7 No er velkomsthilsningens høydepunkt kommet, nemlig utdelingen av posten. To kamerater fordeler brev og pakker, som har hopet seg opp her i flere måneder. Snart...

8 ...er alle fordypet i sine brev, gleder seg over gode nyheter, som her yngstemann med sitt „ubåt-skjegg“. Under den forrige permisjon har hans søster ... no ja, det angår egentlig ikke oss!

9 Regnskapsføreren er ombord igjen etter velkomstfeiringen, og no deler han ut soldpengene, som har samlet seg opp under det lange toktet mot fienden. En stappfull kasse er kommet ombord...

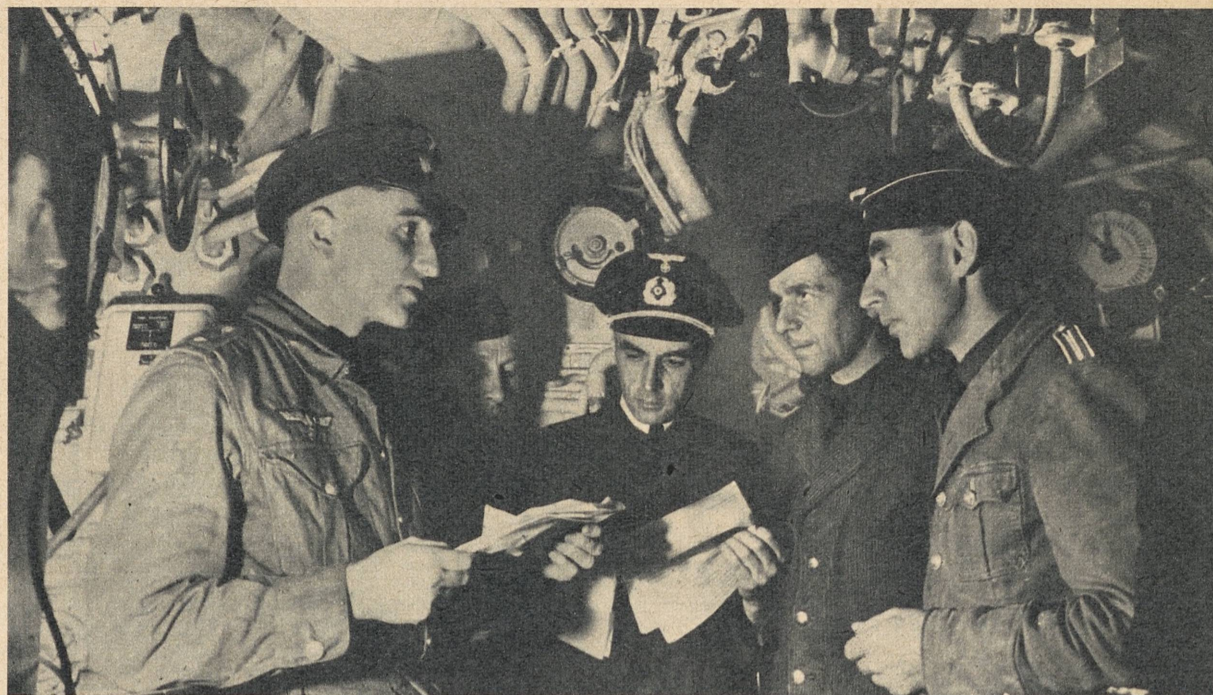
10 Og de flotte mustasjer og skjegg faller som offer for kniver og sakser...

11 Atter arbeid ombord: Båten blir ryddet og tømt. Første vaktøffiser (I. W. O.) bekrefter overfor torpedomixeren at alle „ålene“ er blitt avskutt under fiendetoktet, og protokollene om dem sendes no i land

III. Verftarbeidet begynner

12 En kommisjon av verftsfunksjonærer stiger ned i u-båten indre for på selve stedet med den ledende ingeniør (L. I.) å drøfte hvilke reparasjoner som skal foretas

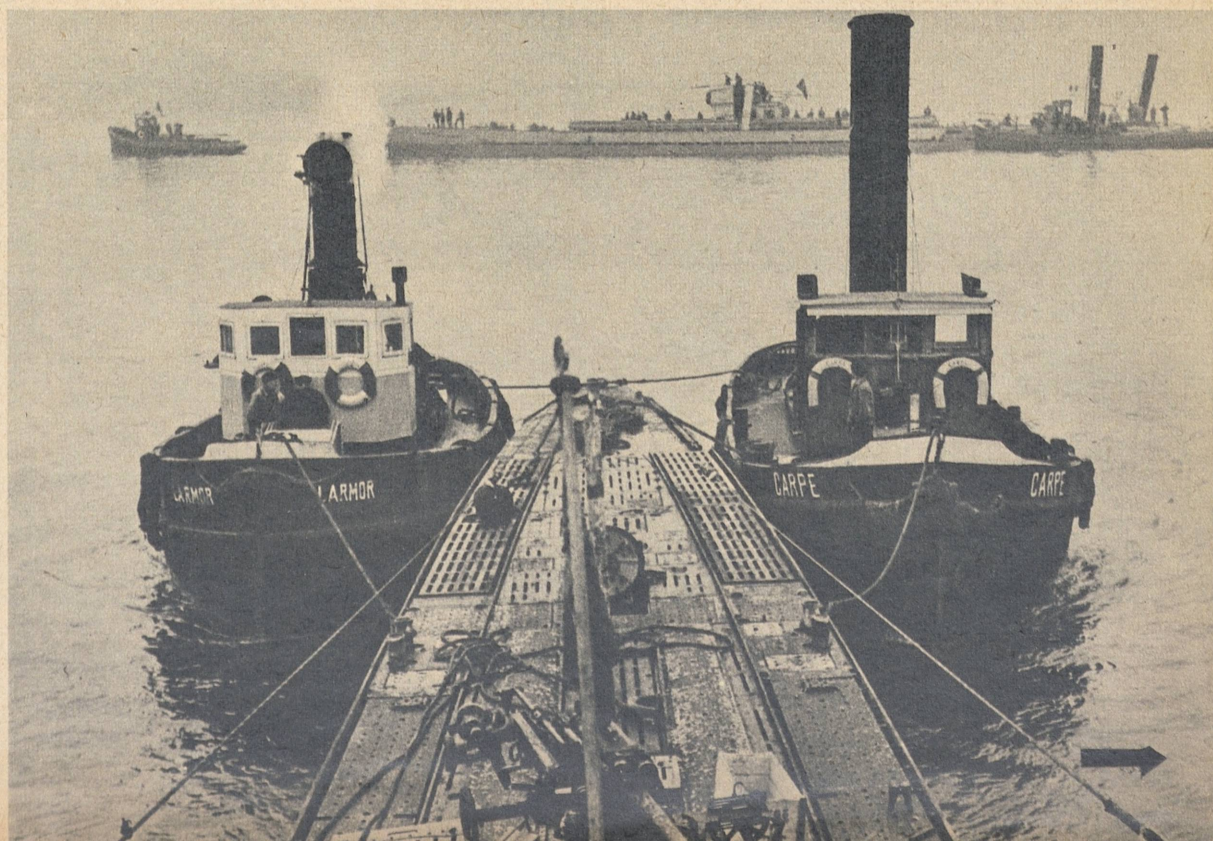
14 I den historiske konferansesal, hvor skyggerissene av franske sjøhelter pryder veggene, bestemmer verftsledelsen sammen med kommandanten og flotiljeingeniøren kort tid etterpå terminene for reparasjonsarbeidet, mens . . .

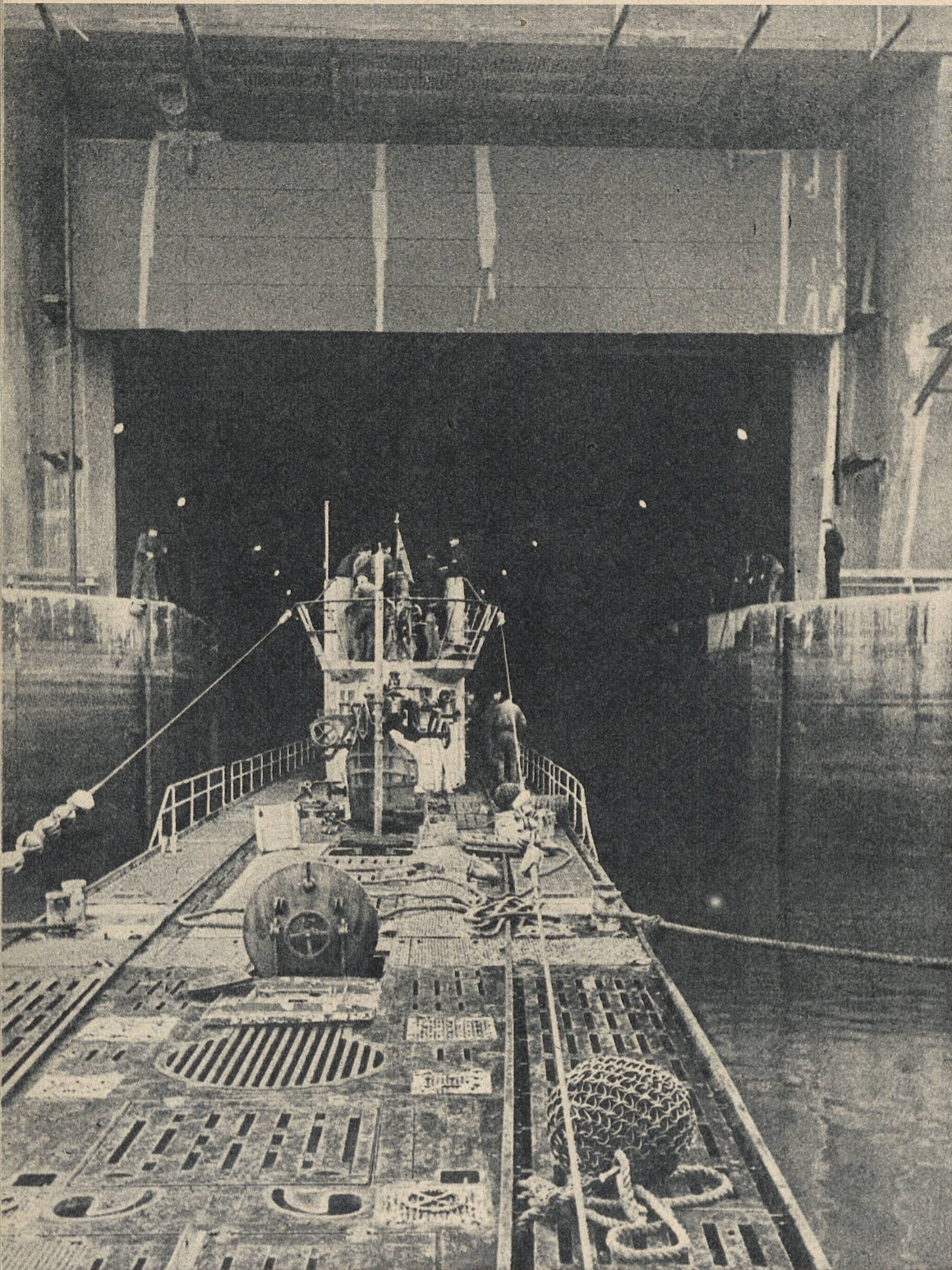
13 Gjennom alle luker kommer båten inventar på dekk, maskindeler, rester av forpleiningen, undertøy, verktøy, kister og kasser! Smutjen setter hele kjøkkentøyet sitt gjennom kabysluku ut i det frie!

15 . . . u-båten selv blir slept i dokk. I bakgrunnen ser man en annen båt som nettopp er blitt ferdig og forlater reparasjonsdokken

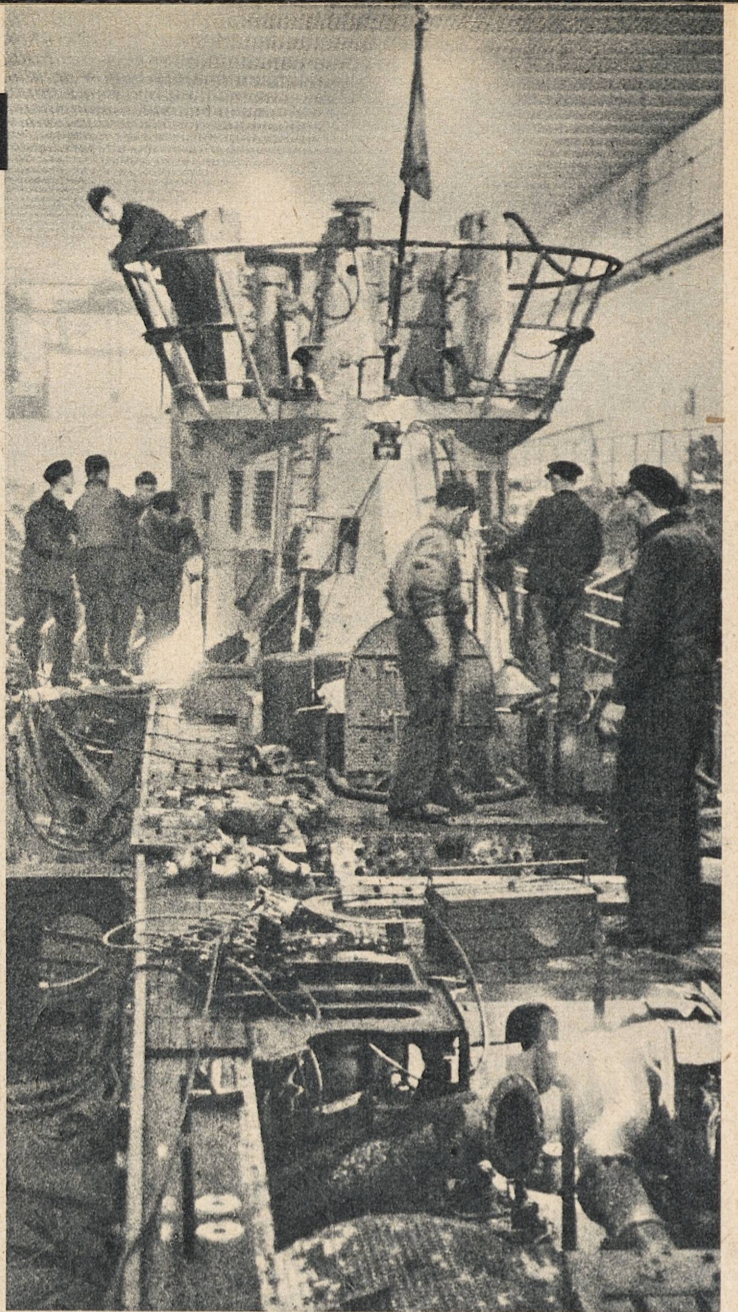
IV. I betong-dokkene

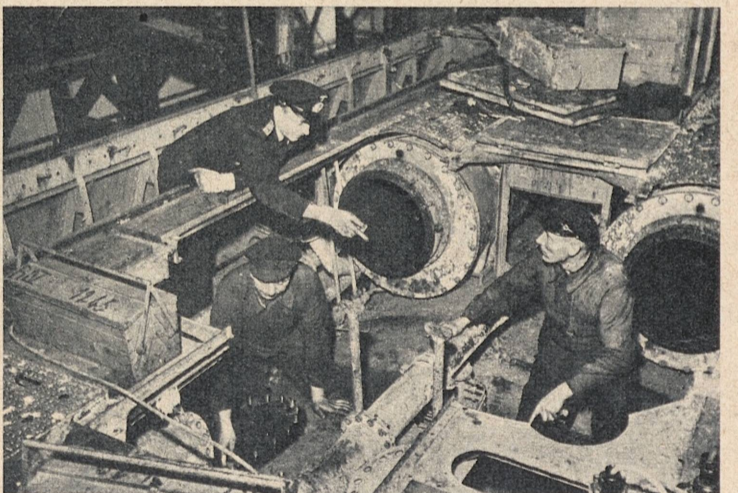
16 En av de kjempemessige inngangsporter til betongbunker-anlegget er åpnet, og u-båten glir langsomt, skjøvet av slepebåter, inn i det bombesikre verk, som er bygd av Organisasjon Tødt. Der blir båten hevet opp av vannet og satt i tørrdokk for de nødvendige reparasjonsarbeider

17 Metertykke vegger og tak av jernbetong beskytter u-båtene i bunkerne mot engelske bombeangrep. Engländerne kommer riktignok stadig på ny, men det er hver gang bare den franske sivilbefolkningens hus som faller som offer for bombene

18 Men båten ligger sikker i den betongpansret dokk. Alle forskallinger er fjernet, og skarer av verftsarbeidere er beskjeftiget med å bytte ut og utbedre selv den minste del som under det lange tokt måtte være skadet enten av naturkreftene eller på grunn av fiendens angrep

19 Sammen med verftsingeniøren overvåker førstemaskinisten hvorledes arbeidet med ekshaustrene til dieselmotoren skrider fram

20 Også en del av besetningen oppholder seg til stadighet i nærheten av båten og hjelper til med reparasjonene. Her sitter maskingastene på fenderne, fjerner rusten av maskindelene og maler dem over med ny beskyttelsesfarge

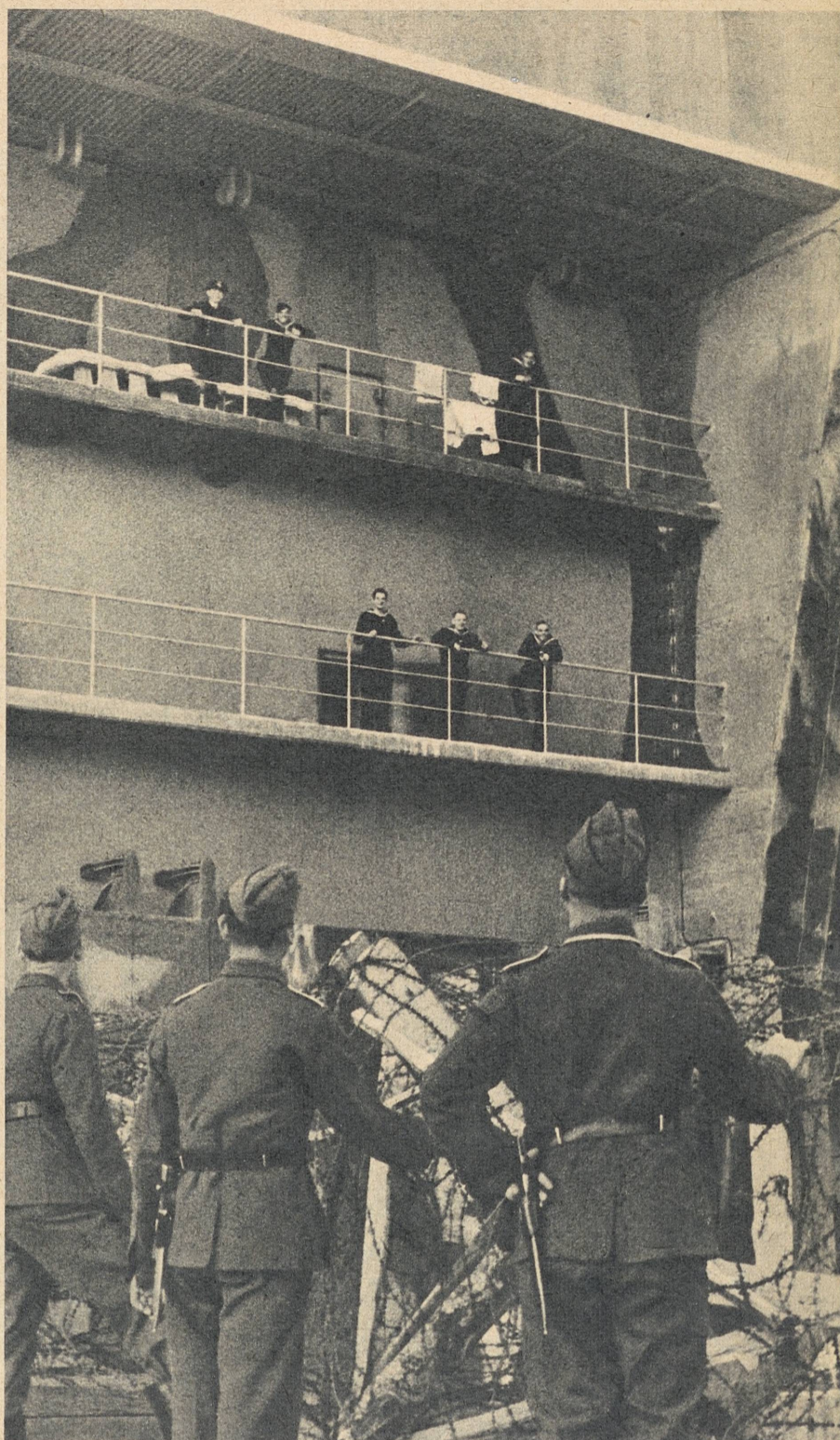
V. Rapport og så...

21 Kommandanten, en ung kapteinløytnant, som allerede var med i krigen i Spania som sjøflyver, arlegger rapport til sin befalshaver, admiral Dönitz. Han beskriver på det nøyaktigste hvordan reisen, fektningene og alle senkningene er forløpt

22 Og admiralen, som allerede har ut merket seg som undervannsbåt-kommandant i verdenskrigen, kommer fram med sine innvendinger, gir gode råd, og av de rapporter som hans kommandanter etter hvert krigstokt legger fram for ham, høster han nyttige erfaringer for seg og sin admiralstab med hensyn til krigføringen

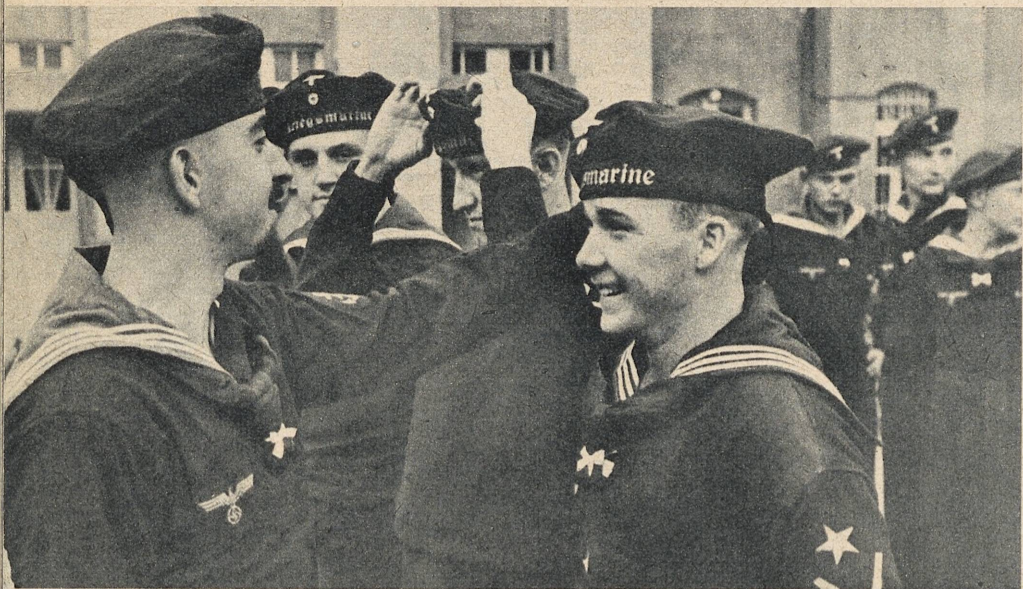
23 U-båtbetsetninger og verftsarbeidere bor alle i kjempemessige bu nkere og er likeså godt beskyttet som båtene. Dessuten beskyttes de av piggrådthinder og av kameratene fra infanteriet

24 Og no er det øyeblikk kommet, da de utmerkelser som der Führer har tildelt besetningen, skal bli overrakt. Alle er beordret til å stille i blått antrekk. Og u-båtmennene som ellers går i sine spesielle arbeidsklær, forvandler seg igjen til riktige blå marinegaster. Fyrbøteren (på bildet til venstre) skal likeledes få jernkorset, men har inntil for et par minutter siden arbeidet i sitt revir. Forat han skal bli ferdig i rett tid, hjelper første vaktøffiser ham! Yngstemann ombord har som de andre kamerater presset luebåndene sine og lagt dem om luen (bildet til høyre)

VI. ...belønningen

25 „Men bevare meg vel Knoop, De har jo satt luen på Dem som en sydvest!“ Radio-
underoffiser M. inspiserer ved mønstringen før ordensutdelingen de menn som
skal stille i første rekke, fordi flotiljesjefen selv skal overrekke dem jernkorsene

26 Radio-
underoffiseren selv står helt framme foran fronten, og flotiljesjefen, som er innehaver
av ridderkorset og er en suksessfull u-båtkommandant, fester jernkorset av første klasse på
hans bryst; han er den eneste av besetningen som får denne utmerkelse etter dette tokt

27 Og Knoop, signalgasten med „sydvesten“ fryder seg mektig da flotiljesjefen overrekker ham som num-
mer tolv bandet til jernkorset av 2. klasse og på det hjerteligste gratulerer ham. Hans kommandant (til
venstre) som allerede lenge bærer jernkorset av I. klasse og spanske utmerkelser, gleder seg med ham

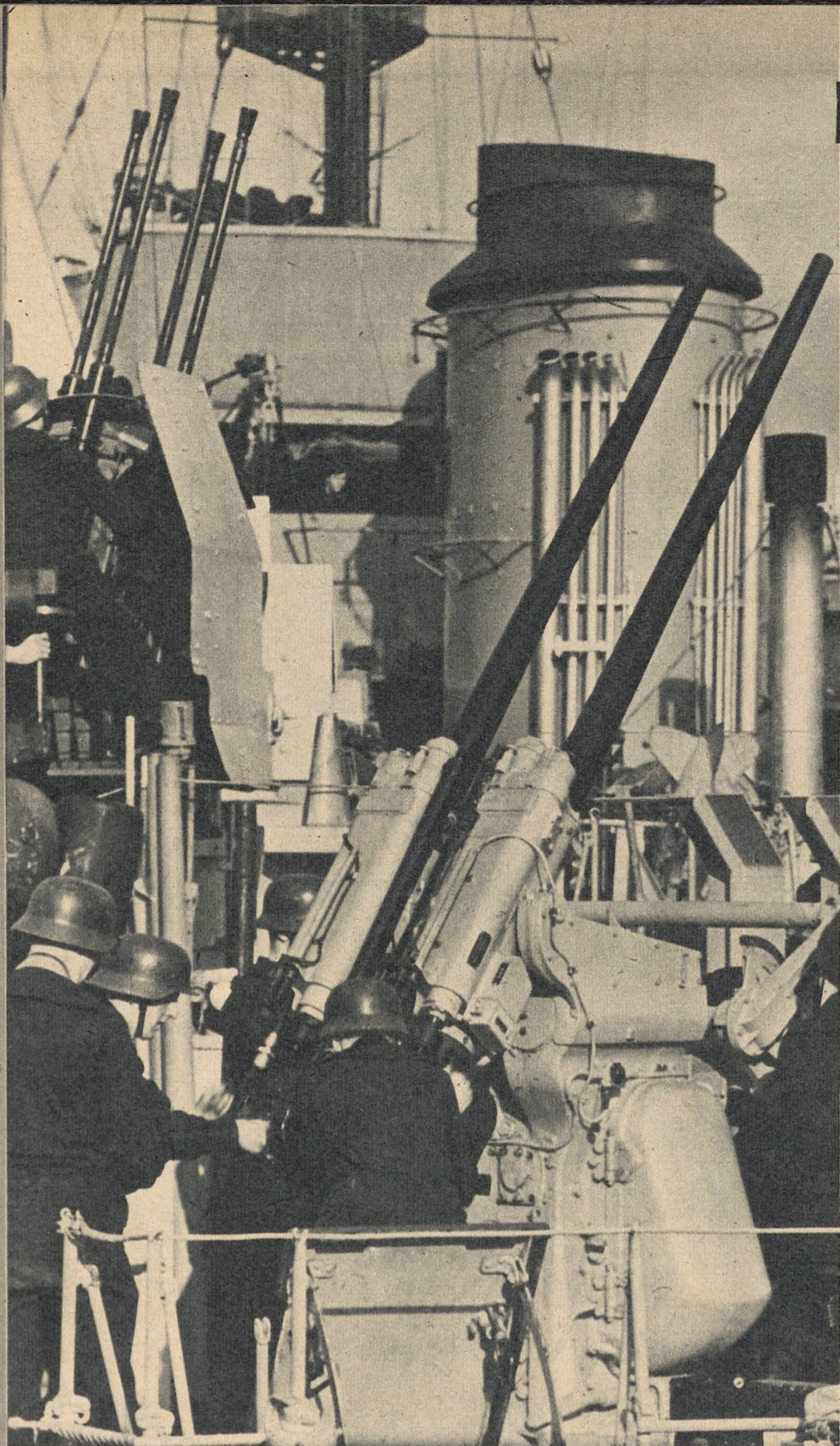

28 Om kvelden er det veldig fest! Hele besetningen har forsamlet seg i ubåt-
heimen. Der serveres særlig god mat og drikke. Der blir sunget
sanger, og kameratens selv-improviserte „kabaret“ høster stort bifall

29 Og enno en herlig belønning for det lange fiendetokt: Permisjon! Førstemaskinisten ved E-maskinen,
signalgasten og førstestyrmann i „permisjonstoget“. Andre kamerater sitter ved siden av. En del av
besetningen blir igjen og arbeider ombord. Deres tur kommer, når disse permitterte vender tilbake

VII. Beskyttelsen av støttepunktet

30 Fly-alarm på en av de tallrike minesøkere som ligger i havnen og — idet de avløser hverandre — stadig på ny farer ut for å holde havneinnseilingen og andre viktige skipsruter fri for miner. Også minesveipere, forpostbåter og sperrebrytere utfører sin krevende tjeneste for støttepunktet

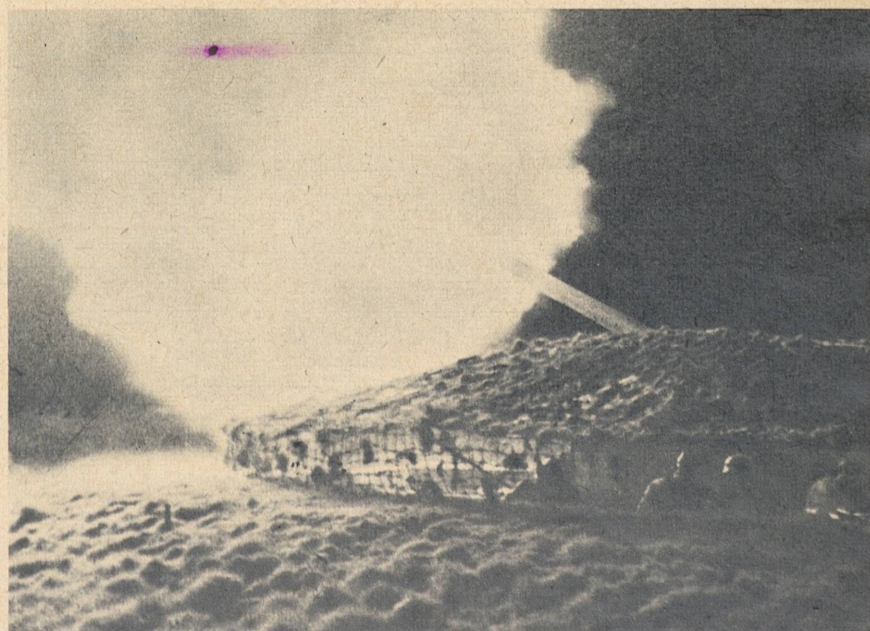
31 Marine-artilleri av alle kalibrer beskytter støttepunktet mot ethvert fiendtlig angrep. Like ved et batteri ved kysten ligger en fin sportsplass, hvor mannskapene tilbringer en stor del av fritiden. Men stålhelmene ligger parat og...

32 ... når alarmer går, så er handballspillerne hurtige som lynet ved sine kanoner og alt går som smurt

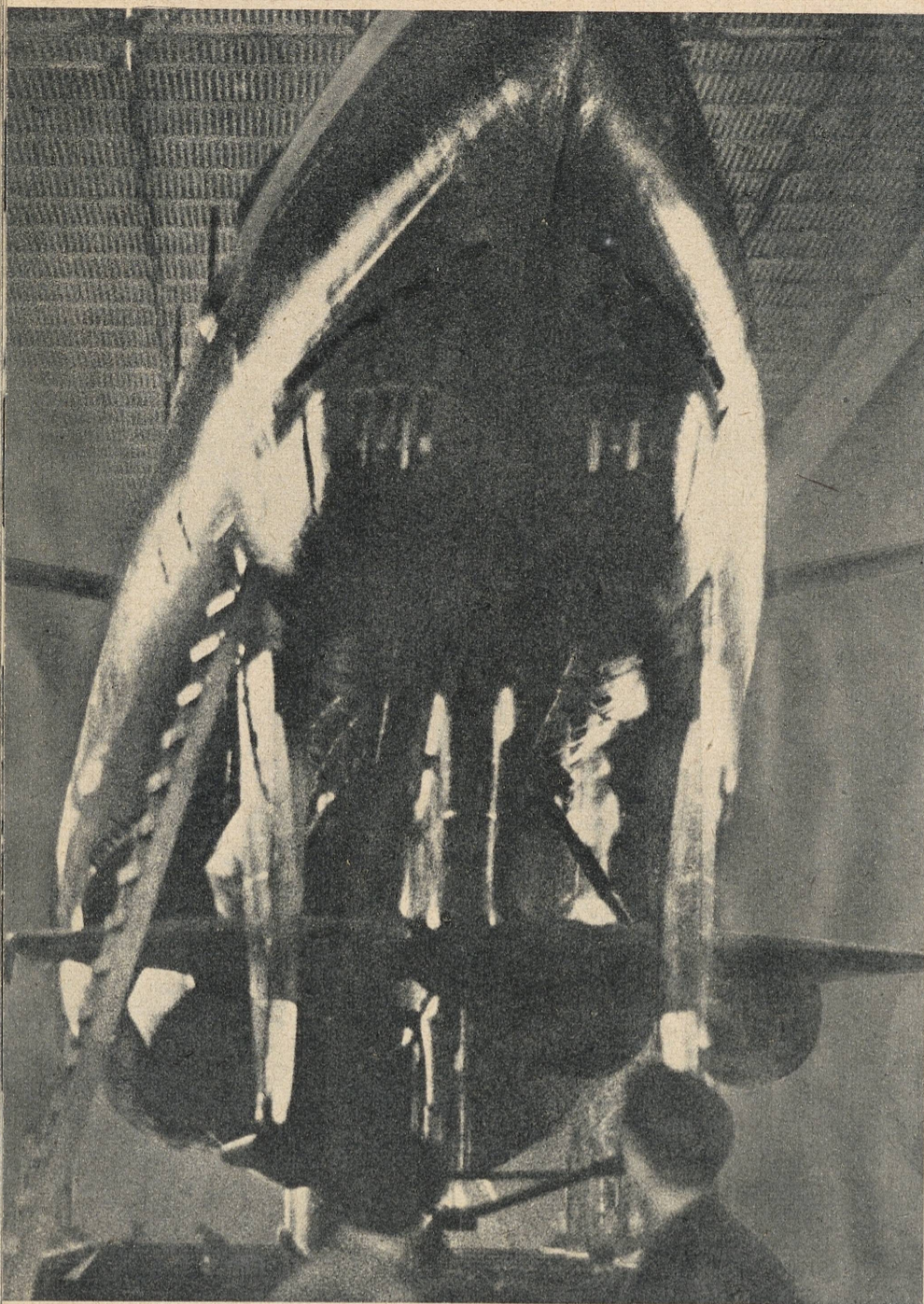
33 I støttepunktets kampsentral for luftforsvaret, som mottar alle meldinger om innflyvninger i sperreområdet. Soldater fra marine-flakartilleriet tegner ethvert fiendtlig flys flyveretning inn på kartet og den vakthavende offiser (til venstre) gir så, hvis nødvendig, fly-alarm, hvorpå...

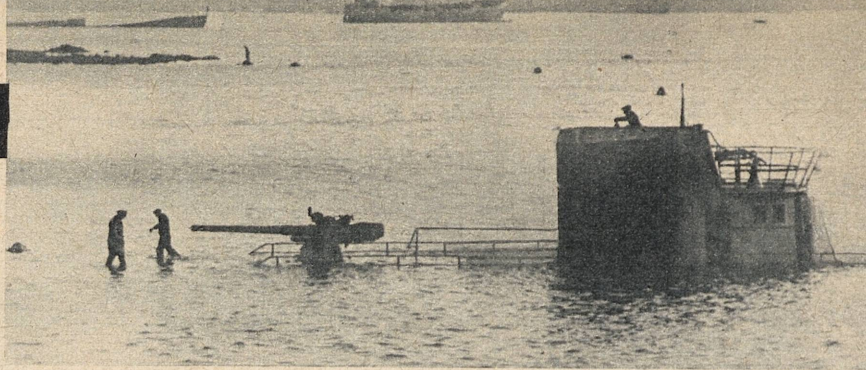
34 ... straks alle luftvernatterijene gir den ubudne gjest sin mottagelse. Blinkene fra munningsilden lyser spøkelsesaktig opp omkring støttepunktet, og salvene fra de lettere luftvernskanoner retter seg mot flyet, inntil det styrter brennende ned

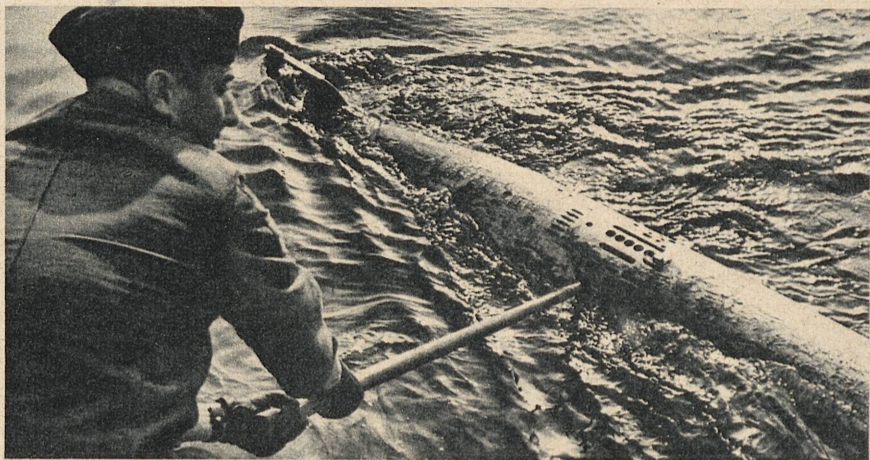
VIII. Ut på nytt tokt!

35 U-båtens reparasjonstid ved verftet er forbi, no ligger den der fiks og ferdig i sin nye strålende overmaling. Om et par timer vil den komme til å forlate dokken og sjøsettes...

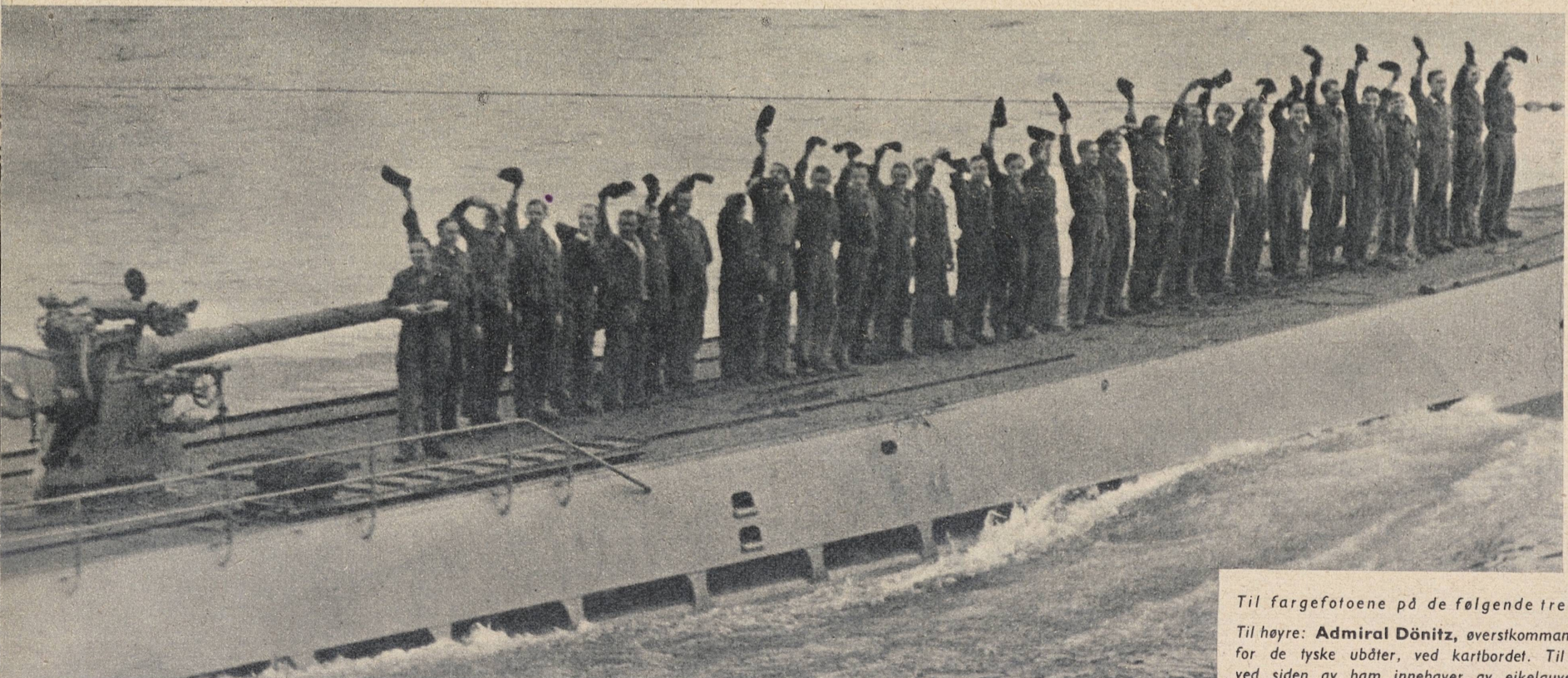
36 No blir u-båten underkastet grundige prøver. Ingeniørene løper i høye gummi-støvler omkring på dekket til den halvt neddykkete båt og leter etter spor av utløpende olje som på fiendetoktet kunde komme til å spille en forrædersk rolle

37 Også våpnene blir prøvd før man reiser ut på ny. Kanonene, mitraljøsene og framfor alt torpedorørene. Der blir skutt med prøvetorpedoer uten skarp ladning og torpedoen må hentes inn igjen langt ute fra av søkebåter

38 Så kommer de nye „ålene“ inn i båten, olje tilføres gjennom slanger, ammunisjon blir forstuvet og likeså beste sort proviant

39 Akkurat som ved heimkomsten er alle unnværlige mannskaper oppstilt på fordekket, flotiljesjefen har ønsket dem alle sammen ny soldatlykke, og n- farer båten med største fart forbi de vinkende kamerater, som er møtt fram til avskjeden, besetningen vinker smilende tilbake. Slik farer hver dag mange båter ut mot fienden...

Til fargefotoene på de følgende tre sider: →

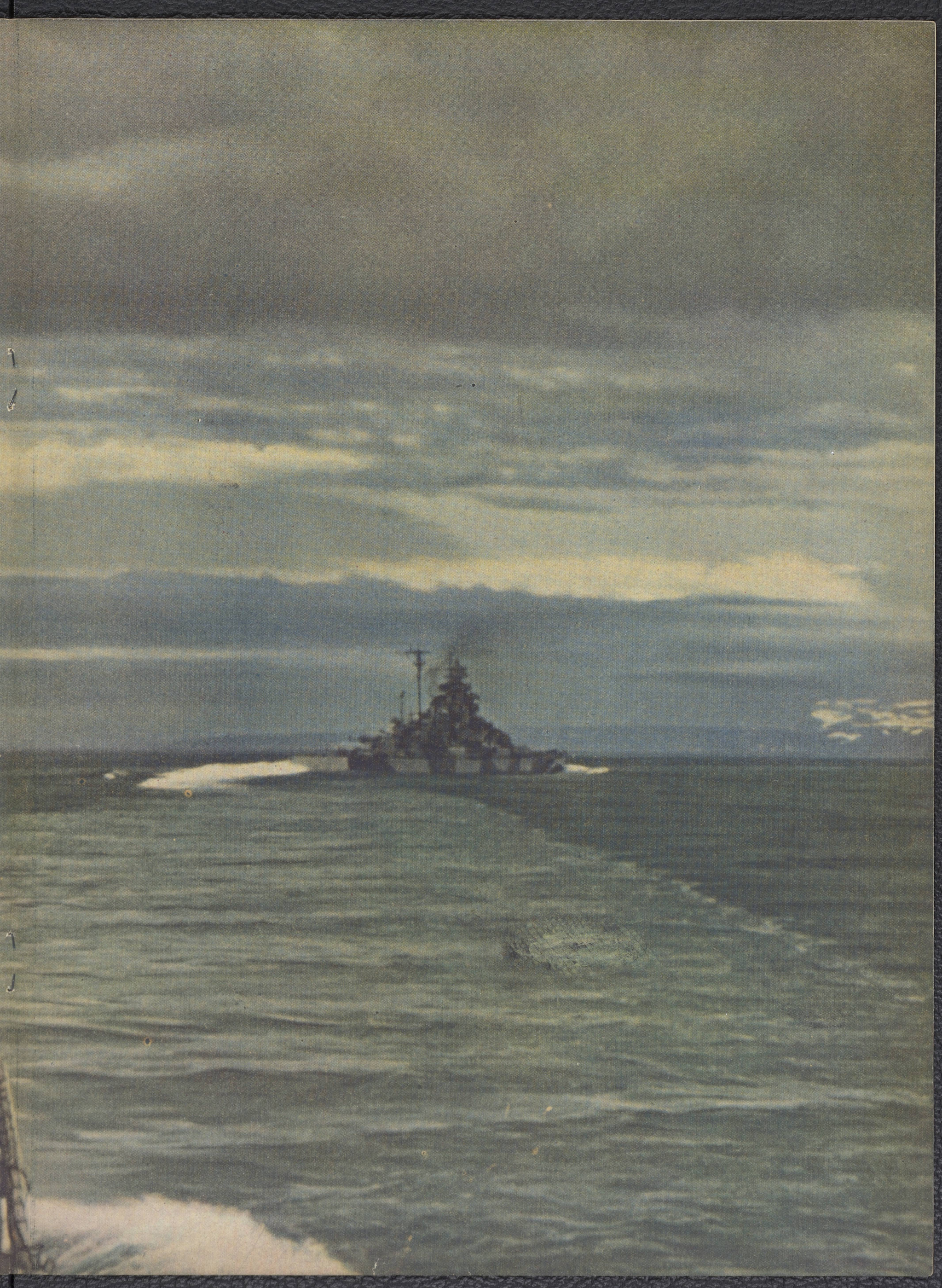
Til høyre: **Admiral Dönitz**, øverstkommanderende for de tyske ubåter, ved kartbordet. Til venstre ved siden av ham inneholder av eikelauvet, kapteinløytnant Schnee, en av hans stabsoffiserer

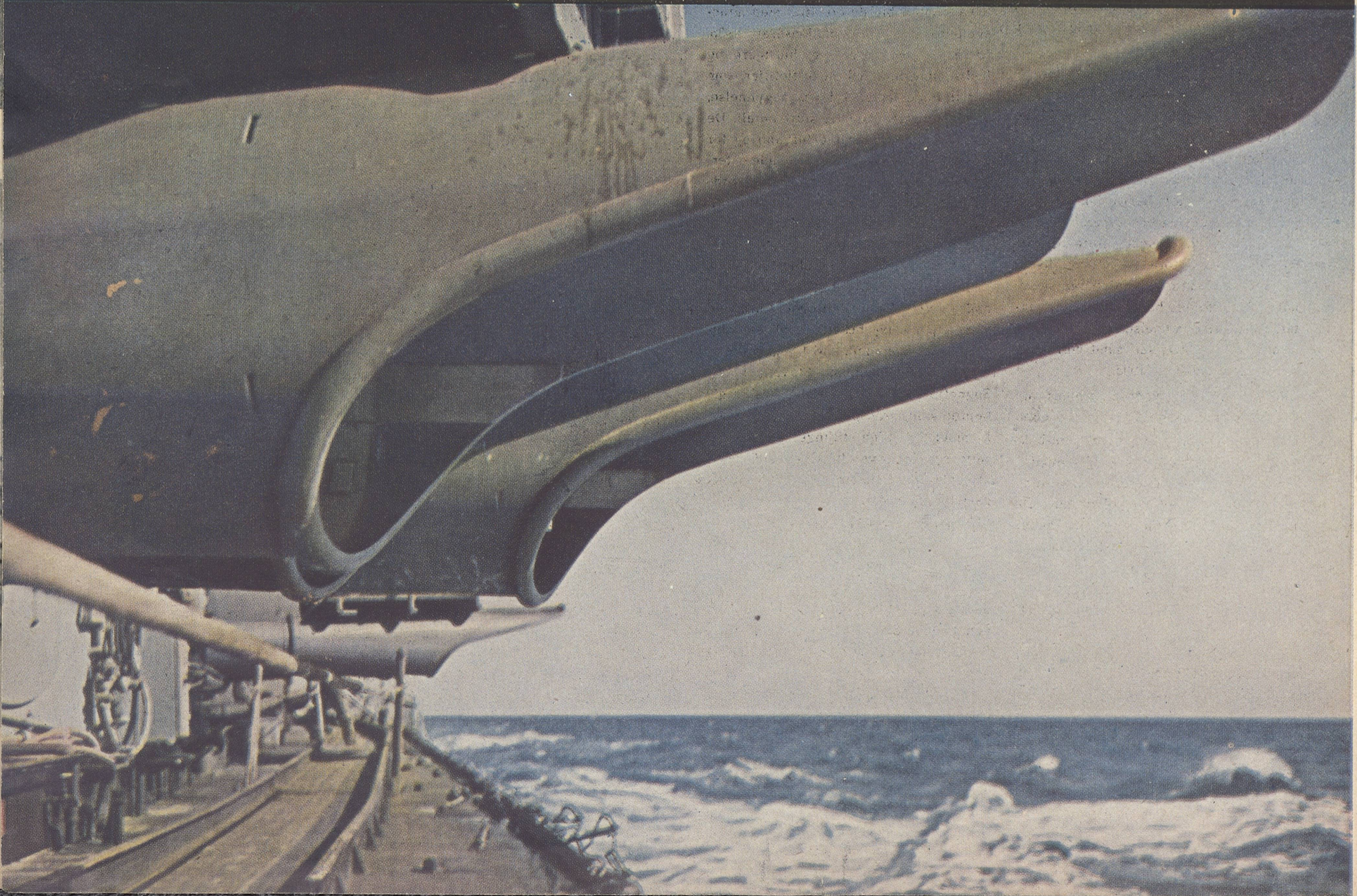
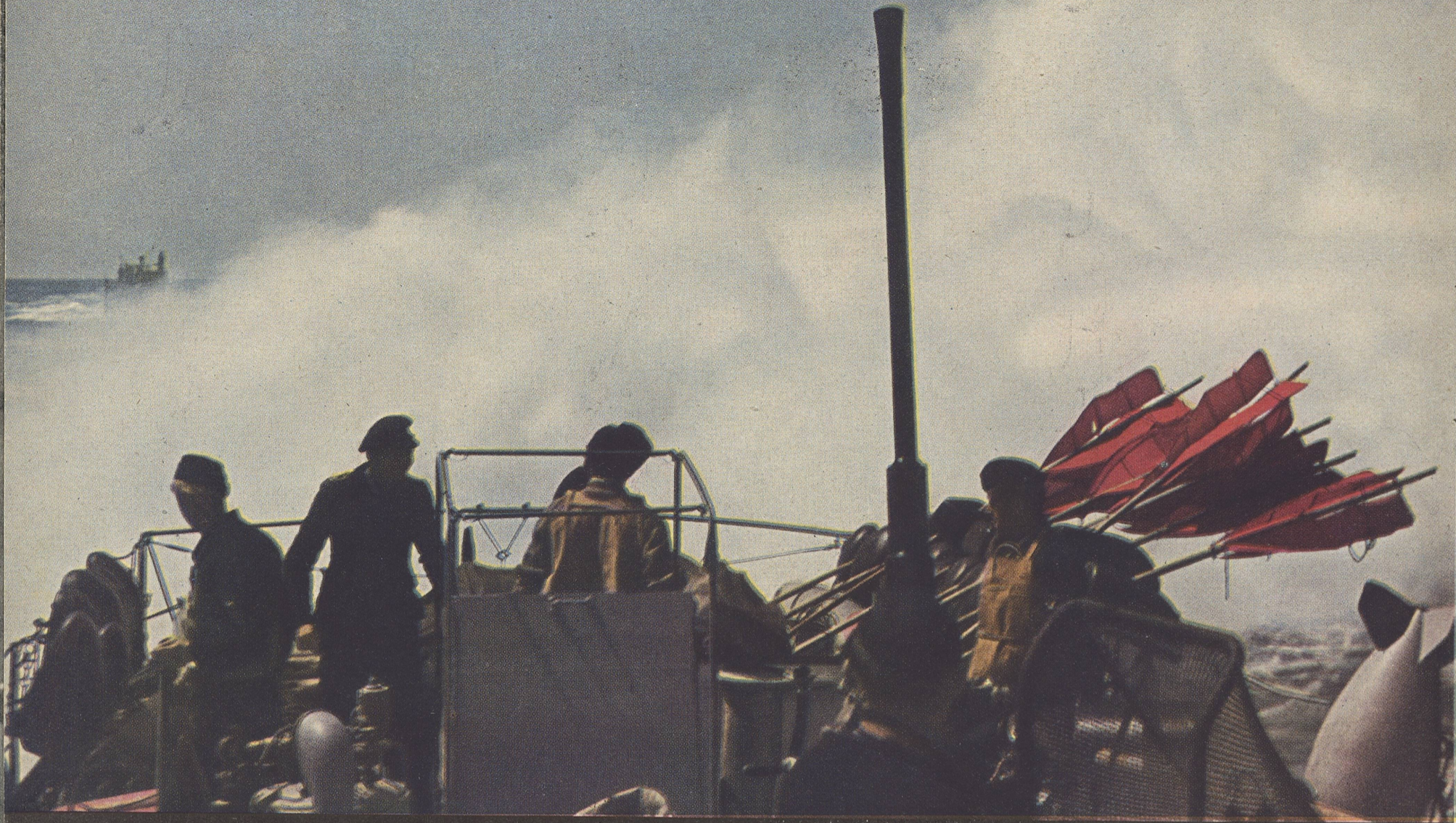
Til dobbeltfargesiden: **En av krigsmari-nens viktigste oppgaver: konvoiering. Sikringsheter** underveis i Nordishavet

PK-fotos: Krigskorrespondent. Hanns Hubmann, Stöss

SJØKRIGEN

I KYST-FORFELTET

På det åpne hav kjemper slagflåtene og ubåtene, i kyst-forfeltet mindre fartøy med mindre utholdenhet, torpedobåter, hurtigbåter og sikringsstridskreftene. Torpedobåter og hurtigbåter kan angripe motstanderen med sine torpedoer og også bli overordentlig farlig for store skip. Det er ofte blitt berettet om tyske hurtigbåters resultater i Kanalen. Sikringsstridskreftene derimot har omfangsrike defensivoppgaver; bare sjelden er det forunt dem å gjøre noe som offentligheten får kjennskap til.

Disse forbands mangesidige arbeid består i minesøking og minesveiping, forpost- og konvoitjeneste og ubåtjakt. Hvert av disse områder omfatter igjen et helt antall høyst forskjellige oppgaver. Det er stor forskjell mellom ryddingen av en flattliggende mine-sperring i Østersjøen eller en dyp sperring mot ubåter i Nordsjøen eller en magnetminesperring utenfor en Atlanterhavshavn. For ubåtjakten i de norske fjorder og skjær gjelder det helt andre regler enn i Biskaia, ved konvoiering av langsomme skip gjennom Kattegat og Skagerak dukker det opp andre vanskeligheter enn ved gjennombringingen av hurtige skip gjennom Kanalen.

Disse mangesidige oppgaver i forholdene over de utstrakte sjøområder, hvor no de tyske farger vaier, gjør det nødvendig at et betydelig antall forskjellige skipstyper blir satt inn i kystforfeltet. Omfanget av arbeidet har ført med seg et så stort behov for fartøy at store mengder hjelpekryssere ble tatt inn i tjenesten, likeledes store og små fiskedampere, store og små fiskeloggere, fiskekuttere, sardinbåter, slepebåter, losfartøyer, havnebarkasser, jakter, og til sist handelsdampere og motorskip i alle størrelser, samt minesveipere årgang 1916 og 1935.

Mineforsvarets ryggrad dannes av minesveiperne. Noen flotiljer dro enno i krigen med de gamle svarte „m-bokker“ (minesveipere), som ble bygd i 1916—1918 og som allerede i den første verdenskrig hevdet seg glimrende. De er omtrent 500 tonn store, 2,5 meter dyptgående, 16 knops fart, 50 manns besetning og er bevæpnet med en 10,5 centimeter-kanon og noen lette luftvernåpener. De var allerede i 1939

Den moderne sjøkrig utspilles i tre soner: 1. i kystområdet, som må sikres mot ethvert angrep og tjener som basis for de opererende flåteenheter, 2. i kyst-forfeltet, kampområdet til minesøkerne, mineleggerne, forpostbåtene og ubåtjagerne, og 3. på dyp sjø. Om særegenhetene ved krigen i kyst-forfeltet beretter her

kontraadmiral Friedrich Ruge

egentlig blitt „skrapjern“, men har allikevel i de to første krigsår enno gjort utmerket tjeneste. De bekjempet i Danzigerbukta kystbatteriene og ubåtene, blokkerte Hela, sikret trosskropper og bidro betraktelig til den hurtige beiseiring av de polske sjømaktsdrømmer. Så „marsjerte“ de ut i Nordsjøen, ryddet de første engelske sperringer, hjalp til med besetningen av de danske havner på Jyllands vestkyst, ryddet vekk de første engelske flyminer foran Elbens munning, førte tallrike konvoier, ryddet vekk mange miner i de norske og hollandske farvann og skaffet seg til sist sine seineste krigerske laurbær i krigen mot Sovjetunionen — igjen i Østersjøen. Dette forløp ikke uten tap, og de øvrige båter ble så gitt til skole- og forsøksforband, hvor de ytet videre nyttige tjenester.

På fronten ble de erstattet med minesveipere fra konstruksjonsåret 1935. Disse er noe større og hurtigere og bedre bevæpnet. Til de to flotiljer, som var forhanden ved krigens begynnelse, er det kommet enno et stort antall. De ble satt inn i de samme farvann og for liknende oppgaver som de gamle båter, og dessuten i alle sjøområder fra Nordishavet til det sørlige Biskaia og Finskebukta. I januar 1940 lyktes for dem med senkningen av „Starfish“ den første planmessige ubåttilintetgjørelse, som er blitt fulgt av så mange andre. Ved Norgesfelttoget sikret de mineskipene og besatte med et våg-somt kup Egersund. „M 1“, „fjordenes tiger“, førte mellom Stavanger og Sognefjorden en klassisk „buskkrig“, kapret skip, transporterte tropper, bekjempet fiendtlige stillinger på land og satte seg inn overalt på en slik måte at dets kommandant, kapteinløytnant Bertels, ble tildelt ridderkorset. To flotiljesjefer, korvettkapteinene Thoma og Rehm, gjorde seg seinere fortjent til samme utmerkelse ved særlig resultatrik innsats hovedsakelig mot engle-derne. Også i krigen mot Sovjetunionen hevdet disse båtene seg på fremragende måte særlig i Irbestredet og ved besetningen av de baltiske øyer. Ved slagskipenes Kanalgjennomfart uskadeliggjorde korvettkaptein Bergelt med sin flotilje beslutsomt to meget farlige sperringer og ble herfor tildelt ridderkorset.

100-tonnerne ved fronten

Til rydding av flattliggende mine-sperringer er M-båten for stor og for dyptgående. Derfor er det med r-båten (rydningsbåt) skapt en særlig type. Det er en motorbåt på ca 100 tonn; den er litt mer enn 1 m dyptgående og gjør 17 knops fart, bevæpningen består av noen lette luftvernåpener og en besetning på ca 20 mann. Også disse båter har hevdet seg utmerket på alle krigsskueplasser. De ryddet under fiendtlig ild vegen til Gotenhafen og Hela, ved erobringen av Hortens festning i Oslofjorden laget de historie og ble da tildelt 3 ridderkorset, for kapteinløytnant (ing.) Grundmann, stabsobersteuermann Rixecker og stabsobersteuermann Godenau. I Skagerak og Kattegat og i Nordsjøen ryddet de sperringer, sikret konvoier og jaget ubåter. En flotilje gikk helt nordfor Nordkapp, mens en annen fulgte hærens flanke og dro langs den hollandske og flanderske kyst gjennom stredet ved Dover og kom ut på Atlanterhavet som første forband. Også deres flotiljesjef, korvettkaptein von Kamptz ble tildelt ridderkorset, likeså et år seinere sjefene for to andre sveiperflotiljer, korvettkaptein Forstmann, for tallrike flyver- og hurtigbåtkamper og konvoier i Doverstredet, korvettkaptein Brökelmann, fordi han deltok fremragende i tallrike kamper og bl. a. med noen r-båter beslutsomt angrep en fiendtlig destroyer og tvang den til kursendring. I felttoget i øst kjempet de så fremragende at kapteinløytnant Dobberstein og løytnant i marinen Görtzke likeledes ble tildelt denne høyeste utmerkelse.

Unge løytnanter og oberfeldwebeler førte disse små båter med fabelaktig kampånd. Ofte kom det til forbitrede kamper med fiendtlige hurtig- og kanonbåter, delvis på så kort avstand at sågar handgranater og buntladninger ble anvendt med godt resultat. En r-båt, hvis kanoner var ødelagt etter fiendtlig beskytning, ramte dristig sin motstander, en kanonbåt, og senket den. En annen r-båt gjorde i tvekamp en vesentlig sterkere bevæpnet kanonbåt ukampdyktig, gikk opp på langsiden og tok besetningen på den synkende båt til fange. I kamp med 10 spiffire skjøt 2 r-båter i løpet av få minutter ned 4 av disse flyene.

Ved krigsutbruddet ble et antall hjelpeminesøkerflotiljer stilt sammen av fiskedampere og fiskeloggere. De blir hovedsakelig brukt til å gå opp rutene, fordi de er for dyptgående til å kunne anvendes for egentlige rydningsoppgaver. De har oppdaget mangen en sperring, sikret mangen en konvoi og ofte kjempet med flyvere og ubåter. En slik fiskedamper senket beslutsomt den første engelske ubåt, „Undine“, i Nordsjøen. De utmerket seg særlig under Norgesforetagendet og ved de derpå følgende konvoieroppgaver. I Norge og Frankrike ble tallrike forband stilt sammen provisorisk av de forefunne fartøyer, besatt med enkelte offiserer og menige fra de gamle flotiljer som kjerne, utfyllt med reservesoldater, rekrutter og kadetter, bevæpnet med erobrede kanoner og delvis utstyrt med erobrede minesøkermateriell. Hundrer av fartøyer i dusinvis av flotiljer er no i virksomhet dag ut og dag inn ved alle kyster og i hard tjeneste, for å holde sjøvegene fri for miner og gjennomføre konvoieringene. En av sjefene, korvettkaptein Breithaupt, har i Kanalen gjort seg fortjent til ridderkorset, og omtrent på samme tid også korvettkaptein Palmgren som kommandant for en sperringsbryter ved særlig stor utholdenhet og tapperhet.

I det hele er tusener av miner av de forskjellige konstruksjoner blitt ryddet vekk av minesøkerstridskrefter. De egne tap har ikke vært store takket være godt utviklet søkermateriell, vel gjennomtenkte rydningsmetoder og grundig utdannelse i fredstid.

Forpostbåter

Forpostbåter fantes det ikke i fredstid. De nødvendige flotiljer ble ved mobiliseringen satt sammen av fiskedampere, fiskeloggere og hvalbåter. I de første krigsmånedene lå de på bestemte posisjoner i Nord- og Østersjøen, hyppig langt ute, og våket over disse sjøområder. I Østersjø-inngangene førte de handelskrig med godt resultat. Ved Norgesforetagendet ble alle styrker satt inn, for å sikre trosskropperne mot ubåter og flyvere. Dette lyktes under sterke anstrengelser. Noen båter ble offer for fiendtlige torpedoer og miner, men også flere fiendtlige ubåter ble satt ut av kampen. I Skagerak kjempet forpostbåter resultatrikt med fiendtlige destroyere.

Forposttjenesten er enno mer oppofrende enn minesøker-tjenesten. Disse arbeider for det meste i hele flotiljer, deres oppgaver er avvekslende og tidsbegrenset. Forpostbåtene derimot er ofte i tjeneste i ukevis, i alminnelighet bare to og to, for det meste uten å oppleve

Til fargebildene til venstre:

Tåke-innhylling. Fiendtlige styrker i sikte. Minesveipere, som gjør en veg klar gjennom det minefelt fienden har lagt, innhyller seg i tåke
PK-foto: Krigskorrespondent Hasert

Trillingsrør. I stum trusel retter en lysk torpedobåt to trillingstell fra sine torpedoer mot fienden
PK-foto: Krigskorrespondent Böttger

noe særlig, og alltid i bevisstheten om at fienden er sterkt overlegen, når han møter opp. Til denne tjenesten trenger man særlig utholdende og dyktige menn.

I vestområdet ble forpostfartøyenes tjeneste vesentlig mer avvekslende. De brakte tallrike konvoier langs hele kysten og var atter og atter i kamp med engelske flyvere og hurtigbåter. For spesiell utmerkelse som kommandant for en slik båt i Doverstredet og for tilintetgjørelse av flere hurtigbåter ble løytnant i marinen Porath tildelt ridderkorset.

I krigen mot Sovjetunionen har forpostbåter stått på vakt langt inne i Finskebukta, de har bekjempet lette sovjetrussiske stridskrefter og også ført konvoier helt opp i Nordishavet. Det finnes ingen flotiljer, som ikke hadde kunnet oppvise stolte resultater. På de fleste båter viser skyggeriss, som er malt på brua, tilintetgjørelsen av hurtigbåter eller fly. Det skal noe til å stå på sin post og skyte rolig, når den fiendtlige jagerflyvers maskingeværssalver farer henover vannoverflaten mot båten. Inntil 1000 maskingevær-treffere er blitt talt på ett eneste fartøy! De fiendtlige fly flyr så tett over båten at de flere ganger har brukket av mastetoppen! Det er en forbausende prestasjon, når det i denne kampen mann mot mann er lykkes en forpostbåt, tross to bombetreflere og betydelige tap å skyte ned 3 av 6 angripende jager-bombefly ved hjelp av maskingeværild.

Hvalbåter jager ubåter

Ubåtjagerne er tallmessig svakest representert, men derfor ikke mindre viktig. I fredstid overtok m-båtene utdannelsen for denne tjenesten, i krigstid har man innrettet fiskedampere og de særlig hendige hvalbåter hertil. De er utstyrt med lytteapparater og store mengder vannbomber. Manges en ubåt er blitt offer for deres utrettelige jakt. Som særlig resultatrik kommandant for en ubåtjager er kapteinløytnant Kaden, som seinere er falt, tildelt ridderkorset etter tilintetgjørelse av tre ubåter. Da en ubåtjager ved en nattlig kamp rammet en hurtigbåt og denne drev langsmed bordkledningen, sprang en mann fra kanonen fram og rev av flagget til den synkende fiende, og brakte det med heim som et særlig trofé.

Sammensetningen av besetningen er blitt merkbart forvandlet i krigens løp. I begynnelsen var særlig i de krigsmessig sammenstilte forband de „gamle“ framherskende, reservister fra den første verdenskrig og sjømenn fra handelsmarinen, alle menn, som utmerket seg ved erfaring og ro. Ved den sterke formering av forbandene er de blitt fordelt på de nye fartøy, mange ble underoffiserer, det kom til tap, mange ble såret og udyktig til tjeneste ombord eller utskrevet som uunnværlig. Bare få befinner seg derfor helt fra begynnelsen av ved den samme kommando. Nye krefter er rykket inn. I hard innsats har de ervervet seg kamperfaring. I tusener av kamper har

besetningene hevdet seg, flere hundre fly er blitt skutt ned, tallrike ubåter og hurtigbåter tilintetgjort eller beskadiget, tallrike egne krigsfartøy, særlig ubåter, og mange millioner handelskipsrom sikkert konvoiert.

Dover, St. Nazaire, Dieppe: sikringskreftenes stolte tradisjon

Ved englendernes landingsforsøk i St. Nazaire deltok også de minesøkerfartøy som lå i havnen fremragende i forsvaret. De båtene, som kunde gjøres seilklare, sikret havnebasenget. På en av disse fiskedampere betjente de tre yngste fyrbøtere hele maskinanlegget uten svikt. De menn som var blitt på land, gikk fram mot englenderne som støttropper, trengte dem tilbake og tok fanger. En sperringsbryter på redan holdt til slutt fienden fra livet med handgranater, etterat nesten hele dens artilleri var ødelagt.

Det engelske landingsforetagende ved Dieppe ble forstyrret betydelig ved at tre av de fiskedampere, som sikret kystforfeltet, støtte inn i den engelske flanke og kjempet forbitret over en time med den langt overlegne fiende. De skjøt sønder flere hurtig- og kanonbåter, rammet en landingsbåt og beskadiget et helt antall fartøy, mens det på tysk side bare gikk tapt én eneste båt. En av de andre båter skjøt ned fire fly. Kommandanten, løytnant i marinen Bögel, ble for sin fremragende dåd tildelt ridderkorset.

En elastisk organisasjon i dannelsen av sikringsdivisjoner eller kyst-sikringsforband garanterer det ikke lette, men nødvendige samarbeid mellom de forskjellige arter sikringsfartøy. Innehaveren av ridderkorset, kommandør Weniger, falt som fører for en sikringsdivisjon.

Hvis forbandene beklager noe, så er det den kjensgjerning at deres hastighet ikke strekker til for umiddelbart å sikre de framrykkende flåtedeler. De må overlate dette til destroyerne, torpedo- og hurtigbåtene. Til forberedelsen av flåteforetagender er de derimot uunnværlige.

Ved de tunge stridskrefters fart gjennom Doverstredet andro tallet på de innsatte sikringsfartøy til det mangedobbelte av de hurtige fartøy, som umiddelbart sikret slagskipforbandet. Minesøkernes møysommelige arbeid begynte uker i forvegen. Flere sperringer ble oppdaget, sperrehull brutt eller omgående veger skapt, tallrike miner ryddet vekk. Forpostbåter og ubåtjagere sikret fartens brennpunkt. Kampen med miner og flyvere brakte tap, men også tretten fiendtlige fly falt som offer for sikringsforbandene.

Det målet, som minesøkere, forpostbåter og ubåtjagere alltid streber henimot, ble oppnådd: å sikre de egne sjøstridskrefters bevegelsesfrihet i kystforfeltet. Tilsvarende arbeid overalt — til sjøs, i luften og til lands, førte til et forbilledlig samarbeid mellom flåte, flyvere og sikringsforband og dermed til et resultat, som er helt enestående i sjøkrigens historie.

SLUTT

Stålsatt for den militære kamp ved hjelp av sporten. De unge, framtidige sjøoffiserer har mønstergylde sportsplasser til rådighet. Drakamp — tilsynelatende bare en lek — trener enhver muskel i legemet

Menn i blått skifter farge

En allsidig utdannelse — det er et av den tyske forsvarsmakts karaktertrekk. Denne regel gjelder for alle tre forsvarsmaktsgrener — for offiserer som menig. I den tyske krigsmarine for eksempel blir enhver sjøoffiser utdannet slik at han uten videre også kan lede et infanteriangrep, når situasjonen forlanger det

↑ Utrustet fullstendig som en infanterist... går de unge reserveoffiser-aspiranter også igjennom grunnutdannelsen i dette våpen

Likewise sikker i salen... som på brua ved høy sjø, det forlanger ridelæreren (Bildet nedenunder)

↑ Tross infanteri og kavaleri... en god sjømann må kunne „kuttrøing“ også

↑ De beste blir offiserer... Forutsetning for utnevnelsen til offiser er å ha stått sin prøve som soldat: disse menn, utvalgt til reserveoffiser-aspiranter, har vunnet høye tapperhetsutmærkelser PK-foto: Kri gskorrespondent Beilstein

Disse to til å begynne med mot-sigende kjensgjerninger betinget en overordentlig hurtig og hyppig veksling av metoder og vanskeliggjorde derved for den som ikke var skolert i oseansk tenkemåte, en klar bedømmelse av den foreliggende sjøkrigssituasjon og den tyske operative ledelses prestasjon. Bedømmelsen ble i det minste ikke gjort lettere ved den beviste tilbakeholdenhet krigsmarinens overkommando gjennomførte med hensyn til bekjentgjørelsen av de pågående operasjoner og deres resultater. Det kan ofte ha vært en sterk belastning for hele det tyske folks deltagelse og tillit. Men denne tilbakeholdenhet måtte bæres, for å forholde fienden ethvert unngåelig innblikk i de tyske metoder og forholdsregler.

Ved planleggelse og bygging av Det stortyske rikets flåte lå tyngdepunktet på en ytedyktig handels-krigsflåte, hvis kjerne skulde dannes av 35 000-t-slagskip, 26 000-t-slagskip og tunge kryssere. Hvilke prestasjoner en slik sammensatt flåte vilde ha vært i stand til, det har „Bismarck"s heltekamp bevist — tilintetgjørelse av verdens største slagskip „Hood" i løpet av få minutter, og „Prince of Wales"s flukt, overfor det stilleliggende „Bismarck"s uhorste standhaftighet og flyteevne — likeledes de resultater som ble oppnådd av de tunge tyske kryssere „Graf Spee", „Admiral Scheer", „Lützow", „Admiral Hipper" og „Prinz Eugen", 26 000-t-slagskipene „Scharnhorst" og „Gneisenau" under de vanskeligste betingelser.

Da Britannia slapp krigen løs, før dette tyngdepunkt — en framtidig tysk flåte — var dannet, så sjøkrigsledelsen seg stilt overfor en ytterst alvorlig situasjon: vilde det lykkes, i overskuelig framtid å finne et nytt tyngdepunkt — og hvilket? Vilde det lykkes inntil da med de forhandenværende styrker å motstå fiendens ventelige trykk på de forøvrig angrepsmessig ugunstige utgangsstillinger (Den våte trekant) og i det minste holde Nordsjøen fri? Vilde det lykkes å befri den tyske flåte fra den trange, våte trekant, vinne bedre støttepunkter for innsatsen av det nye tyngdepunkt, som skulde skaffes, og fra krigens begynnelse å avlaste landfronten ved øyeblikkelig virksomme angrep på den britiske forsynings skipsfart?

Disse spørsmål var dødsens alvorlige i deres skjebnesvangre betydning for krigsavgjørelsen; alle ble løst ved hjelp av en fantasi uten sidestykke, beslutningskraft, initiativ og hurtig handlen. Et heldig utfall ble bare mulig ved hjelp av lynrapp og improvisert tyngdepunkt dannelse og forskyvning under stadig innsats av alle forhandenværende sjøkrigs midler og våpenarter og i eksemplarisk samarbeid med hær og luftvåpen. Følgende tyngdepunkt ble dannet: offensiv minekrig utenfor den engelske østkyst ved hjelp av alle egnede og disponible enheter i krigsmarinens. Offensiv handelskrig i Nordsjøen og Atlanterhavet, Det indiske hav

og Stillehavet. Erobring av nye støttepunkt, erobring av de norske fjordene ved hjelp av krigsmarinens, erobringen av Atlanterhavskysten ved hjelp av hær og luftvåpen.

Imellomtiden var det nye tyngdepunktet i ubåt-handelskrigen dannet. Mens kommandanter som Prien, Schepke og Endrass i hensynsløs innsats med få båter førte en dristig og overraskende resultatrik ubåt-handelskrig, sto flertallet av båtene til rådighet for omfangsrik og omhyggelig utdannelse og øvelse for unge kommandanter og besetninger, og under stadig nyttegjøring av verdifulle fronterfaringer ble det gjennomført et storslaget ubåt-byggeprogram. Samtidig oppsto det ved alle erobrede kyster ytedyktige støttepunkt, som var beskyttet mot ethvert tenkelig angrep. Slik vokste under planmessig, vidtskuende og vedholdende arbeid gjennom ubåt-handelskrigen et tyngdepunkt i den tyske sjøkrigføring, som var faretruende for motstanderen; et tyngdepunkt, som med hensyn til den operative innsats, byggeprogram, aksjonsradius, sjømannsmessige og taktiske utdannelse av kommandanter og besetninger viste seg alle fiendens forsvarsanstrengelser overlegen. Dermed hadde den tyske flåtes tunge enheter på en glimrende måte oppfylt sin oppgave — dekning og forberedelse av tyngdepunktsforleggingen til ubåtkrigen — og ble frigjort for andre oppgaver. En kan bare tenke på sjakktrekket fra Brest gjennom Kanalen ut i Nordsjøen til dekning av den egne nordflanke og trusselen mot den britisk-amerikanske sjøveg til Murmansk og Archangelsk.

Kombinert tyngdepunkt dannelse

For den kombinerte tyngdepunkt dannelse, som i denne krigen atter og atter er blitt resultatrikt anvendt av tremaktspaktens stater, gir den første fase i kampen i Middelhavsområdet et klassisk eksempel. På en skueplass av betydelig utstrekning (avstanden Gibraltar—Beirut utgjør 960 sjømil eller 1780 km) kjemper ikke bare alle forsvarsmaktsgrener (hær, marine, luftvåpen), men samtidig begge aksepartnere i forbilledlig samarbeid.

Middelhavet er tross sin størrelse geografisk og politisk et skarpt inndelt mare clausum. Tilsvarende møtes her lovene om oseansk romovervinnelse, krigføring i begrenste sjøområder, moderne kombinert landkrigføring og samtidig politikken. Hermed får også den våpenart, som i det oseanske område slett ikke eller bare under bestemte forutsetninger kan bringes til innsats, krigsavgjørende betydning: destroyere, torpedobåter, hurtigbåter og framfor alt landfly.

Den britiske plan ved Italias inn-treden i krigen 1940 hadde til hensikt en hensynsløs tilintetgjørelse av flåten til den sammenbrutte forbundsfelle (Oran, Dakar), framtvingselse av forbindelsen mellom de utgangene av det sluttede sjøområde Middelhavet, som

befant seg på britiske hender, ved hjelp av den britiske flåte og „hangarskipet" Malta, som skulde danne bindeleddet mellom Gibraltar og Alexandria; fordrivelse og langsom tilintetgjørelse av den italienske flåte og luftvåpenet; trykk på Hellas og Jugoslavia, trusel mot Italia i Adriaterhavet, Tysklands utestenging også fra den rumenske olje; trykk på Tyrkia fra Balkan over Kreta, Syria, Irak og Iran; framtvingselse av forbindelsen til Svartehavet og Sovjetunionen; framstøt fra Egypt gjennom Libya, Tripolis til Fransk Nord-Afrika; trykk på Spania, tilintetgjørelse av Italia, slutning av ringen om Tyskland fra Gibraltar til Sovjetunionen.

I lang tid hadde den italienske flåte alene holdt stand mot den britiske sjømakt og sikret forsterkningene til de italienske tropper i Libya, og italienske tropper hadde seigt og innbitt holdt ut i Etiopia — uten noesomhelst håp om forsterkninger — mens den ansvarsbevisste tyske politikk var opptatt med å bevare Balkanlandene fra den krigen, som Britannia strebet henimot. Den 24. mars 1941 begynte aksemaktens framrykning i Afrika. Balkanstatene, som var hisset inn i krigen, ble slått tilintetgjørende av den tyske forsvarsmakt, Jugoslavia og Hellas besatt. Kreta ble erobret, Egeerhavet avstengt og en verdifull luftbasis i det østlige Middelhav erobret. Den britiske flåte og luftvåpenet (Malta) gjorde fortvilte anstrengelser for å hindre den tysk-italienske forsyning til Afrika og for å oppnå sjø- og luftherredømmet. Tyske ubåter viste seg i Middelhavet, senket „Ark Royal" og „Barham", italienske hurtigbåter torpederte to slagskip i Alexandrias havn. Det britiske sjøherredømme hadde lidt et alvorlig avbrekk. Gjennom vedvarende harde tyske og italienske luftangrep på Malta og utsjalling av dette „hangarskipet", bindeleddet mellom Gibraltar og Alexandria, ble det britiske luftherredømme rokket. Forsyningen for Nord-Afrika ble sikret ved hjelp av italiensk og tysk marine og luftvåpen. Feltmarsjal Rommel gikk etter et strategisk tilbaketog til det annet motangrep mot den 8. britiske armés offensiv. Sterkt sikrede britiske konvoier fra Gibraltar og Alexandria ble gjentatt fullstendig ødelagt.

I dette første kampavsnitt var den britiske beherskelse av Middelhavsområdet brutt sammen. Resultatet ble oppnådd ved hjelp av det besluttsomme og forbilledlige samarbeid mellom aksepartnernes hær, marine og luftvåpen, som knekket det britiske herredømme i Middelhavsområdet ved kombinert tyngdepunkt dannelse.

I overensstemmelse med oseansk krigførings lov, hvoretter oseansk rom aldri er blitt overvunnet, men alltid må overvinnnes på nytt, kunde disse aksemaktens resultater ikke engang for alle klarlegge situasjonen. Betydningen besto i å holde den planlagte britiske flanketrusel i Middelhavsområdet nede, mens den tyske forsvarsmakt og dens forbundsfeller førte den gigantiske kamp i øst, for å tilintetgjøre bolsjevikenes

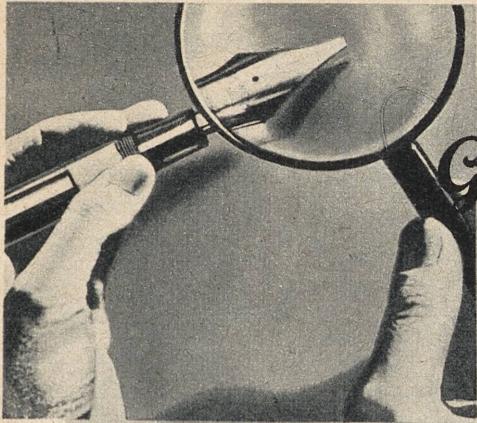
voldsomme rustning og vinne de verdifulle ernærings-, malm-, kull- og oljebaser for den videre krigføring. Den kombinerte tyngdepunkt dannelse i Middelhavsområdet hadde altså til oppgave å forpuire de britiske planer helt til det samlede tyngdepunkt i øst hadde tilkjempet seg de avgjørende mål. Begge deler er lyktes.

Med besettelsen av Fransk Nord-Afrika av britisk-amerikanske sjø-, luft- og landstridskrefter og framrykningen av sterke britiske forband fra Egypt er kampen i Middelhavsområdet kommet inn i et nytt stadium. Det som Britannia alene ikke har greid, skal nå med USA.s hjelp og innsats av de største midler forsøkes for annen gang. En spådom om forløpet av de dermed planlagte krigsoperasjoner, vilde hverken tilsvare krigens alvor eller denne artikkels mening. Bare så meget kan en allerede nå konstatere: en avgjørende hindring av den resultatrike tyngdepunkt dannelse i øst er ikke lenger mulig. Tilintetgjørelsen av de tysk-italienske forband mellom El Alamein og Cyrenaika er mislykket. Den planlagte virkning på Frankrike er uteblitt. En ansvarsbevisst tysk statsledelse hadde sågar tatt på seg mange vanskeligheter i krigføringen for å bevare Fransk Marokko fra krigen. USA.s og Britannias folkerettsstridige overfall på Fransk Nord-Afrika har ved hjelp av et hurtig motangrep fått sitt klare og magiske svar.

Hvordan enn kamphandlingene i Afrika vil forløpe, har våre motstandere dermed bundet betraktelig mer transporttonasje. Tyske ubåters handelskrigføring er ikke på noen måte blitt brakt ut av balanse og vil som tyngdepunkt for sjøkrigføringen i framtiden først rett bli følbare. Tiden vil måtte lære oss, hvordan våre motstandere — bortsett fra den nye krigsskueplass selv — kan avfinne seg med forsyningsproblemene sjøvegen overalt i verden, og hvem som til syvende og sist behersker handlingens lov!

En nøktern betraktning av begrepet tyngdepunkt dannelse viser oss: så selvfølgelig og tvingende grunntanken kommer til syne i krigsskueplassens romutstrakte karakter, så mangfoldig de problemer og forholdsregler er, som må løses, så skal tyngdepunkt dannes og føre til målet. Det kommer alltid an på å skjelne mellom det nødvendige og det ønskelige og først og fremst oppnå det vesentlige. Den virkelige tyngdepunkt dannelse fordrer altså ikke bare fantasi og beslutsomhet, utholdende flid og mønstergyldig organisasjonstalent, men også det som kanskje er den høyeste kunst i krigføringen, nemlig kraft til forsakelse, evnen til å gi avkall på noe kunst i krigføringen, nemlig kraft til synes å være uutholdelig —, for i det avgjørende øyeblikk å oppnå krigsavgjørende resultater med avgjørende midler.

SLUTT

Glatt og
skinnende

som silke er spissen på
enhver

Kaweco
penn

Derfor glir *Kaweco* så
fjærlett over papiret.

De moderne *Kaweco* skrivesaker viser
man Dem gjerne i forretningene.

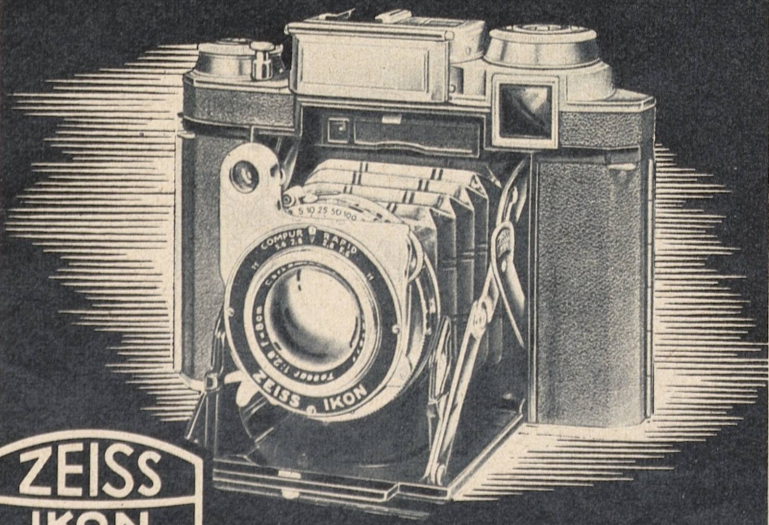
STUPKAMPFLY
DORNIER
DO 217

MED BMW 801 DOBBELTSTJERNEMOTORER

03

51

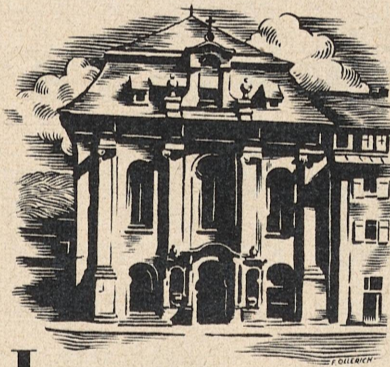
Super
Ikonta

**ZEISS
IKON**

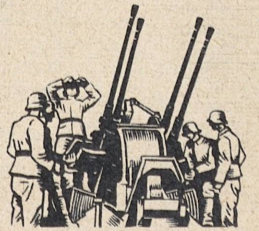
ZEISS IKON AG. DRESDEN

INFORMER DEM NU, KJØP I FREDSTID
SKARPMOEN & CO., DRONNINGENS GATE 36, OSLO

I denne klosterbygning fra den siste del av det 18. århundre lå helt siden 1811 den Kongelig Württembergske Geværfabrikk i Oberndorf ved Neckar. Her arbeidet også Franz Andreas Mauser — far til de seinere så berømte brødre Wilhelm og Paul Mauser — som bøsse-maker. Det første store resultat, som har gjort navnet Mauser kjent i verden, var innføring av deres geværkonstruksjon, infanterigeværet M/71, som enhetlig bevæpning for Det tyske rikets armé i 1871. Denne geværmodell, som ble forbedret og ombygd til magasingevær av de rastløse og virksomme oppfinnere, ble i 1884 den tyske soldats våpen. Sin fullendelse oppnådde utviklingen av Mauser-geværene med det verdensberømte gevær 98, som inntil i dag — etter mer enn

40 år — er forblitt uovertruffet. Når Mauser-geværet 98 også i dag — som i den første verdenskrig — er den tyske infanterists trofaste ledsager på vegen til seieren, så er det dog en selvfølge at Mauser-fabrikkene ikke er blitt stående ved sine resultater. Årelange erfaringer i våpenbygging og seig flid skapte i konstruksjonskontorene — understøttet av en moderne våpenforskningsanstalt — våpen i den mest moderne byggeart. Resultatet av denne videre utvikling er maskinvåpen, som med sine jord-, fly- og luftvern våpen, i hærens, marinens og luftvåpnets innsats i kampen om Europas framtid på ny beviser Mauservåpnens høye kvalitet.

MAUSER

MAUSER-WERKE AG.
OBERNDORF - NECKAR

Fortsatt fra side 8

kanske tropper i „Europa“, kunde ikke en gang våge å innbefatte det enno uforsvarte Tunis i sitt landingsprogram. Hans rolle hadde ikke det minste til felles med den rolle som Pershing en gang hadde spilt. Den likner derimot på et hår den som de mange britiske generaler har spilt — de har slitt seg ut i den afrikanske ørkenkrig.

Sågar for den amerikanske agitasjon falt det no vanskelig å fortsette i samme dur. I de første dager etter innfallet i Fransk Nord-Afrika vilde Roosevelt for enhver pris vekke det inntrykk at no var det bare „et sprang“ over til Europas kyster. Men hva for et sprang! Her har vi den nye, den tredje illusjon. No, etterat den sydfranske kyst og Korsika var blitt trukket inn i sikringsringen, kunde aksemaktene helt utnytte fordelene ved den hurtige bevegelighet av deres reserver på den indre-europeiske dreieskive. Tunis ble det framskutte slagfelt. Og bakenfor fortettet der seg i Sør-Europa et bevegelig forsvars- og angrepssystem som ifølge den innvunne tid snart skulde være i stand til å tåle enhver belastningsprøve. Man forstår no ganske klart hvorfor Stalin så lenge strittet imot dette skinnprogram av en annen front og hvorfor han bare motstrepene forbandt den for ham stadig vanskeligere kraftkonsentrasjon av en ny offensiv med dette foretagende ved begivenhetenes rand. Det brakte ham heller ingen avlastning.

Ingenting gjentar seg ...

De forente stater står i Øst-Asia som i Europa overfor den samme situasjon: På begge krigsskueplasser er den egentlige avgjørelse for så vidt allerede falt, som japanerne og aksemaktene for-

mådde å utbygge deres militære herskeområde til en i seg selv strategisk fullendt og sluttet rom-enhet før motparten overhodet var i stand til å fatte offensive planer. Så vel den østasiatiske som den europeiske rom-enhet utelukker en uthuling innenfra. Tvert imot, Japan som aksemaktene forfører i dag over så veldige råstoff- og agrarområder, at tiden ikke, som i den første verdenskrig, arbeider for de anglo-amerikanske makter, men mot dem. Likesom Japan, kan Tyskland i dag og med det hele Europa, i fullkommen ro forutse i hvilken utstrekning ernærings-situasjonen vil komme til å bedre seg fra år til år. Allerede høsten 1942 var den i Tyskland gunstigere enn på vårparten. Først no, i år, vil imidlertid landevinningene i østen vise sin utvirkning på råstoff- og ernærings-situasjonen.

Tvang til splittelse

Kampene om Salomon-øyene og besettelsen av Fransk Nord-Afrika viser i like høy grad den tvangssituasjon som anglo-amerikanerne befinner seg i. Dermed er imidlertid et virksomt militært samarbeid med sovjetrusserne også no likeså umulig som det var i årene 1941/42. På den annen side består i det minste for amerikanerne tvangen til å splitte seg på de forskjellige slagfelter. Vilde den amerikanske overkommando for eksempel beslutte seg til foreløpig å rømme Stillehavet helt til Hawaii og ikke lenge forsøke seg på offensive foretagender i mindre omfang der, så vilde dette være ensbetydende med å gi opp enten Australia eller India, eller sågar begge kontinenter, og det kan det naturligvis ikke være tale om. Det samme gjelder med hensyn til splittelsen av de amerikanske leveranser til de forskjellige verdensdeler. Willkie

har nylig uttrykt dette på følgende måte: „Den så storartet lovede materialstrøm fra dette land er tragisk liten. Jeg så et lagerhus (formodentlig i Øst-Asia. Forf.) som var tiltenkt å være det viktigste fordelings-sentrum for det amerikanske materiell. Da jeg tok det der oppstabilede materiell i øyesyn, konstaterer jeg at det bare så vidt fylte et værelse. Fra disse utilstrekkelige forsyningslagrer kommer så materiellet sluttelig til dem som har inntrengende behov for det, og disse vet ikke om de skal le eller gråte når disse småpakkene kommer fram. Hvis jeg fortalte Dem, hvor få bombefly China har fått fra oss, vilde De simpelthen ikke tro meg“.

(Time, New York, 2. november 1942.) Av alt dette kan man trekke klare slutninger med hensyn til den bare tilsynelatende så uoversiktlige utvikling av denne krig. Den amerikanske tro, at den nuværende krig ganske enkelt er en gjentagelse av den forrige verdenskrig, strider imot de faktiske kjensgjerninger, som gjelder både for i dag og for framtiden. Den gang kunde den amerikanske makt settes inn umiddelbart mot fiendens sentrum. I dag er den så vel i Øst-Asia som i Europa trengt ut i periferien. Sjømakt og luftmakt formår hverken alene eller kombinert å avgjøre en moderne krig. For en offensiv til lands mot Europas sentrum er forutsetningene etter året 1940 imidlertid ikke lenger til stede. Akkurat som sovjetrussernes offensiv, blir derfor også de anglo-amerikanske maktens offensivforsøk innskrenket til randområdene. Hverken besittelsen av Dakar, eller av Algerie eller Tobruk avgjør denne krig. Den tysk-italienske panserarmé har med innsats av forholdsvist beskjedne krefter gjennom lang tid forstått å forlegge denne anglo-amerikanske offensivs start enno lenger ut i den østlige ørken. For den europeiske

strategiske situasjon er det imidlertid ikke av avgjørende betydning i hvilken omkrets ringen om det egentlige maktområde er trukket, når bare Kontinentet selv i det vesentlige forblir uangripelig. Det er imidlertid dette som er tilfelle.

Det som blir å gjøre

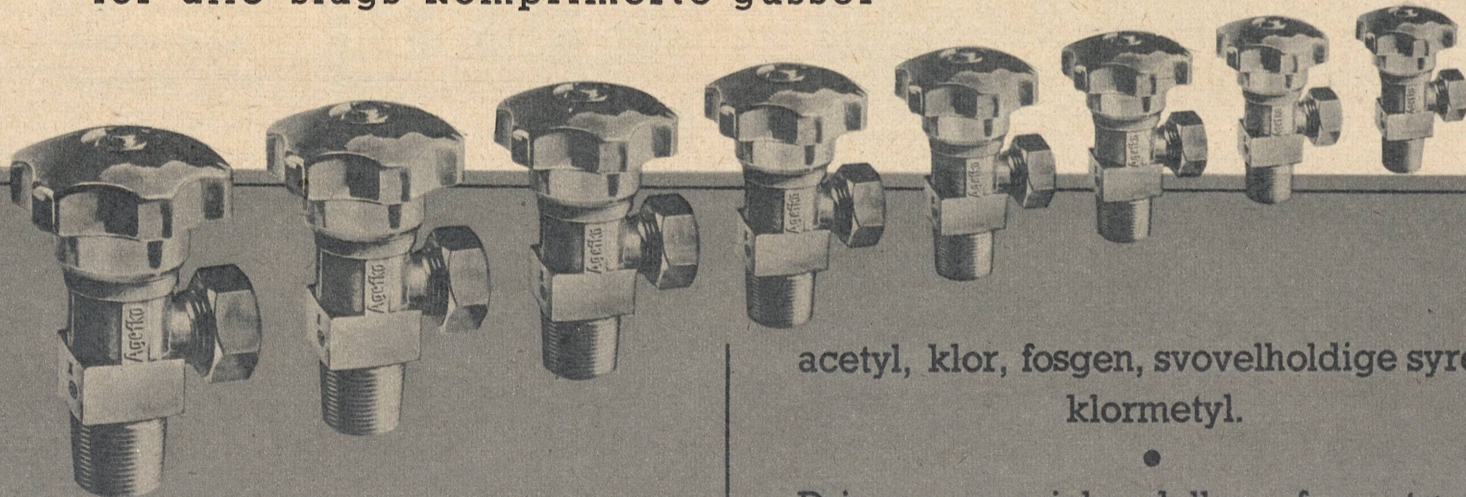
Det samme gjelder for Øst-Asia, hvor japanerne likeledes hadde tid nok til å utbygge og koordinere det nyervervede støttepunktsystem slik at de sjøslag som etter hvert finner sted i randområdet, bare fører til en stadig årelatning av den amerikanske flåte, uten at det dermed er gitt amerikanerne noen mulighet for å trenge inn i det japanske maktområdes sentrum. Tiden for ekspansjonen ut over de kjempemessige områder kan så vel for det nye Europa som for Øst-Asia i det vesentlige betraktes som avsluttet. Dette betyr ikke at begge de forbundne maktområder vil gi avkall på offensiv strategi, der hvor det viser seg nødvendig. Men dog at konsentrasjonen og den indre befestigelse samt naturligvis forebyggelse av enhver angrepsmulighet utenfra står i forgrunnen.

Det amerikanske maktkompleks vil ikke være i stand til å endre stort ved dette forhold. USA's streben etter verdensherredømmet møter i Europa som i Øst-Asia uoverstigelige skranke, som den amerikanske rustningskraft — især da alle sjøveger blir stadig mer og mer truet — ikke er i stand til å overvinne. Det blir således intet annet til overs for det amerikanske ekspansjonsbegjær enn å sluke sine egne forbundsfeller. Det er intet som er mer betegnende for dette enn den engelsk-amerikanske motsetning som ganske plutselig utvikler seg i Nord-Afrika.

Stålflasker-Ventiler

Gjennomgangsventiler - Hjørneventiler

for alle slags komprimerte gasser

som kullsyre, surstoff, kvelstoff, edelgasser, pressluft, vannstoff, ammoniak,

acetyl, klor, fosgen, svovelholdige syrer, klormetyl.

Drivgass-spesialmodeller for største ystelser, med kokegass, generatorgass, Methan, Propan, Butan.

KOHLENSÄURE-INDUSTRIE

AKTIENGESELLSCHAFT

ABTEILUNG VENTIL-FABRIK · BERLIN W 62

50 års praksis Beste verkstedsarbeid og hensiktsmessigste konstruksjoner garanterer størst mulig sikkerhet og billighet i drift for et hvert formål.

„SIGNAL“ FORESTILLER DE FIRE BARNA — TO GUTTER OG TO PIKER:

ELENOR Først fanger kameraet Elenor ved omkleddningen i garderoben. Forventningsfull kikker hun igjennom den åpne dør inn i gymnastikksalen, for i hver eneste gymnastikktime blir det øvet på andre turnapparater. Det ser ut om om noe gjør henne engstelig. — Eller bedrar skinnet?

ROLAND Helt til venstre på benken sitter Roland. Denne kjekke gutten synes ikke å gjøre seg noen særlige sorger over det som forestår. Legemlig sett er han en av de kraftigste blant sine jevnaldrende, og med den sterke ro ser han det kommende i møte

ULLA Ulla har kledd seg om i en fart, nå sitter hun stille og oppmerksom på plassen sin. Hun snakker ikke meget og gjør også ellers et meget tilbakeholdende inntrykk, men uten å virke genert. „Bare ikke stikke seg fram“, synes å være denne lille pikens motto

PETER Ytterst på benken sitter Peter. Han gråter, men ingen vet hvorfor. Er han sta, fornærmet, krenket eller engstelig? Forstyrrer no bare de uvante omgivelser ham eller er han et barn, som alltid gjør vanskeligheter? Kanskje vil han glemme sin smerte under leiken

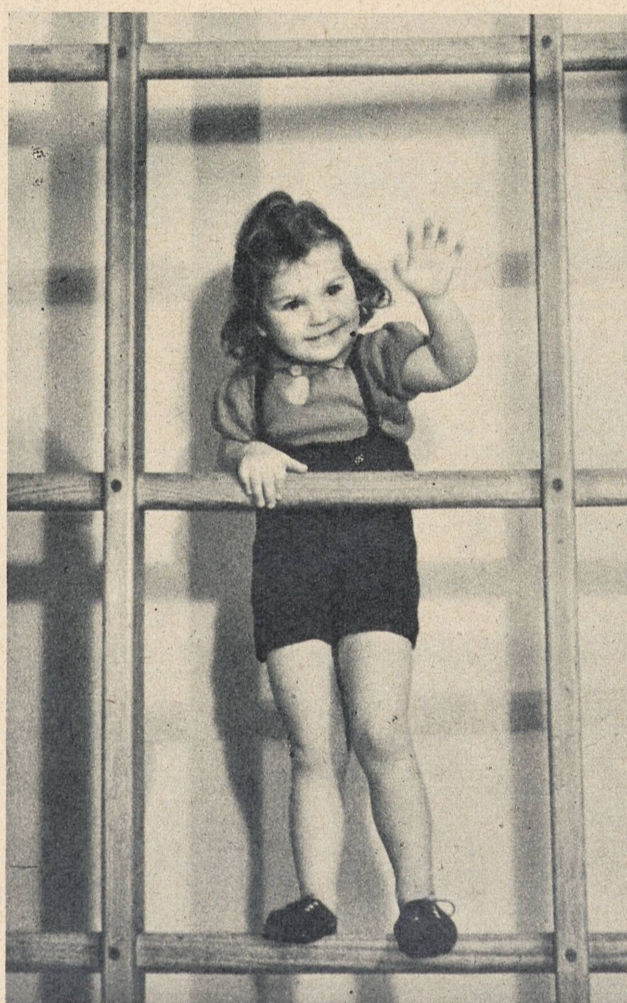
TEMPERAMENTER VED TURNAPPARATENE

PSYKOLOGISKE STUDIER MED KAMERAET

I en tysk storby gymnastikkskole for de minste iakttar „Signal“ en rekke barn og ser hvordan de forskjellige karakter- og temperamentsanlegg kommer til uttrykk allerede i denne alder ved de samme oppgaver og under ellers like betingelser. Vi viser fire særlig påfallende typer — hver tre ganger under den samme øvelse

ELENOR PÅ RUTSJEBANEN For slike små skapelser, som ikke engang er skolepliktige enno, er slik en rutsjing på det glatte brettet allerede en betydelig prøve på mot. Elenor består denne prøve med leende øyne og tydelig fornøyelse. Hvem kjenner her igjen det engstelige barnet fra garderoben?

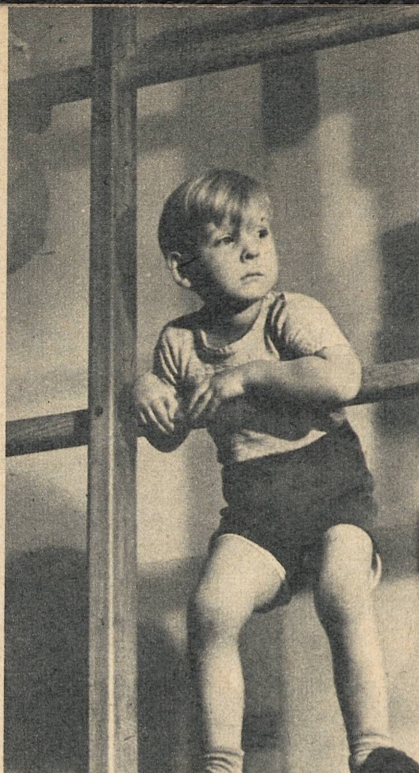
VED RIBBEVEGEN Ved ribbeveggen. Det som rutsjebanen forlangte av mot, fordrer klatreinnretningen, som står tett inn til veggen, av kraft og dyktighet. Elenor besitter begge deler, så at øvelsen ikke bereder henne noen vanskeligheter. Fra øverste ribbe vinker hun muntert ned til de andre. — Denne impulsive bevegelse åpenbarer hennes glade og elskverdige karakteranlegg

PÅ MEDISINBALLEN Den tredje øvelse, ballanseringen på den runde ballen, fordrer ferdighet. Selv om denne øvelse faller vanskeligst for Elenor, taper hun ikke noe av sin ubesvarte, muntre art. Hun har humor, ler av sine egne uhell og kan også få noe morsomt ut av vanskelighetene. — Det er meget verd i livet

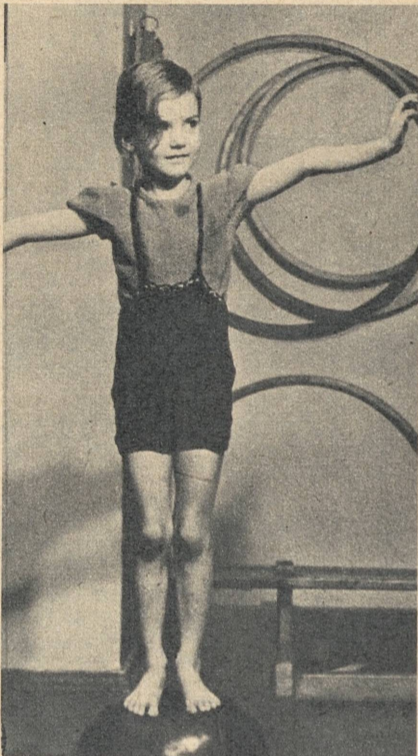
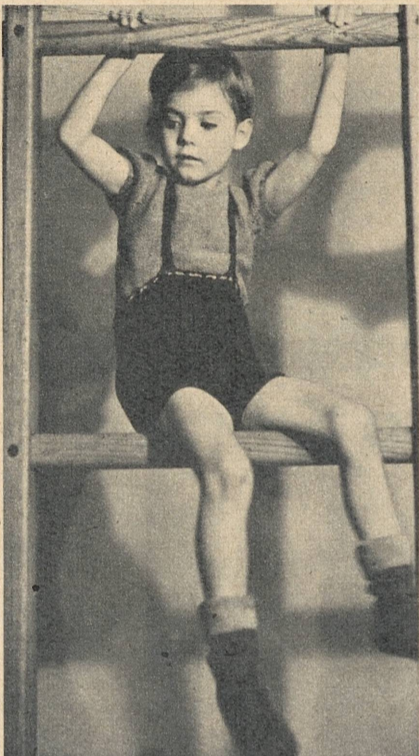
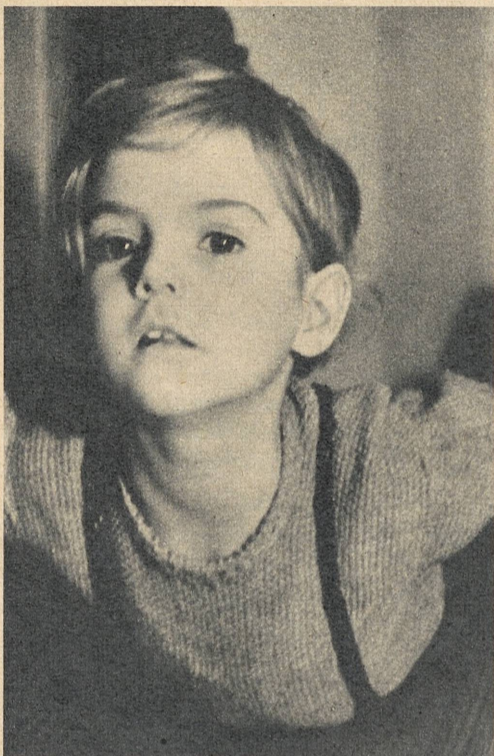
ROLAND

På rutsjebanen viser ikke Roland seg noe særlig modig. Ved nedrutsjingen griper han med begge hender i sidekantene og forsøker å bremse litt på farten. Hva de andre tenker om det, er fullstendig likegyldig for ham. Ved ribbeveggen er Roland bare klatret opp to ribber. Han har ingen ærgjerrighet, som driver ham høyere, og noen fornøyelse finner han slett ikke ved det. Ved balanseringen på medisinballen opplever man en overraskelse. Her forsøker den ellers så flegmatiske Roland med alle midler å holde seg oppe — han „ror“ heftig med armene i luften. Han legger ganske visst mindre vekt på en grasiøs holdning. Men han holder seg på plassen. — Det er hovedsaken i livet

ULLA

På rutsjebanen utfører hun oppgaven alvorlig, nesten anstrengt. Hun konsentrerer seg fullstendig på denne øvelse og vet å betvinge sin lette indre uro. Heller ikke ved ribbeveggen oppfører hun seg annerledes. Hun er raskt oppe og skuer forundret ned på de andre, som ikke løser denne øvelse like lett som hun. Først på medisinballen, den siste av de stille oppgaver, utløses hennes indre spenning til en nesten dansende holdning. No har hun forrådt sin hemmelighet: Ulla, den stille, skjuler bak sine kjølige bevegelser en brennende ærgjerrighet, som ikke har nok i prestasjonen, — men som lengter etter suksessen!

PETER

Ru tsjebanen inngyter ham skrekk. Han klamrer seg fast og brøler: „Jeg kan ikke.“ Ved ribbeveggen gjør han de samme vanskeligheter. Hjelp avslår han, gode ord hjelper heller ikke, og trusler berører ham slett ikke. På medisinballen skjer så underet. Han går opp på ballen, tumler ubehjelpelig hit og dit, glir av, knaller i gulvet — og ler. Han forsøker det om og om igjen, og plutselig vet man det: nettopp fallet finner han morsomt. Peter er altså hverken syk eller feig. Han er ganske enkelt sta og vil bare gjøre det, han synes er riktig. Det kan være at han derfor vil få det vanskelig en gang i livet. Men han vil sette seg igjennom, for ett er sikkert: hans stahet er i orden...

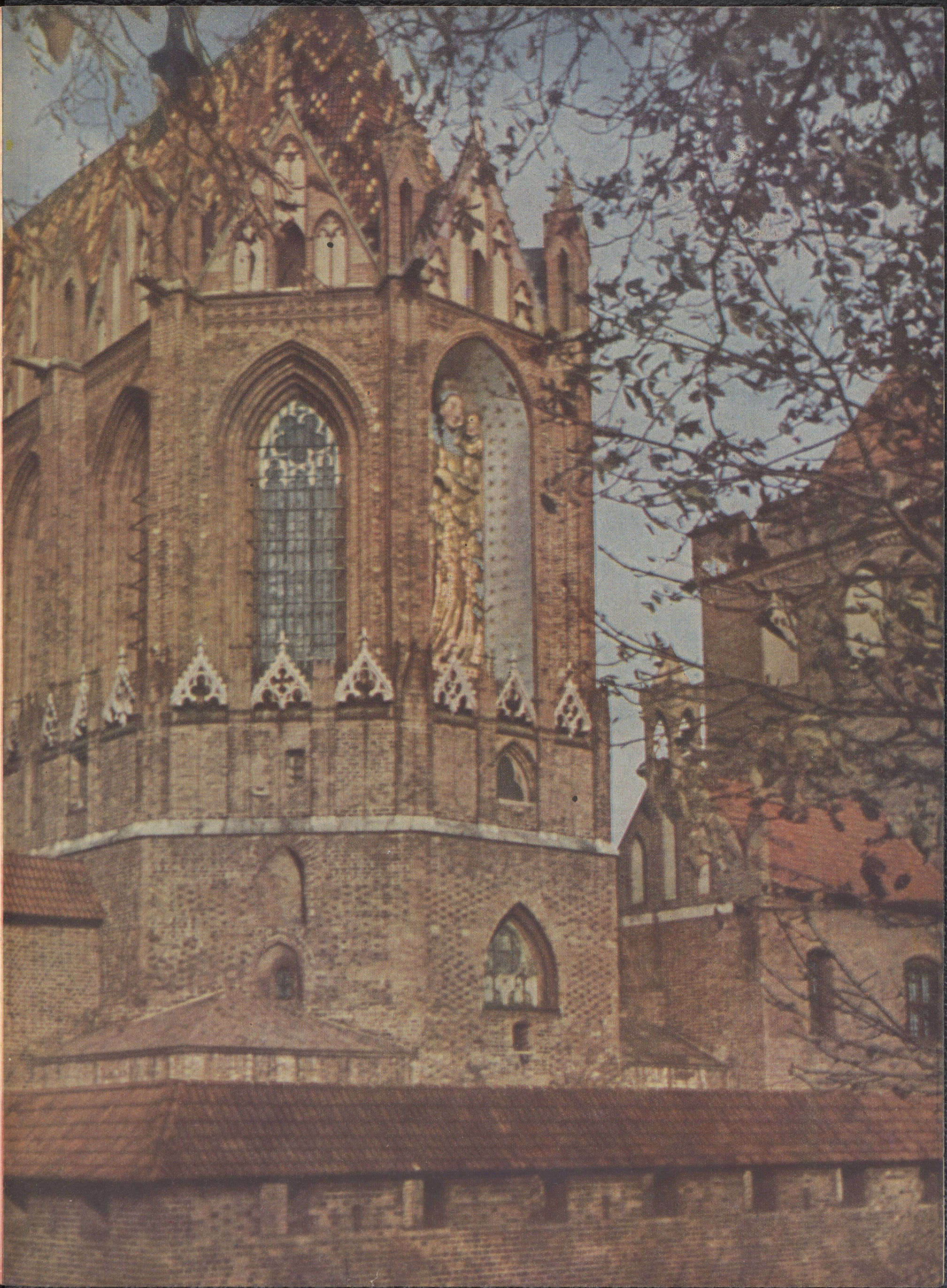

„Enkelhet, skjønnhet, originalitet og konsekvens fullstendig harmonisk forbundet.“ heter det i en berømt tysk byggmesters dom om det middelalderlige slott Marienburg i Vest-Preussen. Den mann, som har fått i oppdrag å restaurere Den tyske ordens ærverdige gamle festning, taler så om „forholdenes skjønnhet og originaliteten i fasaden på midt-slottets hovedbygning“ og mener at man

andre steder må lete forgjeves etter det samme. Dette edle verk av middelalderisk byggekunst, som engang ble grunnlagt til beskyttelse for utbredelsen av kristendommen i øst, ble til sentrum for et stort statsvesen i de egne. Borgen ble bygd i 1280 ved Nogats høye bredd, den ble ødelagt i forskjellige Polenkriger, og etter Preussens befrielse fra det napoleonske herredømme i tredveårene av

forrige århundre ble restaureringen av borgen påbegynt. — Bildet viser koret til Konventskirken, som rager fram ved slottets østside, tett ved borggraven, med det 8 meter høye relieffbilde av Jomfru Maria. Dette bilde av ordensens skytshelgen, som ble til i 1340, står foran en gyllen mosaikkbunn i en nisje, og ser langt utover det landet, som engang ble behersket av de tyske riddere

1

1 Hvordan blir jeg manikyrdame? Skuespillerinnen Monika Burg, som i filmen skal forestille en representant for dette elegante handverk, lar seg grundig undervise på levende modell av en mester i faget

Virkelighet og spill

En filmstjerne lærer manikyur

4

4 Svennestykket. Mesteren er vel tilfreds

5 Gi akt, opptøing! Monika vil komme til å bestå sin prøve for publikums sakkynndige øyne

2

2 Drikkepenger. Spørsmålet blir løst på en dyktig og elskverdig måte — noe som også forlanges i det virkelige liv

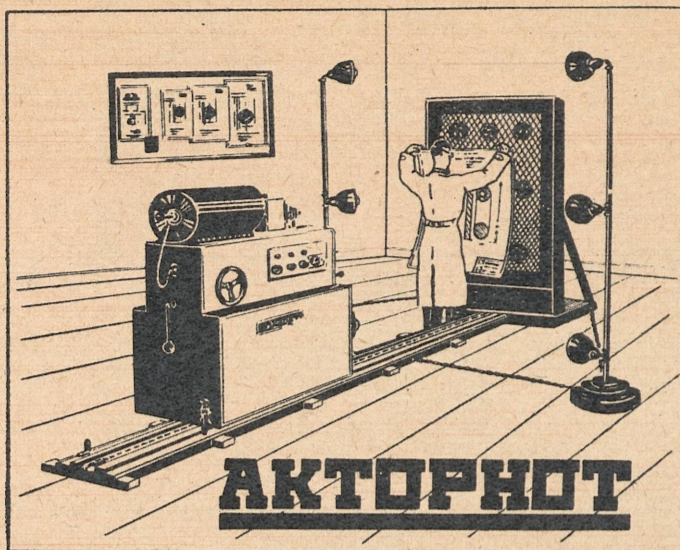
3 „Pass opp — Gnierpinn!“ Monika Burg øver seg i det hemmelige tegn, som kollegene gir den type kunder, der har for vane ikke å gi drikkepenger

3

5

Arkivering av viktige driftsunderlag
for beskyttelse mot luftangrep.

Forminskende omtegning av kart- og
konstruksjonsmateriell.

VEREINIGTE PHOTOKOPIER-APPARATE K.-G.
HAMBURG Dr. BÜGER BERLIN

I hele Europa kjenner man
K H A S A N A
I hele Europa setter man pris på
K H A S A N A
KHASANA
DULMIN
PERI

og alle de andre KHASANA-preparatene har
opnådd sitt gode ry utelukkende på grunn av
sin kvalitet, som alltid er den samme. Derfor
borger navnet alene for kvalitet. Derfor bringer
KHASANA alltid godt resultat.

Forhandler:
MIDELFART & CO. A/S.
OSLO - Rosenkrantzgaten 3.

B O H N

Rosodont

BERGMANN'S TANNKREM I FAST FORM

TYSK KVALITETSVARE
PAKKET I
TYSK VERKSTOFF

A · H · A · BERGMANN, WALDHEIM (S.A.)

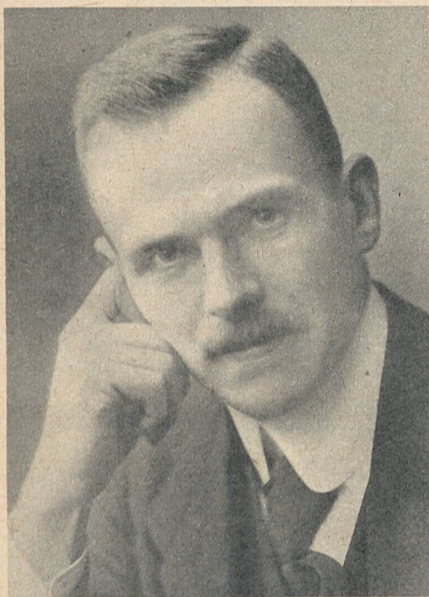
AHAB

Allerede i fredstid var standardiseringen en verdifull hjelp i kampen mot råstoffmangelen; under krigen blir den likefram en alliert, for standardisering hjelper til å spare: materiale, menneskelig arbeidskraft og energi

General Norm

For ca. 30 år siden var et forsøk på å få telefonforbindelse i en eller annen hovedstad i Europa ofte det samme som å komme inn i stillhetens eller forbannelsenes land. Det var virkelig slik, enskjønt der i den samme by var imponerende verdensutstillinger som vitnet om den nye teknikkens ånd, dens vilje til å skape orden og til å lykksaliggjøre menneskeheten.

Regjeringen behersket riktignok telefonlinjene, men den tillot at 25 forskjellige telefonselskaper kunde forsyne abonnentene med 150 forskjellige apparatyper. Av disse var noen gode og noen dårlige. Mange produsenter

Heinrich Schächterle, under den første verdenskrig sjefskonstruktør ved det kongelige fabrikkonsjansbyrå i Spandau, gikk energisk inn for standardiseringen og ble dermed grunnleggeren av det tyske standardiseringsutvalg, hvis arbeid var retningsgivende for mange land

av dårlige telefonapparater måtte snart lukke fabrikkene sine. Deres apparater ble imidlertid stående, og for disse kunde der ikke skaffes de nødvendige reservedeler når noe skulde repareres. Der ble et kaos i telefontrafikken, og forretninger som måtte avsluttes hurtig, kom undertiden i det hele tatt ikke i stand av denne grunn.

Det var med telefonapparatene i denne verdensbyen akkurat som med brannslangene i mange byer og landsbyer rundt i verden — under storbrann kunde de ikke settes sammen fordi koblingene ikke passet til hverandre. Disse telefonapparater og brannslanger kan tjene som symbol på egenrådigheten i en samfunnsforholdning som i sin villkårlige produksjon ikke vilde rette seg etter noen norm.

Den første verdenskrig ga støtet ...

Mangfoldigheten av de modeller som ble anvendt i praksis og mangelen på norm i produksjonen gjorde seg generende merkbar allerede under forrige verdenskrig. Ofte passet ikke sykebårene i de sykevogner man hadde

til disposisjon, og de sårete kunde ikke transporteres bort i rette tid. En annen gang ble en lastebil satt ut av drift fordi en hjulring punkterte eller en motorventil klikket. I nærheten lå der ødelagte biler som hadde kunnet avbøte skaden dersom man allerede dengang hadde hatt kjennskap til standardiserte reservedeler.

En tysk overlæge, som hadde opplevd disse vanskeligheter under den første verdenskrig, begynte etter freds slutningen å tenke over hvorledes lægers og sykehusers instrumenter og operasjonsmateriell måtte være ordnet forat ikke de mangfoldige konstruksjoner av instrumenter og den overflødige forskjelligartethet i innretningene skal vanskeliggjøre lægens hjelp eller endog umuliggjøre denne. Seinere spilte han en betydelig rolle i rasjonaliseringen av sykehusvesenet i Tyskland. Han sluttet seg dermed til en bevegelse som ble utløst i begynnelsen av verdenskrigen gjennom en mann som også idag er ukjent i vide kretser, Heinrich Schächterle.

Schächterle, en ukjent frontsoldat, der hadde begynt som mekaniker, hadde kommet seg fram ved selvstudium og var blitt en dyktig maskinbygger. I 1915 hentet man niogtyveåringen heim fra fronten og satte ham i spissen for „Det Kongelige Fabrikasjonskontor“ i Spandau. Han var schwaber likesom astronomen Johannes Kepler, som nasjonaløkonomen Friedrich List og naturforskeren Robert Mayer. Likesom Kepler lærte om ordningen og harmonien i planetenes løp, likesom List stred for den fornuftige organisasjon av den europeiske jernbanetraffikk og Robert Mayer kjempet for sin idé om enhet i kreftenes mangfoldighet, så gikk Schächterle inn for en planmessig ordning i byggingen av maskiner og fabrikkasjonen av verktøy og våpen. Han vilde avskaffe virvaret, og skape normer hvor der var høve til dette. Norm skulde trenge gjennom hele teknikken og ervervslivet for å hindre ødsling og den overflødige mangfoldighet i fabrikkasjonen og skape en fornuftigst mulig tilpassing i visse produksjonsgrener.

... men selve standardiseringen er meget eldre

Viljen til teknisk standardisering er eldgammel. Allerede de første ingeniører og byggmestre i det gamle Egypt arbeidet med visse normer. De laget f.eks. en murstein som var 10 cm. høy, 20 cm. bred og 41 cm. lang. Og med slike steiner bygde de så hus, palasser og templer. På denne måte var de i stand til stadig å benytte de engang eksisterende former, å bytte ut enkelte steiner og bygge hele murblokker med

Standardisering — en gammel, eviggyldig tanke. Allerede egypterne hadde standardisert teglsteinene til byggingen av sine hus og pyramider: de var 10×20×41 sentimeter store

standardiserte steiner. Byggmestrene i det gamle Roma brukte også normer. Rørdelene til de berømte romerske vannledninger var standardisert. Den mest brukte rørvide var 95 mm. Et rør passet alltid til et annet. De standardiserte rør sluttet tett sammen, skadede rørdeler kunde lett skiftes ut.

På samferdselens område ga venetianerne det første eksempel på standardisering. Deres republikk sto i begynnelsen av det 15. århundre på høyden av sin makt. En stolt flåte sikret handelen. Ved byggingen av den måtte der spares penger, materiale og tid. Dette oppnådde man ved å standardisere. Skipene ble bygd enhetlig. Også mange enkeltdele var standardiserte og kunde skiftes ut. Der var standardiserte master og ratt etc.

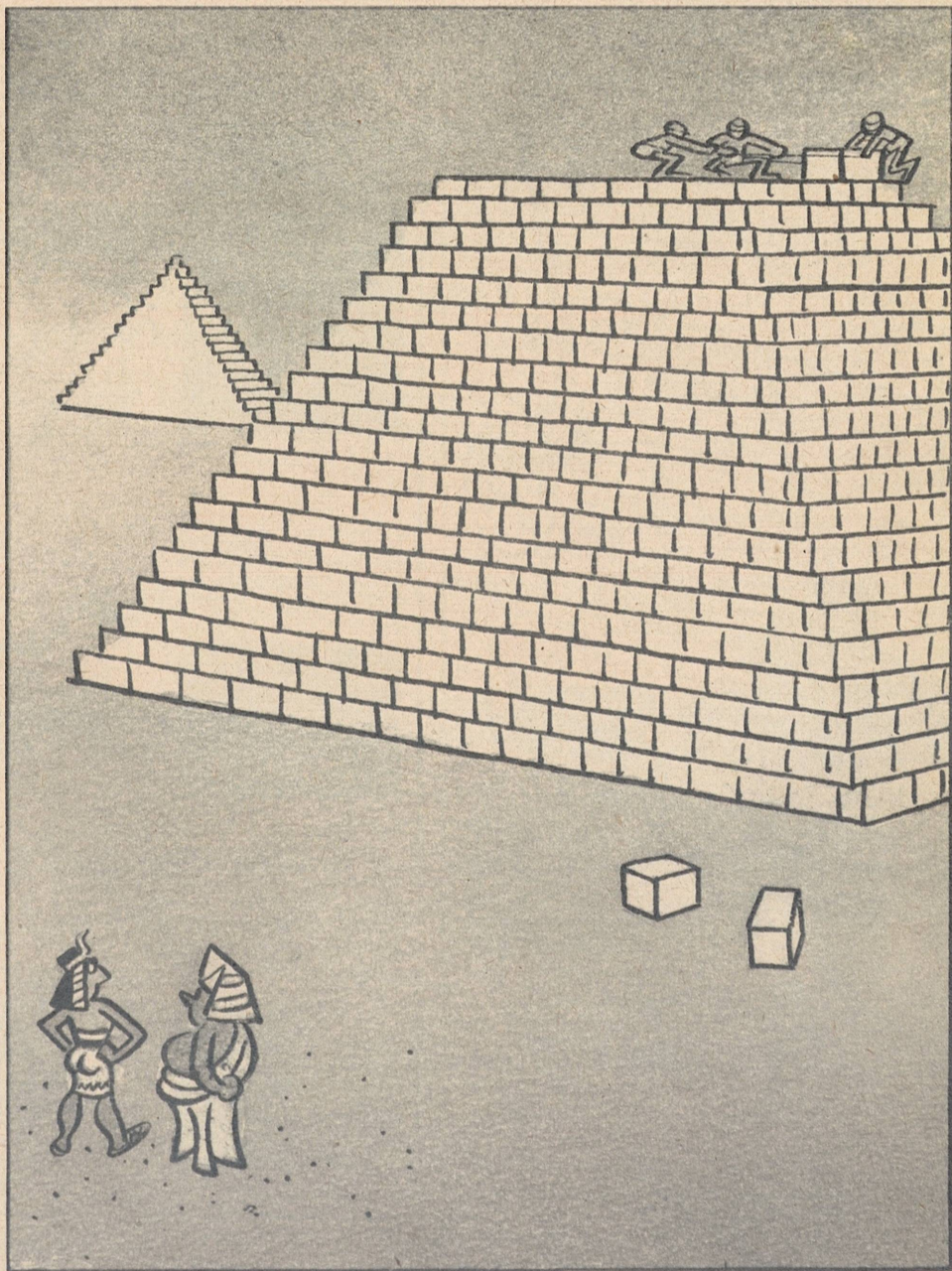
Seinere århundre har så tenkt mindre moderne igjen, og da teknikken begynte å omforme jordens ansikt, var det ikke sjelden politikken som la en slede i vegen. I Øst- og Vest-Europa går togene på forskjellig sporbredde. De tyske tropper utførte f.eks. et umåtelig arbeid for å omlegge bredsporet i det sovjetrussiske rom til europeisk

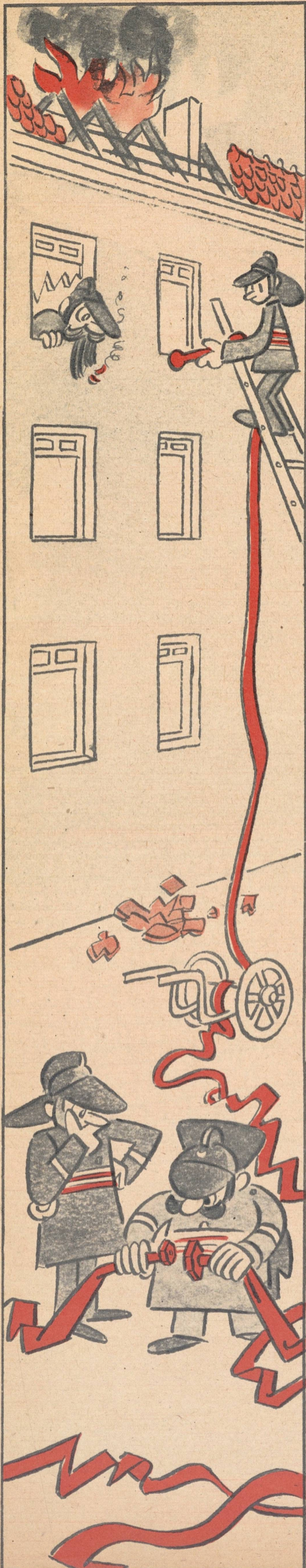
sporbredde. Også Spania, som hører til det europeiske økonomiske rom, har en spesiell sporbredde, hvilket vanskeliggjør handelstrafikken mellom Den iberiske halvøy og de øvrige europeiske land. Det er blitt en alvorlig oppgave for spanjerne å normalisere sine spor og å overta mange normer ellers i lokomotiv- og waggonbyggingen slik at deres jernbanenett uten friksjoner kan bli en del av den europeiske samferdselsorganisme.

I et tredje europeisk land eksisterer der ikke færre enn 994 840 forskjellige slags økser, i et fjerde 36 845 arter og farger i herrehatter, hvor den fastslåtte omsetning for 90 prosents vedkommende faller på 7 arter og 10 farger.

Der tas fatt på arbeidet

I 1938 fant der i Berlin sted et internasjonalt standardiseringsmøte. Ca. 260 utenlandske delegerte utvekslet erfaringer med de tyske fagfolk. Krigen avbrøt dette fredelige samarbeid mellom folkene, men standardiseringen fortsatte i alle land. Hvorledes arbeider så et standardiseringsutvalg, og hvorledes kommer man overhodet til en

bindende overenskomst om framtidig å produsere en eller annen gjenstand bare etter de avtalte mål?

For å besvare dette spørsmål vender vi tilbake til eksemplet med de 994 840 øksene. Det er innlysende at når det gjelder et verktøy med så utbredt anvendelse som øksen, så bør hverken moter eller luner være medbestemmende, men bare hva den skal brukes til. Verktøyet må passe til hånden og organismens naturlige funksjoner. Forskningen foretar undersøkelser på dette felt. På denne måte når den fram til forslag for framstilling av materiell som er modent for standardisering. Det som gjelder for utforskningen og standardiseringen av håndverktøy, har også betydning for utviklingen av hensiktsmessige arbeidsmetoder og for konstruksjonen av maskiner.

Egyptenes murstein ble forløpere for nutidens standardiserte teglstein. For tiden er teglstein, jernbjelker og meget annet standardisert, likeså meget materiell som stadig trenges til byggevirksomheten som vinduesglass, tresorter, sement, kalksandstein osv. Former og mål for mange ting er standardisert: vinduer, dører, skap, takstein, fliser, trappetrin, parkettstav og veg-

← **Manglende standardisering hindrer hjelp.**
 Før standardiseringen av brannslangekoblingen var der alene i Tyskland ca. 50 forskjellige størrelser. Hvert brannkorp hadde sin egen kobling. Når brannkorpene fra forskjellige distrikter møttes for å delta i slukkingen av en storbrann, var et fornuftig samarbeide ofte gjort umulig fordi brannslangene ikke passet til hverandre. I dag eksisterer der bare noen få brannslangekoblinger

panel, bjelker, ovner og komfyrdeler, ventiler og bilringer, papirformat og blyanter, stikkontakter og elektriske pærer, sikkerhetsinnretninger og brannslanger, allehånde byggeartikler, melkeflasker, film, kokekar og komfyrringer, hermetikkbokser og lokomotivdeler, bilder og lynavledere, elektriske medisinske apparater, landbruksmaskiner og skruemuttere. Der er i Tyskland utarbeidet over 7000 normer av hvilke 1450 er erklært for bindende. Disse normer er lovmessig innført. I andre land er det likedan.

En lengre og møysommeligere og rikere veg på ofre og skuffelser førte fra de første bensinvogner til den motoriserte armé av i dag. Den tyske opprustnings og den tyske armés motoriseringer under er framfor alt også et standardiserings-under. En rekke person- og transportbiltyper, motoriserte våpen og sykebiler ble erstattet av få og utvalgte typer. I disse er et stort antall enkeltdeler standardisert og kan skiftes ut. I en bil f. eks. er der 5310 enkeltdeler. 23 % av disse, altså 1236 deler, er standardiserte. Man kan no fabrikere dem i store masser og på denne måte redusere produksjonskostningene.

Ikke vilkårlighet, men en velgjøring

Standardiseringen har i dag ikke lenger noen alvorlig motstander. Selv de uforbederlige individualister, som har beklaget seg over en fornuftig industri som vegrer seg for å fortsette en urentabel produksjon bare for å tilfredsstille foreldede smaksretninger, må innse at de økonomiske fordeler langt

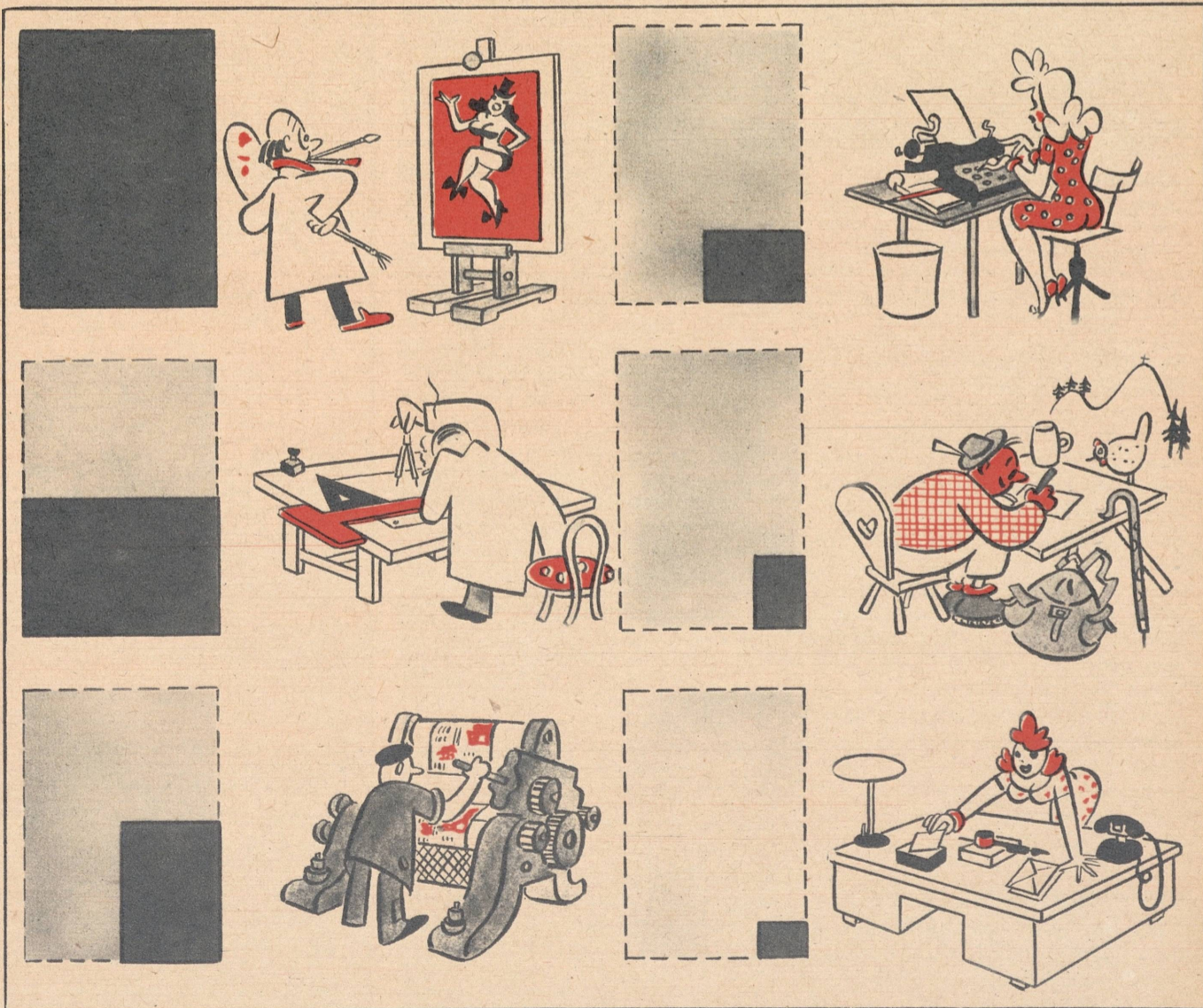
oppveier begrensningen av en rekke typer.

Stålhjelmen er symbolet for standardiseringen i arméen. Dens mål og form, metodene for dens framstilling og de nødvendige maskiner og stoffene den lages av er etter langvarig studium valgt ut slik at den kan produseres på kort tid og med minst mulig materiell og gi soldaten den beste beskyttelse. Men om der er standardiserte stålhjelmer, behøver ikke hodebedekningen for menn og enn mindre for kvinner å bli standardisert på lenge enno. Intet menneske tenker på å uniformere og standardisere det personlige liv. Man vil bare i herrehattfabrikasjonen avskaffe den fullstendig meningsløse mangfoldighet, som har ført til overflødig store produksjonskostninger og til store økonomiske tap for produsent, handlende og kjøper.

Noen fagfolk på standardiseringens område har på grunnlag av slike og andre eksempler regnet ut at ca. 25 % av hele arbeidsinnsatsen i fabrikkene er betinget av en unødige mangfoldighet av størrelser, arter og modeller. Innsparingene på lagrene vilde likeså være meget betraktelige. Således ble for noen tid siden i Tyskland verdien av samtlige lagre anslått til 30 milliarder, og det ble videre regnet ut at lagrene i tilfelle av gjennomførelsen av de oppsatte normer vilde bli redusert med 20 milliarder.

Til disse betydelige beløp kommer de vesentlig reduserte produksjonskostninger for standardiserte ting og innsparingen av råstoff.

Ved planmessig standardisering har produsentene i Tyskland av vannmålere

Det mest økonomiske papirformat. Mindre enhetsformater ved hjelp av enkel tilskjæring, altså intet avfall — det er det spesielle fortrin ved standardformatene. Dessuten er de pene, for...

på ett år innspar 1.400.000 kg. messing, 30.000 kg. nikkel, 30—800 kg. nysølv. Før blekkboksene ble standardisert, var der en uoverskuelig mangfoldighet i Tyskland av slike bokser. Skokrem- og bonevoksbokser eksisterte f. eks. i over hundre forskjellige størrelser. Ved produksjonen av disse bokser ble materialet, råblekkplaten dårlig utnyttet, og dessuten ble kjøperen som følge av boksenes fantasifulle form skuffet over at de inneholdt så lite. No eksisterer der bare 6 forskjellige størrelser. Ved produksjonen av disse innsparer der årlig 2500 tonn materiale. Med hermetikkboksene oppnådde man endog en besparelse på 35.000 tonn. Som følge av standardiseringen av skruemutterne sparer de tyske forbrukere årlig to millioner mark. Og nasjonaløkonomisk sett ble det innspar 4500 tonn stål. Med denne mengde kunde man bygge seks ubåter.

Maskinbyggere forkorter reparasjonstiden takket være standardiseringen. De tyske riksbaner kunde etter standardiseringen av viktige lokomotivdeler redusere den gjennomsnittlige reparasjonstid fra 100 til 16 dager og reparasjonene fra 5000 til 2150. I byggingen av handelsskip er f. eks. mange elektriske deler av skipenes utstyr standardisert. Etter standardiseringen i Hamburg Amerikalinjens elektroverksted gikk antallet av de arbeidere som er beskjeftiget med reparasjoner tilbake med 50 %. Samtidig kunde omfanget av de installerte anlegg ombord tredobles. For kort tid siden ble også regningene i Tyskland standardisert. Et stort verk f. eks. skriver ut 10.000 slike regninger pr. dag. Den standardi-

serte regning forenkler arbeidet. Man har således regnet ut der blir spart to minutter pr. regning. Dette utgjør for dette verk 300 arbeidstimer pr. dag og 100.000 pr. år.

Uunnværlig i det nye Europa

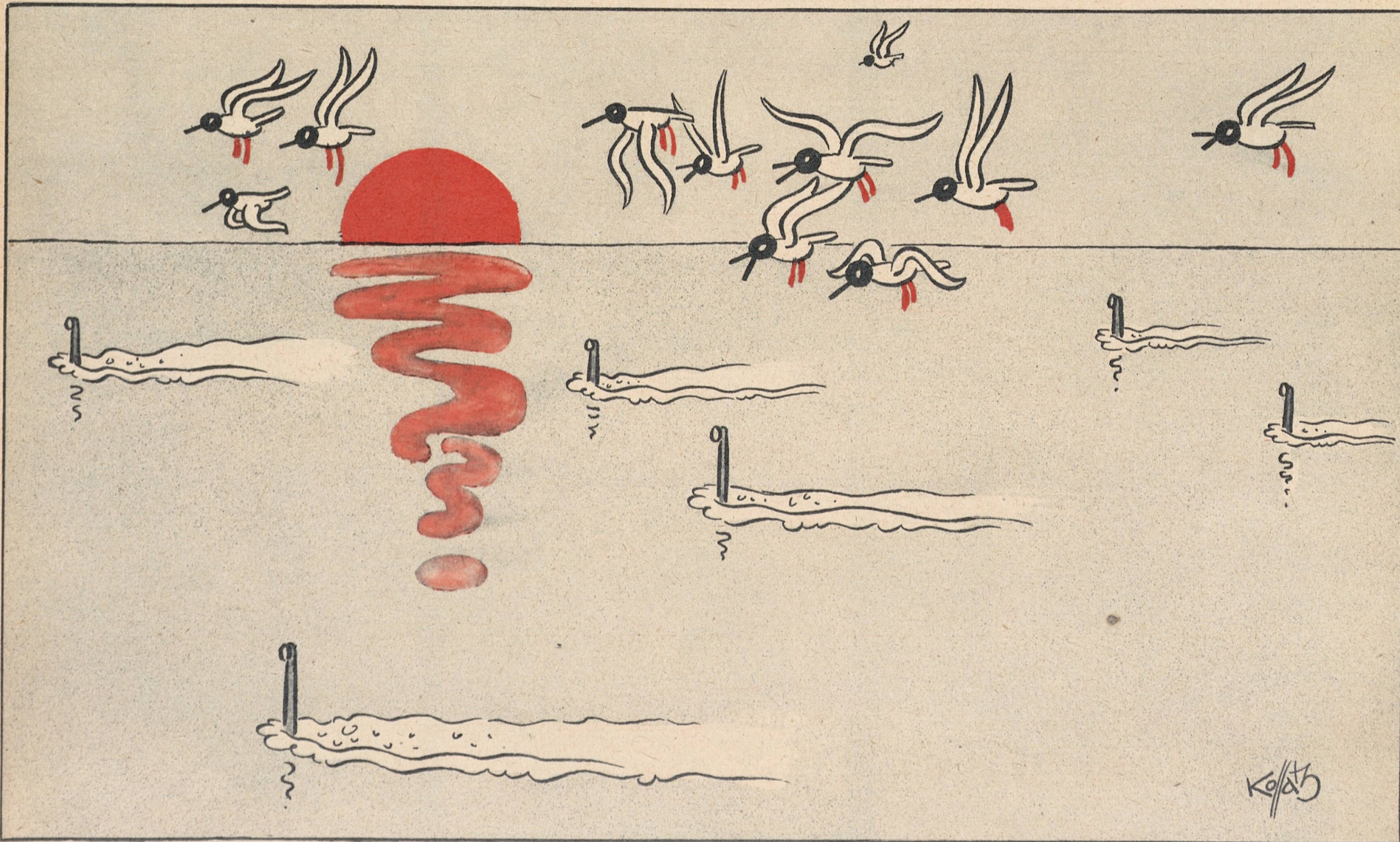
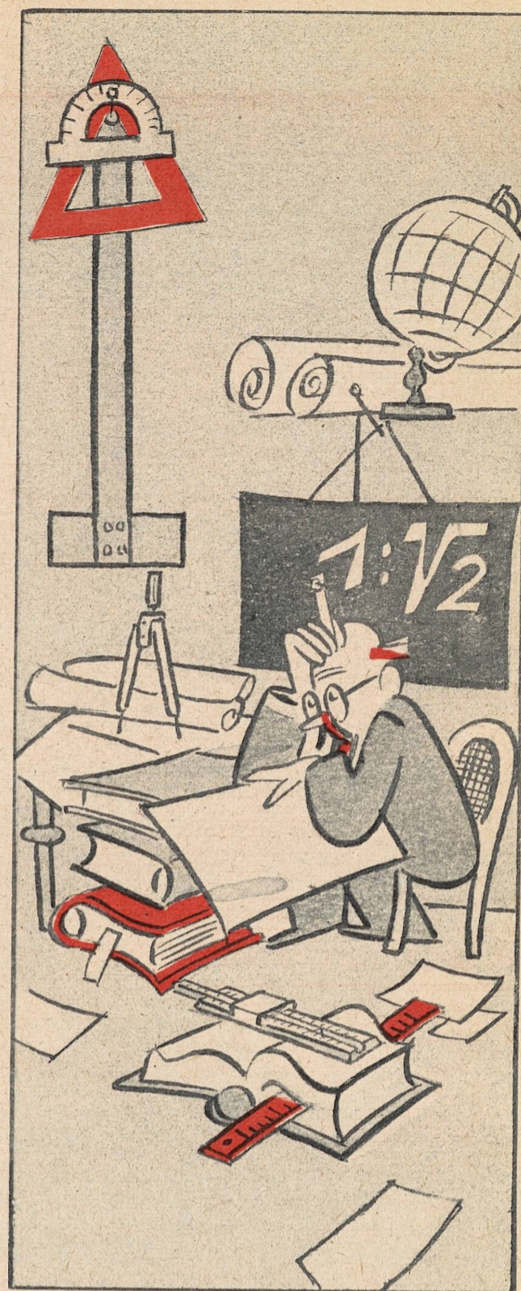
De første lokomotiver kjørte på en sporbredde av 1435 mm. Dette ble normalsporet for Europa. Hvert spor er i vesentlige trekk bestemmende for byggingen av lokomotivene og vognene. Den ene norm fører den andre med seg. Også form og mål for tunneler og skjæringer, bruer og jernbanestasjoner, lasteinnetninger og dreieskiver, signalinnetninger osv. betinges av sporbredden. I de framtidsoppgaver som den europeiske jernbanetrafikk blir stilt overfor, kan man ikke gi avkall på standardiseringens medvirkning. Det samme gjelder i lufttrafikken. Her er sikkerheten det første bud. Derfor ble mange byggedeler av fly gjort utskiftelige slik at reparasjoner kan foretas selv på fremmede flyplasser uten større tidsspild. Gjennom standardiseringen av driftsmidlene kan man oppnå at et fly på hver flyplass i Europa kan tanke det brensel det skal ha. Dette er like så viktig som standardiseringen av materialet og mange enkelt-deler. Etter denne krig må der i alle Europas land i stort omfang bygges hensiktsmessig og godt, billig og hurtig. Uten standardisering av materiale og byggedeler, ja kanskje uten standardisering av hele hus- og fabrikktyper går dette ikke. I en fredelig utveksling av erfaringer fra folk til folk angående normer som er prøvd i byggevirksomheten vil der finne sted et ut-

valg av de beste materialer, de mest egnede byggedeler og de beste grunnriss. Det standardiserte vil være det beste og billigste.

Standardiseringsbestrebelsene angår enhver. Den som ikke forstår dem, vet ikke hva moderne teknikk er og hvorledes den tekniske ånd påtvinger den økonomiske utvikling sin lov for å be-seire vilkårlighet med regel og orden, sløseri med standardisering. Her kommer til uttrykk naturen i den menneskelige ånd, som med oversiktlig orden behersker mangfoldigheten og vil oppnå meget med små midler. Det er en lov i den tekniske utvikling at framskrittet går ut fra de enkleste former, det fører til en mangfoldighet av kombinerte former, og sluttelig søker det ut det beste av produksjonens mengde slik at der blir skapt enhet i mangfoldigheten.

I slutten av 1942 holdtes der et europeisk standardiseringsmøte i Berlin. Alle fagfolk berettet om de store fordeler ved standardiseringen for produsenter, handlende og forbrukere, for økningen av industriens kapasitet, for hele samfunnsøkonomien og for den gjensidige forståelse mellom Europas folk.

→
... DIN-formater etter det gyldne snitt!
Gjennom århundrer har man kjent til det gyldne snitts hemmelighet. Når to sider i en firkant forholder seg til hverandre som $1:\sqrt{2}$, altså omtrent som $1:1,4$, finner menneskene denne firkant velproporsjonert. Da man standardiserte papirformatene, ble der tatt hensyn til denne erkjennelse. Allerede utgangsformatet er holdt i det gyldne snitt, og alle dets „barn“ er det også, hvor meget man enn vil drive på med å halvere den lengste siden

Standardiseringen hjelper til å seire. Alene gjennom standardiseringen av skruemuttere sparte de tyske forbrukere årlig 2 millioner mark. Nasjonaløkonomisk spares det derved årlig 4500 tonn stål. Med denne mengde kunde man bygge 6 ubåter

En snøball, som når sitt mål. Målet er hodet på en soldat

Overlægen selv deltar i kampen og oppildner sitt mannskap, som består av...

... rekonvalesenter i et lasarett. Med nytt livsmot er de ivrig opptatt i kampen

Den som ler sist...

Sårede soldater fordriver tiden med snøballkamp

Med verdighet møter fienden den første treffer. Men handen hans forbereder allerede motslaget...

... og leede kaster han ballen; som skutt ut av en pistol, mot den fiendtlige side. Hans latter går over til...

... et gledeshyl, da han får øye på den oppnådde fulltreffer. Men den som ler sist...

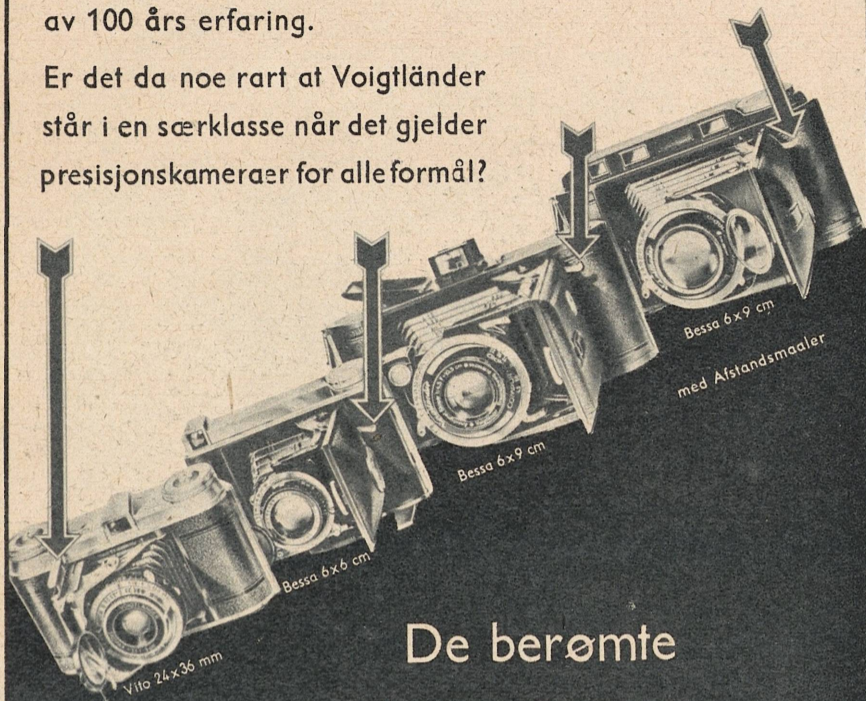

... ler best. Gleden er kortvarig. Svaret følger omgående

Verdens første

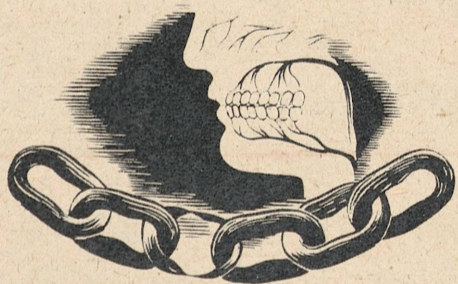
I 1840 så verdens første metall-kamera dagens lys. Det var et Voigtländer. De moderne Voigtländer kameraer er altså resultatet av 100 års erfaring.

Er det da noe rart at Voigtländer står i en særklasse når det gjelder presisjonskameraer for alle formål?

De berømte
Voigtländer -
Apparater

MOUSON LAVENDEL

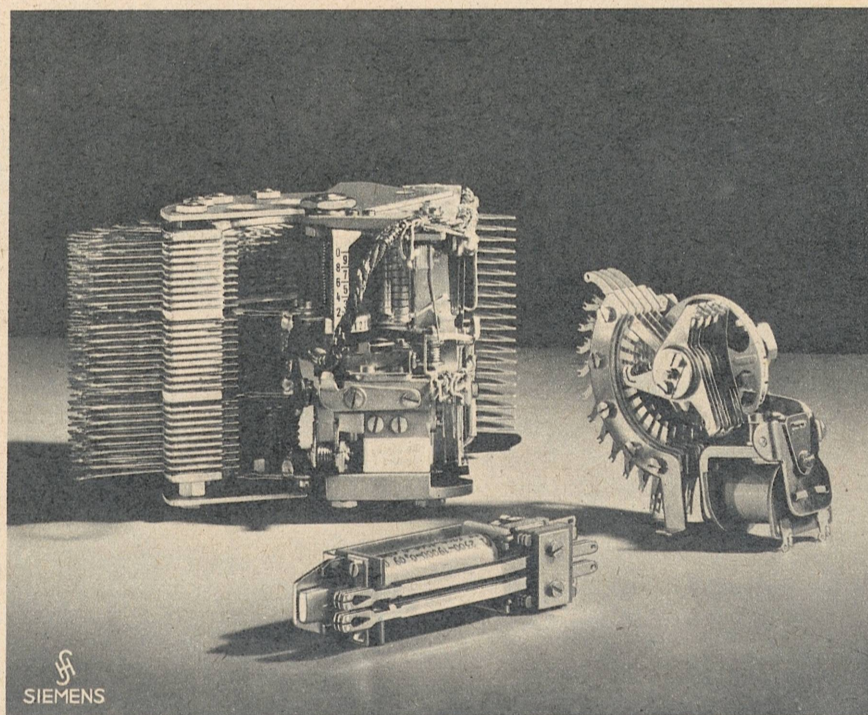
Det svakeste punkt ved vår sunnhet.

Den del av vårt legeme som er mer utsatt, enn de andre organer, er tennene. Dette beviser den uhyre utbredelse av tannråten (karies), som nesten må betegnes som en almensykdom, da over 90 % av folket lider av den. Forlang gratisbrosjyren „Gesundheit ist kein Zufall“ fra Chlorodont-Fabrik,

Dresden N. 6.

Chlorodont

viser vegen til riktig tannpleie.

En telefonsentrals „grunnsteiner“

Av slike vertikal-dreievelgere, dreievelgere og reléer er moderne telefonsentraler oppbygd. En sentral for 10000 abonnenter har f. eks. 3300 vertikal-dreievelgere, 11000 dreievelgere og 38000 reléer. Hittil ble det utført ca 6 millioner telefoner etter Siemens-systemet over hele verden.

Signal

*I ubåtstøttestpunktet
ved Atlanterhavet
(Billedberetning på sidene 11—18)*

Mellom to tokt

— og to helskjegg

PK-foto: Krigskorrespondent
Hanns Hubmann